

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 : ศึกษากรณีอำนาจในการ
รวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่

นางสาวทักษอร สุวรรณสายะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANTI-MONEY LAUNDERING CONTROL ACT B.E.2542 : STUDY OF THE AUTHORITY
OF OFFICER IN ORDER TO COLLECTING EVIDENCE

Miss Taksaorn Suwannasaya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2008
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542:
ศึกษากรณีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงาน
เจ้าหน้าที่

โดย

นางสาวทักษอร สุวรรณสายะ

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญเษิต

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์นิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญญเษิต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริณา ศรีวินิชย์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(นายอรุณพ ลิขิตจิตตะ)

ทักษอร สุวรรณสายะ : พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 :
 ศึกษากรณีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่. (ANTI-MONEY
 LAUNDERING CONTROL ACT B.E.2542 : STUDY OF THE AUTHORITY OF
 OFFICER IN ORDER TO COLLECTING EVIDENCE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
 ศ. วีระพงษ์ บุญโญภาส , 208 หน้า.

สังคมกำลังประสบกับปัญหาอาชญากรรม ที่นับวันก็มีแต่จะเพิ่มพูนรูปแบบและวิธีการ
 ทำให้ยากต่อการป้องกันปราบปรามผู้กระทำผิด ซึ่งกฎหมายหลายฉบับถูกบัญญัติขึ้นเพื่อควบคุม
 แก้ไขปัญหานี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็เป็นหนึ่งในกฎหมายที่
 ถูกบัญญัติขึ้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถูกสร้างขึ้น พร้อมกับการเผยแพร่
 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการฟอกเงิน เพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในสังคม แต่การ
 ดำเนินงานจะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากขาดบุคลากรผู้ขับเคลื่อนองค์กร นั่นคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่ง
 มีหน้าที่หลักในการตรวจสอบธุรกรรม และทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
 มูลฐานและการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ รวบรวมพยานหลักฐาน
 เสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรม จัดทำสำนวน ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง
 จับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมีโอกาสที่จะกระทบสิทธิ
 เสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงมีประเด็นปัญหาว่า พระราชบัญญัติป้องกันและ
 ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีการบัญญัติอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ขอบเขตการ
 ใช้อำนาจ การกำกับดูแล หรือควบคุมการใช้อำนาจอย่างเหมาะสมเพียงไร จากการศึกษาพบว่า
 บทบัญญัติมาตรา 22 ,38 ,38/1 ,46 และมาตรา 56 ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
 การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ยังมีบางกรณีที่มีความไม่
 ชัดเจน มีขอบเขตการใช้อำนาจที่ไม่แน่ชัด โดยเฉพาะในกรณีอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
 ก่อนเลขาธิการมีคำสั่งมอบหมาย และ กรณีอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการทาง
 อาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบทั้งในเรื่องการดำเนินงานที่ไม่
 สอดคล้องเป็นทิศทางเดียวกัน คือ ขึ้นอยู่กับการตีความของแต่ละบุคคล ทั้งยังส่งผลกระทบต่อ
 สิทธิของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดี ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและ
 ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
 กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจที่ชัดเจน เพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ลดข้อขัดแย้งในการ
 ทำงาน และรักษาไว้ซึ่งสิทธิประโยชน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....   ลายมือชื่อนิสิต.....
 ปีการศึกษา.....2551.....   ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

4986241034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : ANTI-MONEY LAUNDERING / COLLECTING EVIDENCE

TAKSAORN SUWANNASAYA : ANTI-MONEY LAUNDERING CONTROL ACT
B.E.2542 : STUDY OF THE AUTHORITY OF OFFICER IN ORDER TO
COLLECTING EVIDENCE. ADVISOR : PROF.VIRAPHONG BOONYOBHAS,
208 pp.

Society is now being confronted by various kinds of crime which is complicated and difficult to control. Plenty of laws and regulations have been passed with an aim to resolve those problems. For the Money Laundering issue, the Anti-Money Laundering Control Act B.E.2542 has become effective and created an office of Anti-Money Laundering. Publication was conducted for better understanding of money laundering process to subjugate those crimes. However, the objective could not be accomplished without potential officer. In order to undertake a duty according to the Act, human rights issue became a controversial problem since the officer have a power to investigate transactions and asset of suspected person involved in money laundering procedures or predicate offense, issue a written inquiry or summon anyone to make a statement, collect evidence submitting to the Transaction Committee, prepare a petition, cooperate with involved authorities including arrest anyone committing a money laundering offense etc. This study found that there are some ambiguous issues concerning the authority of the officer according to article 22, 38, 38/1, 46 and 56 of the Anti-money Laundering Control Act B.E. 2542, for example the authority's before having been designated by the Secretary-General and to proceed the case accordance to a money laundering offense. In summary, an amendment of the Anti-money Laundering Act B.E. 2542 should be introduced to clarify officer's authority and its limitation to increase efficiency, reduce contradictions and maintain the rights of anyone involved.

Field of Study :.....Laws..... Student's Signature.....
Academic Year :.....2008..... Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ก็ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ซึ่งสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้ให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำที่มีคุณค่า กับผู้เขียน รวมทั้งกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอรรณพ ลิขิตจิตถะ รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ สำหรับความกรุณาที่มีต่อผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบคุณกำลังใจ และคำแนะนำดีๆ จากคุณวิทยา นิตินธรรมและพนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กราบขอบพระคุณสำหรับโอกาสที่ดี จากท่านพันตำรวจเอก ยุทธบูล ดิสสะมาน อดีตเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ท้ายที่สุดนี้ ต้องขอขอบคุณกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จากครอบครัวของผู้เขียนด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	10
1.4 สมมุติฐานของการวิจัย	11
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	11
บทที่ 2 ความสำคัญของปัญหาและพัฒนาการของ	
กฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน.....	12
2.1 ความสำคัญของปัญหา.....	12
2.2 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม	
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542	14
2.3 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม	
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542	16
2.4 องค์กรหรือบุคคลที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน	30
2.4.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	30
2.4.2 คณะกรรมการธุรกรรม.....	32
2.4.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	34

	หน้า
2.4.4 เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	35
2.4.5 พนักงานเจ้าหน้าที่	37
2.5 ความร่วมมือภายในและระหว่างประเทศในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน.....	40
บทที่ 3 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม กฎหมายฟอกเงิน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น	42
3.1 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	42
3.1.1 การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง.....	43
3.1.1.1 ขั้นตอนการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	43
3.1.1.2 พยานหลักฐานในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่	55
3.1.2 การดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน.....	58
3.1.3 รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐาน	61
3.1.4 อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	64
3.1.5 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล	67
3.1.6 การกำกับดูแลและบทลงโทษของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	71
3.2 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	73
3.2.1 การดำเนินงานและอำนาจของเจ้าพนักงานป.ป.ส.ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519.....	73
3.2.1.1 ขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส	74
3.2.1.2 อำนาจของเจ้าพนักงานป.ป.ส	75
3.2.1.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของเจ้าพนักงานป.ป.ส.....	81

3.2.2 การดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534	82
3.2.2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	83
3.2.2.2 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส	86
3.2.2.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของพนักงานเจ้าหน้าที่	89
3.3 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547	90
3.3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ.....	92
3.3.2 อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ	96
3.3.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ	100
3.4 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายต่างประเทศ	102
3.4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	102
3.4.2 ประเทศออสเตรเลีย.....	107
3.4.3 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง	110
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	119
4.1 ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	119
4.1.1 กรณีก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่.....	120
4.1.2 กรณีการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	128
4.1.3 ปัญหาการยึดอายัดทรัพย์สินเพื่อทำการตรวจสอบ	132
4.2 ผลกระทบอันเกิดจากการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง	137
4.2.1 ผลกระทบในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่.....	138

	หน้า
4.2.2 ผลกระทบต่อหน่วยงานภายนอก.....	145
4.2.3 ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล	149
4.3 เปรียบเทียบอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง	154
4.3.1 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายฟอกเงินต่างประเทศ	154
4.3.2 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ เจ้าพนักงานป.ป.ส.....	160
4.3.3 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.....	167
4.3.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ	172
4.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง	179
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	190
5.1 บทสรุป.....	190
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	201
รายการอ้างอิง.....	206
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	208

บทที่ 1

บทนำ

หากมองสภาพสังคมโดยรอบที่ปรากฏอยู่ เทคโนโลยีอันทันสมัยสร้างความสะดวกสบายให้กับชีวิต วิทยาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าเยียวยารักษาโรคและยังยืดอายุขัยของมนุษย์ให้ยืนยาวขึ้น เป็นสิ่งสะท้อนความเป็นสัตว์สังคมที่มีสมอง มีความสามารถของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามสมองที่ชาญฉลาด ก็ไม่ได้นำพาแค่ประโยชน์ให้กับสังคมเท่านั้น มันยังสร้างภัยให้กับสังคมอีกด้วย กล่าวคือ กลุ่มคนบางประเภทนำความสามารถที่มี มาเอารัดเอาเปรียบสังคม หรือบุคคลอื่น สร้างความขัดแย้งก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคม และยิ่งสังคมเจริญก้าวหน้ามากเท่าไร มนุษย์มีความสามารถมากขึ้นเท่าไร อาชญากรรมก็ยิ่งจะพัฒนารูปแบบขึ้นเท่านั้น ดูเหมือนว่าความเจริญก้าวหน้าไปควบคู่กับความสลับซับซ้อนของอาชญากรรม วิทยาการและเทคโนโลยีถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหลบเลี่ยงกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย

อาชญากรรมมักมีเป้าหมายในการก่ออาชญากรรม หรือการกระทำผิด ไม่ว่าจะเป็เพราะอุดมการณ์ ความเชื่อ ศาสนา แต่โดยส่วนใหญ่เป้าหมายของการก่ออาชญากรรมก็คือตัวเงิน ตัวอย่างเช่น ผู้ต้องหากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการพนัน ก็เพื่อประโยชน์ทางการเงินที่จะได้รับ เพราะจำนวนเงินที่จะได้รับมีมาก แม้มีความเสี่ยงที่จะได้รับโทษจำคุก แต่เมื่อพ้นโทษก็ยังมีโอกาสได้ใช้เงินจากการกระทำผิดอยู่ และแม้จะได้รับโทษสูงสุดคือ ประหารชีวิต แต่ครอบครัวญาติพี่น้อง ก็สุขสบายจากจำนวนเงินที่ผู้กระทำความผิดหามาได้ แต่ถ้าการกระทำความผิดรอดพ้นสายตาของเจ้าหน้าที่ เงินจำนวนมหาศาลที่ผู้กระทำความผิดได้รับ ก็จะถูกนำมาสร้างอิทธิพลโดยเงินดังกล่าวจะเข้าไปแทรกแซงในทางการเมือง หรือในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งตัวเงินที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้น มักจะมีการซุกซ่อน ยักย้าย ถ่ายเทไปให้บุคคลอื่น หรือแปรสภาพไปเป็นทรัพย์สินต่าง ๆ เพื่อที่จะปกปิดแหล่งที่มาของเงิน เป็นกลวิธีที่จะทำให้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือเงินสกปรก กลายเป็นเงินที่บริสุทธิ์หรือเงินสะอาด ที่เรียกว่า การฟอกเงิน การกระทำความผิดดังกล่าว ทำให้ยากต่อการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ สร้างปัญหาใหญ่หลวงให้สังคม ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงถูกบัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหานี้

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดมาตรการ ธิปไตยสินทางแพ่ง กล่าวคือ หากบุคคลหนึ่งบุคคลใดกระทำความผิดมูลฐานหรือกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อน เร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจยึดและหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดนั้น ได้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถธิปไตยสินที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ แม้บุคคลผู้กระทำความผิดจะยังไม่ได้ถูกลงโทษทางอาญาตามคำ พิพากษาของศาล อีกทั้งยังสามารถธิปไตยสินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้แม้ว่าทรัพย์สิน ดังกล่าวจะถูกจำหน่าย จ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะอยู่ใน ครอบครองของบุคคลใดก็ตาม ที่สำคัญก็คือ การผลัดภาระการพิสูจน์ให้ตกไปอยู่กับเจ้าของ ทรัพย์สิน โดยเจ้าของทรัพย์สินต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการทำมาหาได้โดยสุจริต มิเช่นนั้นทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกยึดและหรืออายัด ซึ่งจะแตกต่างจากมาตรการทางอาญา ซึ่ง ภาระการพิสูจน์ก็จะตกอยู่กับเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อีกทั้งศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด และธิปไตย สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ต่อเมื่อ มีพยานหลักฐานที่แจ้งชัดและปราศจากข้อสงสัย ด้วย อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังได้บัญญัติ ให้การกระทำการฟอกเงินเป็นความผิดอาญา กล่าวคือบุคคลใด โอน รับโอน เปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การ จำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน บุคคลนั้น อาจมีความผิดฐานฟอกเงินอันเป็นความผิดอาญาอีกฐานหนึ่งด้วย

ความผิดมูลฐานเป็นประตูช่องทางที่จะเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายฟอกเงิน ปัจจุบัน ความผิดมูลฐานมีทั้งสิ้น 11 มูลฐาน ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือข้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจขังยี่ หรือช่องโหว่
7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร
8. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย
9. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน
10. ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
11. ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ดังนั้น การกระทำความผิดอื่นใด แม้จะเป็นการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมาย แต่หากไม่เข้าความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐานแล้ว ก็ไม่สามารถใช้กระบวนการตามกฎหมายฟอกเงินเข้าบังคับได้ ตรงกันข้ามหากการกระทำนั้นเข้าข่ายเป็นความผิดมูลฐาน ก็จะถือเสมือนว่าเป็นการเปิดประตูเข้าสู่กระบวนการฟอกเงิน

ในส่วนของดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.) แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง และการดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิด ฐานฟอกเงิน ในส่วนกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในทางแพ่ง ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. คือ เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ, ศุลกากร, สำนักงานที่ดินสถาบันการเงิน, หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน หรือจากสายลับ ปปง. รายงานและข้อมูลดังกล่าว จะถูกจัดแบ่งแยกเป็นประเภทดี แล้วส่งมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ผู้ที่ถูกแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการตรวจสอบก่อน โดยรวบรวมข้อมูล พยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะกระทำความผิดมูลฐานหรือกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงได้เช่นนี้แล้ว พนักงาน

เจ้าหน้าที่ก็จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมประกอบด้วย กรรมการธุรกรรมจำนวน 5 คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ จากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการอัยการ คณะละหนึ่งคน และให้กรรมการธุรกรรมที่คณะกรรมการแต่งตั้งคัดเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการธุรกรรมคนหนึ่ง โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ซึ่งโดยปกติสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) จะจัดให้มีการประชุมธุรกรรมทุกสองสัปดาห์ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาขอหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เช่น บิดา มารดา ภรรยาและบุตร อีกทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว ก็ต้องมีพอที่จะแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มิเช่นนั้นคณะกรรมการธุรกรรมจะไม่ขอหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ คณะกรรมการธุรกรรมอาจมีมติให้แสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือหากเห็นว่าพยานหลักฐานทั้งหมดไม่สามารถแสดงความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้เลย อาจมีมติให้เก็บเป็นฐานข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ก่อน กระทั่งปรากฏพยานหลักฐานที่สามารถแสดงความเกี่ยวข้องกับความผิดได้ ข้อมูลดังกล่าวก็จะกลับเข้ามาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสำนวนคดีข้อมูล พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. รวบรวมนำเสนอ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลในคดีมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีมติขอหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะลงนามในคำสั่งขอหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า “คำสั่ง ม” เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ก็จะมีอำนาจในการตรวจสอบธุรกรรม และทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ รวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรม จัดทำสำนวน อีกทั้งร่วมมือประสานงาน

กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปราบปรามตามมาตรา 38 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

หลังจากมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็ต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานอีกครั้งหนึ่ง เป้าหมายก็คือเรื่องทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กล่าวคือ พยานหลักฐานที่ได้มาในขั้นตอนนี้จะต้องแสดงให้เห็นได้ว่า ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คือ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานก่อนการร้ายด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย ตัวอย่างเช่น นายสัมกระทำความผิดยาเสพติดซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน นายสัมไม่มีทรัพย์สินที่มีมูลค่าใด แต่ภรรยาได้เงินฝากในบัญชีธนาคารหลายล้านบาท อีกทั้งบุตรก็มีรถยนต์เก๋งไว้ขับขี่ไปเรียน 1 คัน ภรรยาและบุตรถือเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนายสัม ต้องถูกตรวจสอบด้วย ขั้นตอนนี้พยานหลักฐานต้องบ่งชี้ได้ว่า เงินฝากของภรรยา และรถยนต์ของบุตร น่าจะเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คืออาจได้มาจากการกระทำความผิด หรือเกิดจากการแปรสภาพทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องตรวจสอบแหล่งเงินได้ของบุคคลดังกล่าว ค่าใช้จ่าย หนี้สิน ซึ่งอาจต้องขอข้อมูลจากทางธนาคาร หรือจากทางสรรพากร ต้องสอบถามเกี่ยวกับอาชีพของภรรยา รวมทั้งบุตรของผู้กระทำความผิดด้วย บางครั้งอาจมีความจำเป็นต้องสอบถามบุคคลที่มีอาชีพเดียวกัน เพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อประเมินว่ารายได้ที่แจ้งกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงแค่ไหนเพียงไร ให้ข้อมูลเท็จกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. หรือไม่ เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็จะประมวลเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อพิจารณายึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ก็จะมีคำสั่งให้ยึด และหรืออายัดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งต่อมาเลขาธิการ ป.ปง. ก็จะลงนามในคำสั่งยึด และหรืออายัดทรัพย์สิน หรือที่เรียกกันว่า “คำสั่ง ย” อย่างไรก็ตามหากที่ประชุมคณะกรรมการ รุกรกรรม เห็นว่าพยานหลักฐานไม่สามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทรัพย์สินกับผู้กระทำความผิดไม่ได้ คณะกรรมการรุกรกรรม ก็อาจมีมติไม่ยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ปง. จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมใหม่อีกครั้ง แต่หากในขั้นนี้ไม่ปรากฏทรัพย์สินที่ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ข้อมูลดังกล่าวก็จะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลของ สำนักงาน ป.ปง.

การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานยังคงดำเนินต่อไป เพื่อสำนวนคดีที่มีสมบูรณ์ หลังจากมีคำสั่งยึดและหรืออายัด พนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดส่งคำสั่งยึดและหรืออายัด (คำสั่ง ย) ให้กับผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้อง เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราว มีสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งยึดและหรืออายัด ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ปง. ก็มีหน้าที่พิจารณาคำโต้แย้ง โดยต้องพิจารณาจากพยานหลักฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้ามาตรวจสอบในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่า จะเพิกถอนทรัพย์สินรายการใดรายการหนึ่งหรือไม่ เพียงใด ถ้าหากตัดสินใจที่จะไม่เพิกถอนทรัพย์สิน เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่สมบูรณ์ แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะนำสำนวนคดีที่รับผิดชอบ เข้าที่ประชุมคณะกรรมการรุกรกรรมเพื่อ มีมติให้เลขาธิการ ป.ปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งหากที่ประชุมเห็นชอบว่าสำนวนมีความสมบูรณ์แล้วมีมติให้เลขาธิการ ป.ปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าทรัพย์สินบางรายการไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก็สามารถขอเพิกถอนการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ ส่วนทรัพย์สินที่เหลือในส่วนอื่นก็ขอให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานอัยการต่อไป อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นที่ที่ประชุมจะต้องเห็นสอดคล้องกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ปง. บางครั้งที่ประชุมก็มีความเห็นแตกต่างกันไป เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ปง. ขอส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน คณะกรรมการรุกรกรรมพิจารณา มีมติ ให้ไปรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมใน บางประเด็นอีกก็ได้ ซึ่งการดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการนี้มีจำกัดระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน กำหนดเวลาดังกล่าวก็เพื่อพนักงานอัยการจะได้ยื่นคำร้องต่อศาลได้ทันภายในกำหนดเวลาการยึด หรืออายัดชั่วคราวนั่นเอง ซึ่งทรัพย์สินที่ศาลเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตก

เป็นของแผ่นดิน กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นเงิน จะถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนเท่ากัน ส่วนหนึ่งตกแก่กองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนอีกส่วนส่งให้กระทรวงการคลัง

กระบวนการทั้งหมดที่กล่าวถึงการดำเนินการกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนตามปกติ แต่หากเกิดกรณีฉุกเฉินขึ้น เช่น ในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน และไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการธุรกรรมได้ทัน เลขาธิการ ปง. ก็มีอำนาจสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นไปได้ก่อน แล้วจึงรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ ปราบปรามตามบทบัญญัติมาตรา 48 หรือ ในกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว ภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 10 วันทำการ ตามบทบัญญัติมาตรา 36 และให้คณะกรรมการธุรกรรมบันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุมคณะกรรมการธุรกรรม ว่ามีพยานหลักฐานใด และผู้ใดเป็นผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการ ให้มีการดำเนินการ ตามบทบัญญัติมาตรา 36/1 อีกทั้งยังต้องรายงานต่อคณะกรรมการและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติอำนาจในกรณีดังกล่าวมักไม่ค่อยถูกนำมาใช้ เนื่องจากว่าอำนาจในการยึดและหรืออายัดนี้ กระทบถึงสิทธิของบุคคลเป็นอย่างมาก การดำเนินการยึดและหรืออายัดจึงต้องอาศัยความระมัดระวังในการตรวจสอบพยานหลักฐานและระยะเวลาในการพิจารณาข้อมูลที่เหมาะสมด้วย

ในส่วนการดำเนินการทางอาญา เดิมการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้เป็นความผิดที่มีโทษอาญานั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังนั้น เมื่อมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานในเขตท้องที่ของพนักงานสอบสวนใดแล้ว พนักงานสอบสวนหรือตำรวจในท้องที่ หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนในความผิดมูลฐาน มีหน้าที่ดำเนินการสอบสวนว่า มีหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ หากปรากฏข้อเท็จจริงและมีพยานหลักฐานว่ามีการกระทำเข้าข่ายเป็นความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องดำเนินคดีอาญารฐานฟอกเงินกับผู้กระทำความผิดด้วย แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีการแก้ไขเพิ่มเติม ในปี 2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 2 มีนาคม 2551 ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 38/1 “ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้น แล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง” จากการเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และยังสามารบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังพนักงานสอบสวนภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง แน่จนกว่าอำนาจในการดำเนินคดีอาญาก็จะอยู่กับพนักงานสอบสวนเหมือนเช่นเดิม ดังนี้เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ได้รับข้อมูลพฤติการณ์การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ว่าจะมาจากแหล่งข้อมูลภายนอก หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. พบการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเองก็ตาม ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าทำการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ต้องสืบสวน รวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐาน การกระทำความผิดของบุคคลดังกล่าว ก่อนเข้าทำการจับกุมตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

อย่างไรก็ตามการตรวจสอบ และการรวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ดังกล่าวข้างต้น มีวิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกบุคคลผู้ตรวจสอบบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ มารดา บุตร ภรรยา หรือเพื่อนร่วมงานมาให้ถ้อยคำ, การขอข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำการขอข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานที่ดินในท้องที่ต่าง ธนาคาร บริษัทประกันภัย และการค้นหา ติดตาม ผู้ถูกตรวจสอบและทรัพย์สิน เป็นการตรวจสอบ วิธีการดำรงชีวิต การใช้จ่ายทรัพย์สิน และบุคคลที่มีความเชื่อมโยง วิธีการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอีกรูปแบบ ก็คือการตรวจค้น เพื่อหาข้อมูลที่เป็นเพิ่มเติม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ถูกเก็บอยู่กับตัวบุคคล และบ่อยครั้ง ก็จะพบทรัพย์สินที่ซุกซ่อนเอาไว้ด้วย อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นอย่างมาก เช่นนี้การกระทำดังกล่าวได้จึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้ ซึ่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังนี้

1. มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
3. เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม
4. จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น
5. เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต
6. ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รายงาน อีกทั้งประเมินราคาทรัพย์สิน
7. แจ้งเป็นหนังสือไปยังสถาบันการเงินให้ปฏิบัติการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน หรือเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริง เป็นอย่างอื่นต่างจากที่กฎหมายกำหนดไว้

อย่างไรก็ตามแม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ แต่ก็ยังคงประสบปัญหาความไม่แน่นอนชัดเจน การใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานบางกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. กระทำอย่างเลือนลอยโดยไม่มีกฎหมายมาสนับสนุน ขอบเขตของการใช้อำนาจ การกำกับดูแลก็ยังคงไม่มีความแน่ชัด อาทิเช่น ปัญหาอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ อำนาจในการตรวจสอบเบื้องต้น หรืออำนาจการสืบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในทางอาญา ซึ่งส่งผลให้เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดี และการดำเนินงานในสำนักงาน ปง. ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะปฏิบัติงานตามทัศนคติแนวความคิดของตนเอง ก่อให้เกิดความแตกต่างในการดำเนินงาน ทั้งที่อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นมีความสำคัญ เพราะการใช้อำนาจดังกล่าวจะกระทบต่อสิทธิของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. เพื่อที่จะวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาแนวทางในการแก้ไข เพิ่มเติม

บทบัญญัติของกฎหมายให้มีความชัดเจนแน่นอน มีขอบเขตที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่รับสำนวนคดีเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบจนกระทั่งส่งสำนวนให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเน้นถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงศึกษาขอบเขตที่ชัดเจนเหมาะสมในการใช้อำนาจดังกล่าว ที่จะไม่ไปกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีจนเกินความสมควร
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งความไม่แน่นอนชัดเจนในอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
4. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการรวบรวมพยานหลักฐานให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสม

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมุ่งเน้นเรื่องอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจะศึกษากระบวนการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะในการรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีการเปรียบเทียบกับ พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งเพื่อดำรงไว้ซึ่งสิทธิประโยชน์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีการบัญญัติอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ กรณีการดำเนินการทางแพ่งก่อนมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกรณีการดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ไม่ชัดเจน มีขอบเขตการใช้อำนาจที่ไม่แน่ชัด ทำให้เกิดผลกระทบ ในเรื่องการดำเนินงาน และผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดี ดังนั้นควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจให้แน่ชัด มีมาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นแบบการวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เอกสารตำรา บทความ ข้อเขียนต่าง ๆ กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของประเทศไทย เปรียบเทียบต่างประเทศ ตลอดจนความเห็นของนักนิติศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่รับสำนวนคดีเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบจนกระทั่งส่งสำนวนให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
2. ทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอก โดยเน้นถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงทราบขอบเขตที่ชัดเจนเหมาะสมในการใช้อำนาจดังกล่าว ที่จะไม่ไปกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีจนเกินความสมควร
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งความไม่แน่นอนชัดแจ้งในอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่
4. เป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการรวบรวมพยานหลักฐานให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสม

บทที่ 2

ความสำคัญของปัญหาและพัฒนาการของกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน

เป้าหมายส่วนใหญ่ของการประกอบอาชญากรรมในสังคมนั้น ก็คือผลประโยชน์ในทางตัวเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งอาชญากรรมมักจะต้องทำการปกปิด ซ่อนเร้น หรือแปรสภาพผลประโยชน์ดังกล่าว เพื่อให้ยากต่อการติดตามของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และทำให้บุคคลอื่นไม่ล่วงรู้ถึงที่มาที่ไปของแหล่งเงินได้และทรัพย์สินว่ามาจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเม็ดเงินที่เกิดจากธุรกิจมิดนี้มีจำนวนมาก หากไม่มีกฎหมายเข้ามาจัดการ ควบคุม เงินเหล่านี้จะนำไปต่อยอดธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจในด้านมิดหรือขาว หรือสีเทาก็ตาม เมื่อเงินถูกแปรสภาพเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ เงินที่หามาได้ง่ายนี้ ก็จะสร้างอำนาจการต่อรอง อำนาจทางธุรกิจให้กับผู้กระทำความผิด ซึ่งต่อมาอำนาจเงินก็จะรูล้ำเข้าไปในทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรง คือการเข้าเป็นนักการเมือง เพื่อรักษาผลประโยชน์และอำนาจของตน หรือทางอ้อม คือ โดยการสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในทางการเมืองเงิน เพื่อว่าเมื่อนักการเมืองหรือพรรคการเมืองเหล่านั้นเมื่อเข้าไปในสภา จะได้สนับสนุนหรืออย่างน้อยก็ไม่ขัดขวางการดำเนินงานของผู้กระทำความผิด และเมื่อผู้กระทำความผิดสามารถเข้าไปยืนตรงจุดนี้ได้แล้ว ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่า กระบวนการยุติธรรมก็เหมือนจะเอื้อมมือเข้าไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ยาก ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายที่เข้ามาควบคุม แก้ไขปัญหา สกัดกั้นเส้นทางการปกปิด แปรสภาพเงิน ซึ่งกฎหมายนั้นก็คือกฎหมายฟอกเงิน สำหรับประเทศไทยคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา โดยได้มีการเพิ่มเติมแก้ไขในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2551 นั้นเอง

2.1 ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะเป้าหมายการกระทำความผิด ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ตัวทรัพย์สิน จึงมีการบัญญัติให้การกระทำการฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และกำหนดมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งเพื่อดำเนินการกับอาชญากรรม โดยการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.) แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง และการดำเนินการทาง

อาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จำเป็นต้องแสวงหาข้อมูล รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การเรียกบุคคลผู้ตรวจสอบ บุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ มารดา บุตร ภรรยา หรือเพื่อนร่วมงานมาให้ถ้อยคำ, การขอข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. อาจทำการขอข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานที่ดินในท้องที่ต่าง ธนาคาร บริษัทประกันภัย และการค้นหา ติดตาม ผู้ถูกตรวจสอบและทรัพย์สิน เป็นการตรวจสอบ วิธีการดำรงชีวิต การใช้จ่าย ทรัพย์สิน และบุคคลที่มีความเชื่อมโยง วิธีการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอีกรูปแบบ ก็คือการตรวจค้น เพื่อหาข้อมูลที่เป็นเพิ่มเติม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ถูกเก็บอยู่กับตัวบุคคล และบ่อยครั้ง ก็จะมีทรัพย์สินที่ซุกซ่อนเอาไว้ด้วย อย่างไรก็ตามการดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เช่นนี้การกระทำการดังกล่าวได้ จึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจไว้ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ได้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังนี้

1) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

4) จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น

5) เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต

- 6) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รายงาน อีกทั้งประเมินราคาทรัพย์สิน
- 7) แจ่งเป็นหนังสือไปยังสถาบันการเงินให้ปฏิบัติการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน หรือเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริง เป็นอย่างอื่นต่างจากที่กฎหมายกำหนดไว้

อย่างไรก็ตามแม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ แต่ก็ยังคงประสบปัญหาความไม่แน่นอนชัดเจน การใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานบางกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. กระทำอย่างเลื่อนลอย โดยไม่มีกฎหมายมาสนับสนุน ขอบเขตของการใช้อำนาจ การกำกับดูแลก็ยังคงไม่มีความแน่ชัด อาทิ เช่น ปัญหาอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ อำนาจในการตรวจสอบเบื้องต้น หรืออำนาจการสืบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในทางอาญา ซึ่งส่งผลให้เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดี และการดำเนินงานในสำนักงาน ปปง. ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะปฏิบัติงานตามทัศนคติแนวความคิดของตนเอง ก่อให้เกิดความแตกต่างในการดำเนินงาน ทั้งที่อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นมีความสำคัญ เพราะการใช้อำนาจดังกล่าวจะกระทบต่อสิทธิของหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เพื่อที่จะวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาแนวทางในการแก้ไข เพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้มีความชัดเจนแน่นอน มีขอบเขตที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

2.2 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ในต่างประเทศประสบปัญหาการฟอกเงินมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการฟอกเงินที่เกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและรุนแรงกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นานาประเทศจึงมีการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกบังคับใช้ เพื่อสกัดกั้นการนำรายได้ที่มาจากกระทำความผิดหมุนเวียนมาเป็นทุนในการประกอบอาชญากรรม โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในส่วนของประเทศไทยก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับนานาประเทศ ด้วยเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในช่วงการพัฒนา อีกทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์มีอาณาเขตเชื่อมต่อกับบริเวณ “สามเหลี่ยม

ทองคำ” จึงต้องประสบปัญหาหายาเสพติดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้¹ อาชญากรรมที่ความรุนแรงขึ้น ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็มีจำนวนมากที่ถูกปรับเปลี่ยน แปรสภาพไป ในขณะที่กฎหมายที่มีอยู่นั้นก็คือ คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ไม่สามารถจัดการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแล้วถูกนำไปแปรสภาพได้ ความคิดที่จะขยายการริบทรัพย์สินให้กว้างออกไปกว่าที่บัญญัติไว้ในกฎหมายทั่วไป จึงเกิดขึ้น ต่อมา รัฐบาลไทยจึงได้ออกกฎหมายขึ้นมาฉบับหนึ่ง คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรการที่สำคัญในกฎหมายดังกล่าวคือ มาตรการริบ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดยาเสพติด โดยบัญญัติให้ทรัพย์สินที่จะริบได้ ขยาย ออกไปถึงทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สิน ดังกล่าว

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการฟอกเงินที่เกิดจากการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากบทบัญญัติในเรื่องการริบทรัพย์สินนั้น ถูกผูกติดไว้กับโทษทางอาญา กล่าวคือ หากการดำเนินคดีอาญาซึ่งเป็นคดีประธานไม่เป็นผล ศาลสั่งยกฟ้อง คดีรอง คือคดีริบ ทรัพย์สิน ก็จะต้องตกไปโดยปริยาย โดยไม่ต้องดำเนินการต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินเลย ดังนั้น หนทางความจำเป็นส่วนใหญ่ จึงให้ความสำคัญกับคดีอาญามากกว่าคดีริบทรัพย์สิน ทำให้การ บังคับใช้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จึงหันมาให้ความสนใจกับกฎหมายฟอกเงิน เพื่อที่จะนำมาเป็นเครื่องมือทางกฎหมาย ที่จะเข้ามาอุดช่องว่าง พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ประกอบกับ อนุสัญญากรุงเวียนนา 1988 (Vienna Convention 1988) ที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้มาตั้งแต่ต้น แต่ประเทศไทยยังไม่สามารถให้สัตยาบันได้ เนื่องจากว่าอนุสัญญากรุงเวียนนา 1988 ได้กำหนดให้ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกจะต้องมีกฎหมายภายในรองรับมาตรการ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่มาของ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

---

¹ไชยยศ เหมะรัชตะ, “กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” วารสารกฎหมาย 16, (เมษายน 2539): 7.

2.3 สาธารณคดีของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา และถูกแก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งในปี 2551 ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงมาตรการบางอย่างที่อาจเป็นเรื่องใหม่ หรือแตกต่างจากบทบัญญัติตามกฎหมายเดิมที่ประเทศไทยบังคับใช้อยู่ อย่างไรก็ตามมาตรการต่าง ๆ ในกฎหมายฟอกเงิน ก็สอดคล้องต้องตามหลักมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้

2.3.1 ความผิดมูลฐาน

คำว่า “ความผิดมูลฐาน” (Predicate Offences) นั้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้ให้นิยาม หรือ คำจำกัดความ โดยเฉพาะ แม้แต่ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อเป็นรูปแบบให้แต่ละประเทศนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน ซึ่งเรียกว่า United Nation Model law On Money Laundering (UN MODEL LAW) ก็ได้กำหนดนิยาม หรือความหมายของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” เอาไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ นั้น ระบุเพียงว่า ความผิดอาญาใดเป็นความผิดมูลฐาน จึงอาจกล่าวได้ว่า “ความผิดมูลฐาน” คือ ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐาน ก่อให้เกิด หรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หลังจากนั้นก็จะมีการนำเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าว ไปทำการโอน หรือเปลี่ยนสภาพ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดอำพรางที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินนั้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เรียกว่า “การฟอกเงิน”² ความผิดมูลฐานเป็นเสมือนประตู เปิดเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายฟอกเงิน ดังนั้น แม้ว่าการกระทำความผิดอาญาจะร้ายแรง หรือสร้างความเสียหายมากเท่าไร หากแต่ไม่ใช่ความผิดมูลฐาน ก็ไม่สามารถนำมาตราทางอาญาเข้ามาใช้บังคับได้

---

²สีหนาท ประยูรรัตน์, ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย, เอกสารประกอบการศึกษาทางวิชาการ (กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2542), หน้า 50.

การกำหนดความผิดอาญาเป็นความผิดมูลฐาน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทแรก กำหนดให้ความผิดอาญาที่ก่อให้เกิดเงิน หรือผลประโยชน์ทางด้านการเงินเป็นจำนวนมาก เป็นความผิดมูลฐานทั้งหมด ซึ่งประเทศที่ใช้หลักนี้คือ ประเทศออสเตรเลีย

ประเภทที่สอง กำหนดให้ความผิดอาญาที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง (Serious Crime) และก่อให้เกิดเงิน หรือผลประโยชน์ทางด้านการเงินเป็นจำนวนมาก เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งประเทศที่ใช้หลักนี้คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา มาเลเซีย เป็นต้น

ประเภทที่สาม กำหนดให้ความผิดอาญาที่เป็นการกระทำความผิดเป็นกระบวนการ โดยก่อให้เกิดเงิน หรือผลประโยชน์ทางด้านการเงินเป็นจำนวนมาก เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งประเทศที่ใช้หลักนี้คือ ประเทศในภาคพื้นยุโรป ประเทศไทย เป็นต้น

แนวทางในการแสวงหาความผิดอาญา ที่เป็นความผิดมูลฐานของประเทศไทย ซึ่งศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส ได้กำหนดแนวทางไว้ ดังนี้ ต้องเป็นการกระทำความผิดในรูปกระบวนการ หรือ องค์การอาชญากรรม ที่ให้ผลตอบแทนเป็นเงินจำนวนมาก และเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย จะสืบสาวไปถึงผู้บงการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด ซึ่งจะสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

สำหรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยนั้น ได้มีการกล่าวถึงความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 3 “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการรอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองตามใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการ

กิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการณการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินของสถาบันการเงิน นั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโหว่ ตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคนหรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป

ความผิดเกี่ยวกับการพนันเป็นความผิดมูลฐาน ที่ถูกเพิ่มเข้ามาใหม่ในการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งการกระทำผิดเกี่ยวกับการพนันที่เข้าข่ายความผิดมูลฐาน ต้องเป็นการพนันที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น หวยใต้ดินที่มีรายได้มากกว่า 100 ล้านบาท หรือคาสีโนหรือบ่อนการพนันขนาดใหญ่ที่มีผู้เล่นหลายร้อยคน เป็นต้น ดังนั้นนักพนันรายย่อยที่เล่นตามงานบวช หรืองานศพ ไม่ถือว่าเป็นการกระทำมูลฐานการพนันตามกฎหมายฟอกเงินนี้

ส่วนความผิดมูลฐานอีก 2 มูลฐาน ความผิดนั้น ไม่ได้ถูกระบุอยู่ในพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แต่ระบุอยู่ในกฎหมายอื่น ซึ่งบัญญัติให้ความผิด ดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และให้นำมาตรวจการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดเหล่านั้น ซึ่งก็คือ ความผิด เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และความผิดเกี่ยวกับการค้า มนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน ล้วนเป็นความผิดอยู่แล้วในตัวเอง เช่น ความผิด เกี่ยวกับการขโมยประชาชนก็เป็นความผิดอาญา มีบทบัญญัติในเรื่องโทษตามกฎหมาย อาญาอยู่แล้ว หากผู้กระทำความผิดมูลฐานไม่นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำ ความผิดไปแปรสภาพ เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดการได้มา แหล่งที่มาของทรัพย์สินและเงินดังกล่าว ก็จะไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน แต่ก็จะมิโทษตามความผิดที่ได้กระทำลงไป อย่างไรก็ตามหาก ผู้กระทำความผิดมูลฐานนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานไปเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ หรือนำไปทำการฟอกเงิน ตามหลักเกณฑ์ มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นอกจากโทษในกฎหมาย เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ก็ต้อง ระวังโทษในความผิดฐานฟอกเงินด้วย ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000- 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมาย มิได้ระบุถึงคำนิยามของคำว่า ความผิดมูลฐานไว้ แต่ใช้วิธีระบุว่าอะไรเป็นความผิดมูลฐานแทน ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปจาก หลักการของกฎหมายได้ว่า “ความผิดมูลฐาน” คือ ความผิดอาญา ที่จะนำพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินมาบังคับใช้ และต้องเป็นความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์ในทางทรัพย์สินจำนวนมาก ซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์ในทางทรัพย์สินจำนวนมากนี้ ถือเป็นเหตุจูงใจสำคัญในการกระทำความผิด

2.3.2 มาตรการในทางอาญา

2.3.2.1 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

เป็นการกำหนดความผิดอาญา เพื่อลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ที่กระทำการใด ๆ กับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดมูลฐาน โดยการโอน แปรสภาพ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการปกปิด หรือ อ้า

พราง ที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากข้อกำหนดและบทลงโทษ ตามกฎหมายอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไม่สามารถที่จะเอาผิด และลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ได้ ประกอบกับเป็นลักษณะของฐานความผิดที่สอดคล้อง กับมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดไว้ในอนุสัญญากรุงเวียนนา 1988 (Vienna Convention 1988) ที่ให้ประเทศภาคี กำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายแต่ละประเทศ³

การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ปรากฏอยู่ในมาตรา 5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะ ที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

บทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งปี ถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ สองแสนถึงหนึ่งล้านบาท ส่วนกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคล ซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของนิติบุคคล ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ หนึ่งปี ถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า มิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ปรากฏอยู่ในมาตรา 60 และมาตรา 61 (กรณีนิติบุคคล) ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

---

³สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (กรุงเทพฯ: ส.เอเชีย เพลส, 2542), หน้า 95.

2.3.2.2 การกำหนดมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือ หรือผู้พยายามกระทำความผิด และผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ความเจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน ส่งผลเกิดรูปแบบการฟอกเงินที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อหลบเลี่ยงจากการถูกตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย อาชญากรจึงกระทำความผิด โดยการแบ่งหน้าที่กัน และมีการประสานงานกับบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้ความสนับสนุนช่วยเหลือ ดังนั้นจึงมีบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจำนวนมาก กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงบัญญัติโทษในความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย ซึ่งโดยหลักแล้วผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องรับโทษเหมือนกับเป็นผู้กระทำความผิดนั่นเอง ส่วนผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ต้องรับโทษเหมือนว่าความผิดสำเร็จลงแล้ว อีกทั้งผู้สมคบซึ่งได้ตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ตัวอย่างของการช่วยเหลือ สนับสนุน พนักงานธนาคารช่วยลูกค้าที่นำเงินสดมาฝาก 10 ล้านบาทซึ่งไม่ต้องการให้ธนาคารรายงานมายัง สำนักงาน ปปง. โดยให้คำแนะนำในการแยกฝากครั้งละไม่เกิน 2 ล้านบาท หรือแนะนำให้เปิดหลาย ๆ บัญชี เป็นต้น ถือเป็น การช่วยเหลือ สนับสนุนการกระทำความผิดฟอกเงินด้วย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติถึงกรณีผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือ หรือผู้พยายามกระทำความผิด และผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ว่า

มาตรา 7 ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหา หรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้น น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

ในส่วนผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กฎหมายกำหนดโทษไว้ เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ กรณีผู้สมคบ โดยการตกลงกันตั้งแต่ สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกัน ผู้สมคบต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานนั้น หากความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้น กระทำไม่ได้ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นคงรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิด อย่างไรก็ตามหากผู้สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ปราบปรามตามมาตรา 8 และมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.3.2.3 การกำหนดมาตรการลงโทษที่หนักขึ้น สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือหน้าที่ในการยุติธรรม หรือมีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้รับโทษหนักขึ้นหากกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน เพราะเป็นบุคคลผู้มีอำนาจ หรือมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ อีกทั้งมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินเป็นอย่างดี หากกระทำการฟอกเงินเสียเอง ก็จะเป็นการง่าย สะดวก และปกปิดพยานหลักฐานได้ดีกว่าบุคคลภายนอก

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการเพิ่มเติมแก้ไขในปี พ.ศ. 2551 บัญญัติถึงผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือหน้าที่ในการยุติธรรม หรือมีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไว้ในมาตรา 10 และมาตรา 11 กล่าวคือ หากเจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ พนักงานองค์กรการ หรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตาม

รัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องรับโทษเป็น สองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น กรณีกรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินเอง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นกัน

นอกจากนี้หากกรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน ข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น โดยข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดกับบุคคลดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด ซึ่งก็คือระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย

2.3.3 มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง

มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งปรากฏในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน มาตรา 48 - มาตรา 59 การริบทรัพย์สินทางแพ่งจะแตกต่างกับการริบทรัพย์สินทางอาญา คือการริบทรัพย์สินทางแพ่งจะไม่ผูกโยงกับคำพิพากษาคดีอาญา คำพิพากษาของความผิดอาญา ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการริบทรัพย์สินทางแพ่งผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องถูกพิพากษาลงโทษตามกฎหมายอาญานั้นหมายความว่า ผู้กระทำความผิดอาจถูกยกฟ้องในความผิดอาญาก็ได้ แต่ในทางแพ่ง หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานก่อนการร้ายด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินพึงไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งหากทรัพย์สินดังกล่าวเป็นเงิน ก็จะถูกแบ่งเป็นสองส่วนเท่ากัน

ส่วนหนึ่งส่งให้กองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อีกส่วนส่งให้กระทรวงการคลัง ปราบฏ
ตามบทบัญญัติมาตรา 51 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ.2551 ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 51 เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว
หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้อง เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้
ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่งฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมี
คำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงิน ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้
กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่น ให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตาม
มาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอก
เงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ
ความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งนี้ ภาระการพิสูจน์เรื่องทรัพย์สินจะตกอยู่ที่เจ้าของ
ทรัพย์สินนั้น โดยเจ้าของทรัพย์สินต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการทำมาหาได้โดย
สุจริต หากพิสูจน์ไม่ได้ว่าทรัพย์สินนั้น ได้มาโดยการประกอบการสุจริต ทรัพย์สินก็จะตกเป็นของ
แผ่นดินโดยคำสั่งศาล ส่วนการชั่งน้ำหนักพยานก็จะเป็นไปตามวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ ไม่ต้อง
ถึงขนาดพิสูจน์จนสิ้นสงสัย ซึ่งจะแตกต่างจากมาตรการทางอาญา ที่ภาระการพิสูจน์จะตกอยู่กับ
เจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิด และ
ศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด และริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้
ก็ต่อเมื่อมีพยานหลักฐานที่แจ่มชัดและปราศจากข้อสงสัยด้วย มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งยัง
สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ แม้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกจำหน่าย จ่าย
โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะอยู่ในครอบครองของบุคคลใดก็ตาม

อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดอาญา ต้องเป็นความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน
เท่านั้น จึงสามารถใช้วิธีการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ ซึ่งความผิดมูลฐานมีทั้งสิ้น 11 มูลฐาน ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือข้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือ
กระทำการโดยทุจริตซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ใน
การดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการ
ยุติธรรม
6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอำนาจอั้งยี่
หรือช่องโจร
7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร
8. ความผิดเกี่ยวกับก่อการร้าย
9. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน
10. ความผิดเกี่ยวกับการเลื้อกตั้ง
11. ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

กระบวนการวิบัติทรัพย์สินทางแพ่งเป็นมาตรการเสริมกระบวนการทางอาญา เข้ามา
อุดช่องว่างกระบวนการทางอาญา เช่นนี้การดำเนินคดีวิบัติทรัพย์สินทางแพ่ง จึงไม่เป็นการฟ้องซ้อน
หรือฟ้องซ้ำ กับการดำเนินคดีทางอาญา คือต้องมองกระบวนการทั้งสองแยกออกจากกัน ซึ่งการ
วิบัติทรัพย์สินทางแพ่งนั้น แม้ไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ
ความผิดก็สามารถตกเป็นของแผ่นดินได้ ดังจะเห็นได้จากมาตรา 58 ของพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

มาตรา 58 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่
สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว
หรือการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตาม
พระราชบัญญัตินี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น
ต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

2.3.4 มาตรการอื่น ๆ

2.3.4.1 มาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของ
พนักงานเจ้าหน้าที่ ในทุกขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการเหล่านี้ มีความโปร่งใส ถูกต้อง
และเป็นธรรม รวมถึงการให้สิทธิผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอน ขอคืนทรัพย์สิน หรือให้ผู้รับ
ประโยชน์ยื่นขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการคืนทรัพย์สิน พร้อมทั้งชดใช้

ค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพ การชดใช้ราคาทรัพย์สิน การชดใช้ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด เพื่อให้
เกิดความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมาย⁴

2.3.4.2 มาตรการเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดฟอกเงินนอกราชอาณาจักร ซึ่ง
กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 6 ให้ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร หาก
ปรากฏว่า

- 1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิด คนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือ
มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
- 2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำไปโดยประสงค์ให้ความผิด
เกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย
- 3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตาม
กฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ใน
ราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

2.3.4.3 มาตรการกำหนดให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลการธุรกรรม
กล่าวคือ ประสิทธิภาพของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะไม่เป็นผลหากขาด
ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลทางด้านธุรกรรม เพื่อที่พนักงานเจ้าหน้าที่
จะได้สืบทราบถึงที่มาที่ไปของทรัพย์สิน รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินได้ จึงกำหนดให้มี
มาตรการรายงานและรวบรวมข้อมูลการธุรกรรมของ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้
ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้าย
เงินทุน ปรากฏตามหมวดที่ 2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
ประกอบกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. 2542

- 1) การรายงานธุรกรรมเงินสด ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 ออกตามความใน
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดจำนวนเงินที่ต้องมีการ
รายงานธุรกรรมเงินสด คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

---

⁴สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ.2542 (กรุงเทพ: ส.เอเชีย เพลส, 2542), หน้า 102.

เช่น ลูกค้าขอถอนเงินสดจำนวน 3 ล้านบาทจากบัญชีที่ 1 แล้วฝากเข้าบัญชีที่ 2 ทันที เช่นนี้ถือเป็นการทำธุรกรรมเงินสด ที่ต้องรายงานทั้ง 2 ครั้ง ส่วนกรณีการรายงานการทำธุรกรรมของสำนักงานที่ดิน กฎกระทรวงฉบับที่ 3 กำหนดให้กระทำเฉพาะที่มีการชำระด้วยเงินสดจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

2) การรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดจำนวนเงินที่ต้องมีการรายงานธุรกรรมทรัพย์สิน คือ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ส่วนกรณีการรายงานการทำธุรกรรมของสำนักงานที่ดิน กฎกระทรวงฉบับที่ 3 กำหนดให้กระทำเฉพาะอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่า ตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ซึ่งการรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน หมายถึงทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน ที่ดิน อาคารชุด รวมถึงการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในอสังหาริมทรัพย์ด้วย เช่น การเช่า ในอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าเกินกว่า 5 ล้านบาท เกินกว่า 3 ปีต้องมีการจดทะเบียน ซึ่งถือว่าเป็นการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยมูลค่าทรัพย์สินใช้ราคาประเมินที่สูงกว่าเป็นเกณฑ์ในการรายงาน เช่น ราคาประเมินทั่วไป 4 ล้านบาทแต่ขายในราคา 6 ล้านบาท ต้องรายงานโดยใช้ราคา 6 ล้านบาท

3) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามกฎหมายฟอกเงินเมื่อมีเหตุอันควรให้สงสัยตามหลักการพิจารณาธุรกรรมสงสัย เช่น ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดปกติ หรือเงินนั้นได้มาจากอาชญากรรม ให้รายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. หรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่น ๆ หากปรากฏภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมกระทำไปแล้วโดยไม่ได้รายงานเป็นธุรกรรมที่ต้องรายงาน ให้รายงานโดยไม่ชักช้า และหากการรายงานดังกล่าวกระทำโดยสุจริต ผู้รายงานไม่ต้องรับผิด

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” ไม่มีการกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำ ที่ต้องรายงานธุรกรรมน่าสงสัย กล่าวคือจะเป็นเงินจำนวนเท่าใดก็ได้แล้วแต่ ก็ต้องรายงานทั้งสิ้นโดยมีหลักการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 4 ประการคือ

1) ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดปกติ เพื่อหลบเกลื่อนหรือสร้างความยากลำบากในการติดตามร่องรอยในการกระทำความผิด เช่น นาย ก. นักค้ายาเสพติด มีภูมิลำเนาที่กรุงเทพฯ แต่ไปเปิดบัญชีเงินฝากที่จังหวัด A ในนามของพี่ชายและน้องสาว เพื่อฝากเงินที่ได้จาก

การขายยาบ้า แล้วโอนเงินในบัญชีดังกล่าวมาเข้าบัญชีของลูกชายที่กรุงเทพฯ แล้วค่อยโอนเข้าบัญชีชื่อตนเองในภายหลัง

2) ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ เช่นผู้สูงอายุถือเงิน ฤๅใหญ่ๆ มาฝากแล้วแจ้งว่าเพิ่งเริ่มต้นทำธุรกิจ

3) ธุรกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีการรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย เช่นนาย ก. ต้องการพอกเงิน 10 ล้านบาทที่ได้จากการขายทรัพย์สินซึ่งลักลอบหนีศุลกากรไปฝากธนาคาร และแบ่งฝากครั้งละไม่ถึง 2 ล้านบาทเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน รวมทั้งจ้างวานบุคคลอื่น ๆ ให้นำเงินไปฝากเข้าบัญชีตน

4) เป็นการกระทำที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน เช่น ลูกค้าธนาคารซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางว่าเป็นหัวหน้ากลุ่มอาชญากรรมลักลอบค้ายาเสพติดจากต่างประเทศ⁵

สถาบันการเงินเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายพอกเงินมีประสิทธิภาพที่ดี หากขาดความร่วมมือจากสถาบันการเงินก็เป็นกรยากที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าถึงข้อมูลและเส้นทางทางการเงินของอาชญากรได้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน จึงบัญญัติให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้า แสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว ซึ่งรายละเอียดปรากฏตามที่กฎกระทรวงฉบับที่ 6 การแสดงตนคือการจัดให้ลูกค้าแสดงหลักฐานตามที่ได้กำหนดไว้ใน ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องวิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงิน ก่อนเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า เพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลดังกล่าวมีตัวตนจริง ทั้งนี้รายการเอกสารที่ใช้ประกอบการแสดงตนหากเป็นบุคคลธรรมดาต้องมีอย่างน้อย 11 รายการ ดังนี้

- (1) ชื่อและนามสกุล
- (2) เลขประจำตัวประชาชน หรือเลขหนังสือเดินทางในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว
- (3) ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว
- (4) วันเดือนปีเกิด

---

⁵ป้องกันปราบปรามการพอกเงิน, สำนักงาน. การเผยแพร่ความรู้ด้านมาตรการป้องกันปราบปรามการพอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปง., 2550), หน้า 38-39.

(5) เพศ

(6) สถานภาพ

(7) สัญชาติ

(8) หลักฐานสำคัญประจำตัวบุคคลได้แก่บัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หนังสือเดินทาง หรือเอกสารประจำตัวอื่นที่ออกโดยทางราชการ

(9) อาชีพ สถานที่ทำงาน และหมายเลขโทรศัพท์

(10) สถานที่สะดวกในการติดต่อ และหมายเลขโทรศัพท์

(11) ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม

ในกรณีที่สถาบันการเงินสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินอาจให้ลูกค้าแสดงตนด้วยการแสดงเฉพาะชื่อ นามสกุล วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรมก็ได้

ส่วนกรณีนิติบุคคลต้องมีข้อมูลอย่างน้อย 8 รายการ ดังนี้

(1) ชื่อนิติบุคคล

(2) เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

(3) สถานที่ตั้ง และหมายเลขโทรศัพท์

(4) ประเภทการประกอบการ

(5) หนังสือรับรองข้อความในทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกินหนึ่งเดือน

(6) ตราประทับของนิติบุคคล (ถ้ามี)

(7) บัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

(8) ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

โดยปกติสถาบันการเงินต้องเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้า เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีการปิดบัญชี หรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า กรณีรายละเอียดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงของลูกค้า ต้องเก็บไว้ 5 ปี นับแต่ได้มีการทำธุรกรรม และบันทึกข้อเท็จจริงนั้น เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือการพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติอย่างอื่น หากสถาบันการเงินไม่จัดให้ลูกค้าแสดงตน หรือเก็บเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วน จะมีโทษปรับเป็นจำนวนเงินตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งที่ผ่านมารายการแห่งประเทศไทยได้มีการปรับธนาคาร

บางแห่งที่ไม่มีการเก็บเอกสาร หลักฐานไปแล้ว แต่หากสถาบันการเงินเคยมีข้อมูลที่ถูกค้าได้เคยแสดงตนไว้แล้ว ก็ไม่ต้องจัดให้มีการแสดงตนอีก

2.4 องค์กรหรือบุคคลที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีองค์กรและผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจแบ่งออกตามบทบาท ได้เป็น 2 ประเภท คือ⁶

1. องค์กรในระดับบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และวางหลักเกณฑ์ (Regulator) เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ปปง.)

2. องค์กรและผู้มีอำนาจหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินนโยบายและมาตรการขององค์กรบริหาร เพื่อสามารถบังคับผลในความเป็นจริงได้ในการปฏิบัติ (Law enforcement role) ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงานปปง.) และพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.)

2.4.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2551 บัญญัติให้มี คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ปปง.) โดยแบ่งออกเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 17 ท่าน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน รวม 26 ท่าน ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ
4. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
5. อัยการสูงสุด

---

⁶ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: คู่มือประชาชน (กรุงเทพฯ: สำนักปปง. 2543), หน้า 13-14.

6. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
7. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
8. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
9. อธิบดีกรมที่ดิน
10. อธิบดีกรมศุลกากร
11. อธิบดีกรมสรรพากร
12. อธิบดีกรมธนวิสัญญญาและกฎหมาย
13. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
14. เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
15. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
16. ประธานสมาคมธนาคารไทย
17. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็น
กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ
ในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมายหรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการ
ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยความเห็นชอบ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามลำดับ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
(คณะกรรมการ ป.ป.ง.) บัญญัติในมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอก
เงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2551 กล่าวคือ

1. เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
2. พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และ
ประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
3. วางระเบียบเกี่ยวกับการส่งคืนทรัพย์สินตามมาตรา 49 และมาตรา 51/1
การเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการ
ประเมินค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57 และวางระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา
59/1 มาตรา 59/4 มาตรา 59/5 และมาตรา 59/6
4. ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อ
ป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน และวางระเบียบในการดำเนินการกับข้อมูลหรือเอกสารเพื่อ
ใช้เป็นพยานหลักฐานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.
2542

5. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

6. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือกฎหมายอื่น หรือระเบียบอื่นใดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

โดยสรุปคณะกรรมการ ปปง. ทำหน้าที่กำหนดร่างนโยบาย แนวทาง มาตรการ ต่างๆ วินิจฉัย และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและประสานงาน

2.4.2 คณะกรรมการธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในมาตรา 32 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2551 บัญญัติให้มี คณะกรรมการธุรกรรม ประกอบด้วยกรรมการธุรกรรมจำนวน 5 คน ซึ่งคณะกรรมการ ปปง. แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจาก คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการอัยการ คณะละหนึ่ง โดยให้เลขาธิการ ปปง. เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยตำแหน่ง ส่วนประธานกรรมการธุรกรรม 1 ท่านจะมาจากพรรคการเมืองของบุคคลผู้เป็นกรรมการธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1. มีอายุไม่เกิน 70 ปี
2. เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 10 หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นหรือเคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐในตำแหน่งรองหรือเทียบเท่ารองหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหรือรองหรือเทียบเท่ารองหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นขึ้นไป หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้สอน วิชาในสาขาดังกล่าวและดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตั้งแต่องศาตราจารย์ขึ้นไป
3. ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกรรมการหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
4. ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการการเมืองหรือกรรมการในรัฐวิสาหกิจ
5. ไม่เป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ปปง.

6. ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะ คล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสถาบันการเงิน หรือประกอบ อาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบภารใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม ตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2551 มีดังนี้

1. ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
2. สั่งยับยั้งการทำธุรกรรม ตามมาตรา 35 คือ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย และมีพยานหลักฐานอันสมควรว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำ ธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 3 วันทำการ หรือสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม มาตรา 36 ในกรณีที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือ ยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 10 วันทำการ กรณีทั้ง 2 ข้างต้น คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
3. ดำเนินการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ตามมาตรา 48
4. เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. กำกับดูแลความเป็นอิสระและเป็นกลางของสำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
6. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มอบหมาย

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการธุรกรรม บันทึกไว้เป็นหลักฐานในรายงานการประชุมคณะกรรมการธุรกรรม ว่ามีพยานหลักฐานใด ผู้ใดเป็นผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการดังกล่าวด้วย

2.4.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ปัจจุบันสำนักงาน ปปง. เป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง แต่มีฐานะเป็นกรม โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.) เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานปปง. โดยอิสระและเป็นกลาง ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงาน ปปง. มีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ (Regulator) และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในฐานะหน่วยบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agency) รวมทั้งเป็นหน่วยงานตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน หรือหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit-FIU) ภายใต้กรอบนโยบายและการกำกับของ คณะกรรมการ ปปง.

หน้าที่หลักของ FIU ตามหลักสากลที่ปฏิบัติในโลกนี้มีอยู่ 2-3 หลัก ขึ้นกับบริบทระบบกฎหมายของแต่ละประเทศว่าใช้หลักการใดจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากกว่า อันแรก คือทำหน้าที่รับรายงานธุรกรรม วิเคราะห์รายงานธุรกรรม แล้วจัดส่งรายงานผลการวิเคราะห์ธุรกรรมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับในหลายประเทศและประเทศไทยทำหน้าที่รับข้อมูลรายงานธุรกรรม วิเคราะห์แล้วส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้หน่วยต่าง ๆ ดำเนินการ แล้วก็ยึดทรัพย์ด้วย คือเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายด้วย⁷

อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2551 มีดังนี้

1. ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ปปง. คณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น
2. รับรายงานการทำธุรกรรม และแจ้งตอบการรับรายงาน

---

⁷ป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. การเผยแพร่ความรู้ด้านมาตรการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปปง., 2550), หน้า 26.

3. รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือกฎหมายอื่น
4. เก็บ รวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา ประมวลผล และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
5. เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
6. จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรม ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
7. ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือตามกฎหมายอื่น

2.4.4 เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปปง.)

เลขาธิการ ปปง. เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง หรือกฎหมาย และรับราชการในตำแหน่งรองเลขาธิการ หรือเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า แต่ต้องไม่เป็นกรรมการ ในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ อีกทั้งต้องไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายกัน หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ในห้างหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงิน หรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบกิจการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน ปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 43 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เลขาธิการ ปปง. จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และจะดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกไม่ได้ แต่ให้กำหนดตำแหน่งที่ปรึกษาสำนักงานให้เลขาธิการซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติห้ามมิให้แต่งตั้ง ผู้เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ปปง. เป็นผู้บริหารส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานใดของรัฐ เว้นแต่ตำแหน่งที่ปรึกษาสำนักงานปปง. เท่านั้น ปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 45/1 วรรค 1 แต่บทบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการออกจากราชการแล้ว

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ 4 ปีดังกล่าวข้างต้น เลขาธิการ ปปง.จะพ้นจากตำแหน่งได้เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 43

(4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออกตามคำแนะนำของรัฐมนตรีหรือการเสนอของรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการตุลาการ เพราะบกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรงหรือหย่อนความสามารถหรือมีพฤติการณ์เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สุจริตไม่เป็นอิสระหรือไม่เป็นกลาง โดยมติดังกล่าวต้องแสดงผลในการให้ออกอย่างชัดแจ้ง โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

เลขาธิการ ปปง. เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน ปปง. มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงาน ปปง. โดยอิสระและเป็นกลาง ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือ เพื่อประกอบการพิจารณา

3. เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

4. จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น

5. ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน

6. กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมมีเหตุอันควรสงสัยและมีพยานหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 3 วันทำการ โดยเลขาธิการปปง.ต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานในการสั่งการว่ามีพยานหลักฐานใด ผู้ใดเป็นผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการดังกล่าว

7. ทำรายงานสรุปการดำเนินการ ตามหมวด 4 คณะกรรมการธุรกรรม ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุก 4 เดือน รายงานอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดบุคคลผู้ถูกตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สิน หรือถูกสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมหรือถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน พยานหลักฐานที่ใช้ดำเนินการต่อบุคคลดังกล่าว ผู้ขอ ผู้ใช้หรือสั่งการให้มีการดำเนินการ และผลการดำเนินการ

2.4.5 พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.

พนักงานเจ้าหน้าที่ คือ บุคคลที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการเสนอของเลขาธิการ ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติถึงคุณสมบัติของผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่าต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ในสาขาเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่ง ที่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 หรือเทียบเท่า หรือเป็นราชการตำรวจ หรือทหารตั้งแต่สัญญาบัตรขึ้นไปหรือ

(2) เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ระดับ 4 หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือ

(3) เป็นผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหัวหน้าส่วนราชการ หรือ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ให้มีหน้าที่ และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

อย่างไรก็ตามผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต้องไม่เคยมีมลทิน มัวหมอง หรือ มีความประพฤติเสื่อมเสีย เช่น ทูจริต หรือประพฤติมิชอบในวงราชการ เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และผู้นั้นได้ผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ตามหลักสูตรที่เลขาธิการปง. กำหนดแล้ว เลขาธิการปง.ก็จะออกบัตรประจำตัวให้แก่ผู้นั้นต่อไป

การพ้นจากตำแหน่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ จะพ้นจากตำแหน่งในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ขาดคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่
- (2) มีลักษณะต้องห้ามของพนักงานเจ้าหน้าที่
- (3) บัตรประจำตัวหมดอายุ และไม่ดำเนินการขอมีบัตรประจำตัวใหม่
- (4) กระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543
- (5) นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามความเห็นของเลขาธิการ หรือ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐต้นสังกัด

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นบุคลากรอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีความสำคัญในกระบวนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. เป็นบุคคลที่จะต้องเข้าไปสัมผัสกับผู้กระทำความผิดโดยตรง ต้องดำเนินการการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานเอกสารและพยานบุคคล ทำการสอบปากคำ เข้าตรวจค้นที่พัก สืบหาทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ อาทิเช่น ตำรวจ, สำนักงานที่ดิน, สถาบันการเงิน เป็นต้น ดังนั้นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. จึงมีความเสี่ยงว่าอาจจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่นได้ง่าย ซึ่งอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังนี้

1. มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจง เป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
2. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
3. เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้น มาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม
4. จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น
5. เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาล มีคำสั่งอนุญาต
6. ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รายงาน อีกทั้งประเมินราคาทรัพย์สิน
7. แจ้งเป็นหนังสือไปยังสถาบันการเงินให้ปฏิบัติการเก็บรักษารายละเอียด เกี่ยวกับการแสดงตน หรือเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริง เป็นอย่างอื่นต่างจากที่กฎหมายกำหนดไว้

อีกทั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ.2544 ยังให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เข้าร่วมฟังการสอบสวน ในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ที่สำนักงานปปง.ได้รับรายงาน ในขณะที่เข้าร่วมฟังการสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. อาจขอให้พนักงานสอบสวนซักถามประเด็นแห่งคดีบางประเด็นที่เห็นว่าเป็นสาระสำคัญ หรืออาจขอให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิด อีกทั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ยังสามารถแจ้งให้พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนในคดีความผิดฐานฟอกเงินก็ได้

2.5 ความร่วมมือภายในและระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กฎเกณฑ์สำคัญในการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน คือตามรอยของเงิน ตามเส้นทางการเดินของเงิน เมื่อเงินสามารถเปลี่ยนมือ และเคลื่อนย้ายไปได้ทั่วโลก ด้วยความเร็วของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) จึงต้องพึ่งพาการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ทันท่วงที ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

การประสานความร่วมมือในประเทศจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานทั้งหมดต้องมีความเข้าใจบทบาทของตนในการร่วมมือป้องกันปราบปรามการฟอกเงินเป็นอย่างดี ที่ผ่านมาสํานักงาน ปปง. ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจอย่างเป็นทางการกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมสรรพากร สํานักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และกรมที่ดิน เป็นต้น

การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน หากปราศจากการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศแล้ว สํานักงาน ปปง. ก็มีโอกาสใช้ประโยชน์จากรายงานธุรกรรมน่าสงสัยที่มีธุรกรรมกับคู่ค้าที่เป็นต่างชาติได้ หรือมีโอกาสเข้าไปสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติได้ ไม่ว่าจะเป็บบัญชี หรือที่อยู่ที่มีการอ้างถึงในรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย หรือประเด็นที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยอาจชี้เบาะแสให้เห็น นอกจากนั้นการประสานความร่วมมือที่ดีกับนานาชาติมีส่วนช่วยเสริมสร้าง ความเข้าใจเรื่องขอของแนวโน้มและรูปแบบการฟอกเงินใหม่ที่อาจถูกปรับวิธีการฟอกเงินตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ในปัจจุบันสำนักงาน ปปง. ได้มีการทำบันทึกความเข้าใจกับประเทศต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินกับหน่วยงานทางด้านการฟอกเงินของต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในเรื่องของการสืบสวนและการดำเนินการตามกฎหมาย รวม 31 ประเทศ ดังนี้ (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2551)

1. ประเทศเบลเยียม	17. ประเทศจอร์เจีย
2. ประเทศบราซิล	18. ประเทศโมนาโก
3. ประเทศเลบานอน	19. ประเทศมาเลเซีย
4. ประเทศอินโดนีเซีย	20. ประเทศบัลแกเรีย
5. ประเทศโรมาเนีย	21. ประเทศเซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์
6. ประเทศอังกฤษ	22. ประเทศยูเครน
7. ประเทศฟินแลนด์	23. ประเทศพม่า
8. ประเทศเกาหลี	24. ประเทศไนจีเรีย

9. ประเทศออสเตรเลีย	25. ประเทศญี่ปุ่น
10. ประเทศโปรตุเกส	26. ประเทศไอร์แลนด์
11. ประเทศอันดอร์รา	27. ประเทศเซ็นต์คิตส์แอนด์เนวิส
12. ประเทศเอสโตเนีย	28. ประเทศเคย์แมนไอร์แลนด์
13. ประเทศฟิลิปปินส์	29. ประเทศสวีเดน
14. ประเทศโปแลนด์	30. ประเทศเบอร์มิวดา
15. ประเทศมอริเชียส	31. ประเทศปาเลา
16. ประเทศเนเธอร์แลนด์	

นอกจากนี้ สำนักงาน ปปง. ยังมีช่องทางในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านการเป็นสมาชิกของ APG และ Egmont Group ด้วยเช่นกัน⁸

---

⁸ป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. การเผยแพร่ความรู้ด้านมาตรการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปปง., 2550), หน้า 41.

บทที่ 3

กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ฟอกเงิน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการนำ ตัวอาชญากรเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษตามกฎหมายที่สังคมกำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย เช่น จำคุก หรือ ประหารชีวิต หรือเป็นโทษที่กระทำต่อทรัพย์สิน เช่น ริบทรัพย์สิน เป็นต้น นอกจากนี้กฎหมายจะบัญญัติโทษแก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ก็ยังบัญญัติถึงเรื่องอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐ ในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดไว้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ แม้บุคคลจะกระทำความผิด และสมควรจะได้รับโทษ แต่การดำเนินการกับผู้กระทำความผิดก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย เป็นไปตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ อีกทั้งต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้กระทำความผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย

3.1 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ บุคคลที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการเสนอขอของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ป.ง.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543

การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง และการดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อมูล และแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตามรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป อย่างไรก็ตามการ

ตรวจสอบข้อมูล และแสวงหาพยานหลักฐานบางกรณีอาจกระเทือนถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลได้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้ากระทำการดังกล่าว ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3.1.1 การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง

การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง ซึ่งเป็นการยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ด้วยเหตุผลที่ว่า จะตัดรายได้ของผู้กระทำความผิด อันเป็นมูลเหตุจูงใจหลักในการประกอบอาชญากรรม และตัดโอกาสผู้กระทำความผิดให้ไม่สามารถที่จะใช้เงินหรือทรัพย์สินนั้น มาต่อยอดการทำธุรกิจผิดกฎหมาย หรือธุรกิจอื่นใดที่จะก่อให้เกิดรายได้ สร้างอิทธิพลให้กับผู้กระทำความผิด

3.1.1.1 ขั้นตอนการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จะเริ่มต้นขึ้น เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ได้รับทราบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด ซึ่งรายงานและข้อมูลดังกล่าวนี้ อาจได้รับมาจากสถานีตำรวจ, กรมศุลกากร, สำนักงานที่ดิน, สถาบันการเงิน, หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน หรือจากสายลับ ปปง. ดังนี้ แหล่งที่มาของรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด จะสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา อันเป็นความผิดมูลฐาน และสำนักงาน ปปง.เอง

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาอันเป็นความผิดมูลฐาน

สำนักงาน ปปง. จะรับเรื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบดำเนิน คดีอาญาในความผิดมูลฐานทั้ง 11 ประการ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบคดีโดยตรงเป็นผู้ส่ง อันประกอบไปด้วยสถานีตำรวจนครบาล และสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ กองบังคับการ และกองบัญชาการพิเศษต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐาน นอกจากนั้น ได้แก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ กล่าวโดยสรุป คือ วิธีนี้สำนักงาน ปปง. จะแบ่งทำหน้าที่กับหน่วยงานต้นเรื่อง โดยหน่วยงานต้นเรื่องจะรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐาน และมุ่งที่จะลงโทษทาง

อาญากับผู้กระทำความผิด ในขณะที่สำนักงาน ปปง. จะทำการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เพื่อทำการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญานั้น ๆ วิธีนี้ทำให้เกิดประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้ดียิ่งขึ้น

2) สำนักงาน ปปง.

นอกจากการรับเรื่อง หรือคดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สำนักงาน ปปง. ยังสามารถเริ่มต้นคดีตรวจสอบทรัพย์สินได้เอง โดยอาศัยการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) การวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินที่ได้รับจากผู้มีหน้าที่ต้องรายงาน ซึ่งได้แก่ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำ ในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ นี้มีหน้าที่ต้อง รายงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กล่าวคือ ตาม มาตรา 13 และมาตรา 14 ให้สถาบันการเงิน มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนเงิน สดตั้งแต่ 2 ล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือ รายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่า ทรัพย์สินตั้งแต่ 5 ล้านบาท หรือ กว่านั้นขึ้นไป หรือรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ส่วน มาตรา 15 เป็นบทบัญญัติหน้าที่รายงานของสำนักงานที่ดิน และ มาตรา 16 เป็นการรายงานและ ข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ที่กระทำโดยผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้ คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้รายงานการทำ ธุรกรรม เมื่อสำนักงานปปง. ได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากแหล่งดังกล่าว ข้างต้น หากพบว่ามีธุรกรรมต้องสงสัยที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ก็จะทำ การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าว พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูล แสวงหาพยานหลักฐานเบื้องต้น ในส่วนของความเชื่อมโยงกันของธุรกรรมดังกล่าว กับการกระทำ ความผิด

(ข) การรับแจ้งเบาะแสจากสายลับ ปปง. ซึ่งเป็นโครงการที่สำนักงาน ปปง. จัดขึ้นเพื่อเพิ่มช่องทางในการรับข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยให้ประชาชน ทั่วไป มาสมัครเป็นสายลับ ปปง. เพื่อแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิด เนื่องจากเชื่อว่า ประชาชน เป็นกำลังสำคัญที่สามารถช่วยเหลือในด้านข้อมูลข่าวสาร และสามารถรู้เห็นการกระทำ ความผิดได้ในทุกพื้นที่ หากมีประชาชนคนในทุก ๆ ภาคส่วน เข้าร่วมโครงการ ก็สามารถสร้างโอกาส ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งข้อมูลของสายลับจะถูกเก็บรักษาไว้อย่างดี สายลับ จะได้รับรหัสประจำตัว ในทางปฏิบัติเมื่อต้องการแจ้งข้อมูล ก็เพียงแค่แจ้งรหัสสายลับพร้อม เบาะแสที่ทราบเท่านั้นก็เพียงพอ เมื่อสำนักงาน ปปง. ได้รับการแจ้งเบาะแสจากสายลับแล้วก็จะ

นำข้อมูลมากลั่นกรอง ตรวจสอบเบื้องต้น และทำการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานเบื้องต้นต่อไป ว่ามีการกระทำความผิดมูลฐานตามที่ได้รับแจ้งจริงหรือไม่ หากพบว่ามีมีการกระทำความผิดมูลฐาน ก็จะทำการนำเรื่องที่ได้รับมาพิจารณาดำเนินการเริ่มเป็นคดีตรวจสอบทรัพย์สินต่อไป อย่างไรก็ตาม ประชาชนทั่วไปแม้จะไม่ได้เป็นสายลับ ปปง. แต่หากมีข้อมูลหรือเบาะแส ก็สามารถแจ้งมายังสำนักงาน ปปง. ได้ โดยอาจมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยตนเอง หรือ ผ่านช่องทางโทรศัพท์ โทรสาร หรือ อินเทอร์เน็ต

(ค) การประสานข้อมูล หรือรายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรม จากหน่วยงานด้านการปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

(ง) การสืบหาพยานหลักฐานโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. สามารถทำการสืบหาข้อมูลจากแหล่งข่าวว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน และมีการได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน และสามารถนำเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อขอคำสั่งมอบหมายให้ตรวจสอบทรัพย์สินได้เช่นกัน ซึ่งในทางปฏิบัติจะเกิดคดีเพราะวิธีการนี้น้อยมาก

เมื่อสำนักงานได้รับทราบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือ การกระทำความผิด จากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว หากเป็นคดีอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจะมีความน่าเชื่อถือ ข้อมูลพวกนี้เมื่อได้รับมา ก็จะถูกจัดแบ่งแยกเป็นประเภทคดี แล้วส่งมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ผู้รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป แต่กรณีคดีที่มาจากสำนักงาน ปปง. เองนั้น ไม่ว่าจะเป็นรายงานธุรกรรม ข้อมูลจากสายลับ ข้อมูลที่ได้รับดังกล่าวต้องถูกตรวจสอบความน่าเชื่อถือก่อน กล่าวคือ ต้องผ่านการกลั่นกรองโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะแยกเป็นคดีส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนต่อไป การกลั่นกรองดังกล่าวก็เป็นการตรวจสอบเพื่อหาความน่าจะเป็นของข้อมูล ประเมินค่าความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมโยงระหว่างธุรกรรมกับผู้ต้องถูกตรวจสอบ พิจารณาประกอบกับข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่น ว่ามีการกระทำครบองค์ประกอบความผิดหรือไม่ อย่างไร พิจารณาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับเบาะแส ที่รับแจ้ง ว่ามีข้อมูลชัดเจนหรือไม่ เพราะการเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานต่อไป ย่อมกระทบสิทธิของบุคคล จึงจำเป็นต้องตรวจสอบเบื้องต้นก่อน ที่จะแยกข้อมูลดังกล่าวเป็นคดี ป้องกันการนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้ในการกลั่นแกล้งผู้อื่น หรือหลีกเลี่ยงการกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล อย่างไรก็ตามเมื่อข้อมูลและรายงานดังกล่าวถูกแยกเป็นคดีส่งต่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนจะเข้า

ดำเนินการกับบุคคลผู้ต้องตรวจสอบ กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ มากมายจะเกิดขึ้น โดยสามารถแยกกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคดีได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อสำนวนถูกแยกให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จะต้องดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน โดยรวบรวมข้อมูล แสวงหา พยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐาน ฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่ากระทำความผิดมูลฐานหรือกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ข้อมูล และพยานหลักฐานในส่วนนี้ อาจได้มาจากการตรวจสอบโดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร หรือ จากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ผ่านระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกไว้ และการค้นหา ข้อมูลบางคดี พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ได้มาจากจากค้นหาทางอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงได้เช่นนี้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐาน ต่อคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมประกอบด้วย กรรมการธุรกรรมจำนวน 5 คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ จากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการอัยการ คณะละหนึ่งคน และให้กรรมการธุรกรรมที่คณะกรรมการแต่งตั้งคัดเลือกกันเองเป็นประธาน กรรมการธุรกรรมคนหนึ่ง โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ปง.) เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งที่เป็น ประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ซึ่งโดยปกติสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปง.) จะจัดให้มีการประชุมธุรกรรมทุกสองสัปดาห์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐานเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณา มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เช่น บิดา มารดา ภรรยา บุตร อีกรหัสทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐาน ที่รวบรวมมาเบื้องต้นต้องแสดงให้เห็นได้ว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิด มิเช่นนั้นคณะกรรมการธุรกรรมจะไม่มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการ ตรวจสอบ คณะกรรมการธุรกรรมอาจมีมติให้แสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม แล้วนำเรื่องเข้าทำ การเสนอใหม่อีกครั้งในวาระการประชุมครั้งหน้า หรือหากเห็นว่าพยานหลักฐานทั้งหมดไม่มี

เหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด อาจมีมติให้เก็บเป็นฐานข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ก่อน กระทั่งปรากฏพยานหลักฐานที่สามารถแสดงความเกี่ยวข้องกับความผิดได้ ข้อมูลดังกล่าวก็จะกลับเข้ามาในระบบการดำเนินงาน แล้วทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสำนวนคดีข้อมูล พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมนำเสนอ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลในคดีมีกระทำความผิดที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะลงนามในคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่หรือที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า “คำสั่ง ม” เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะมีอำนาจดำเนินการ ปรากฏตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38, 38/1 และ 46 ดังต่อไปนี้

1. มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
2. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
3. เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม
4. จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น
5. เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต

(2) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน)

หลังจากมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็ต้องดำเนินการตรวจสอบ ข้อมูลรวบรวมพยานหลักฐานอีกครั้งหนึ่ง โดยจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อเพิ่มน้ำหนัก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในคดี และการกระทำความผิดให้มากขึ้น ต้องตรวจสอบบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ หรือผู้ร่วมขบวนการด้วย อีกทั้งยังต้องตรวจสอบข้อมูลในเรื่องทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย กล่าวคือ พยานหลักฐานที่ได้มาในขั้นตอนนี้ นอกจากจะเพิ่มน้ำหนักในการกระทำความผิดของบุคคลในคดีแล้ว ยังจะต้องแสดงให้เห็นได้ว่า ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คือ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานก่อนการร้ายด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งดอกผลจาก ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย ตัวอย่างเช่น นายมะม่วงกระทำความผิดเกี่ยวกับการ ลักลอบหนีศุลกากรซึ่งมีความผิดมูลฐาน นายมะม่วงมีภรรยา ชื่อนางมะลิ และมีบุตรสาว ด้วยกัน 1 คนคือ นางสาวส้มโอ ขั้นตอนนี้ นอกจากพยานหลักฐานที่ต้องแสดงถึงการกระทำความ ผิดมูลฐาน คือ การลักลอบหนีศุลกากรของนายมะม่วงแล้ว โดยพยานหลักฐานนี้อาจได้มาจากการให้ ถ้อยคำของเพื่อนบ้านผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่เข้าทำการจับกุม เป็นต้น ยังต้องมีการตรวจสอบประวัติและพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ คือนางมะลิ และ นางสาวส้มโอด้วย อีกทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าตรวจสอบทรัพย์สินของนายมะม่วง ภรรยาและ บุตรสาว ในกรณีตัวอย่างเมื่อทำการตรวจสอบประวัติ รวมทั้งพฤติกรรมของนางมะลิ ซึ่งเป็นภรรยา ของนายมะม่วง และนางสาวส้มโอ บุตรสาวของนายมะม่วงนั้น ก็ไม่พบว่ามีส่วนร่วมในการกระทำความ ผิดมูลฐาน นางมะลิเป็นเพียงแม่บ้าน ส่วนนางสาวส้มโอเป็นนักศึกษา ค่าใช้จ่ายในการดำรง ชีวิตทั้งหมดจึงมาจากสามี นายมะม่วง ผู้ประกอบอาชีพ พนักงานในโรงงาน เท่านั้น ในส่วนการถือ ครองทรัพย์สิน นายมะม่วงไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่มีมูลค่าใด อย่างไรก็ตาม พบว่านางมะลิ ภรรยามีเงินฝากในบัญชีธนาคารหลายล้านบาท อีกทั้งนางสาวส้มโอก็มีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์เก๋ง 1 คัน เมื่อพบว่าภรรยาและบุคคล ผู้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน มีทรัพย์สิน และทรัพย์สินที่ครอบครองและมีกรรมสิทธิ์นั้น เกินกว่าฐานานุรูป ต้องสงสัยว่าเป็น

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คืออาจได้มาจากการกระทำความผิด หรือเกิดจากการแปรสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ต้องทำการตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินดังกล่าว โดยต้องตรวจสอบแหล่งเงินได้ของบุคคลดังกล่าว ค่าใช้จ่าย หนี้สิน ซึ่งอาจต้องของข้อมูลจากทางธนาคาร หรือจากทางสรรพากร ต้องสอบถามเกี่ยวกับอาชีพของภรรยา รวมทั้งบุตรของผู้กระทำความผิดด้วย บางครั้งอาจมีความจำเป็นต้องสอบถามบุคคลที่มีอาชีพเดียวกัน เพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อประเมินว่ารายได้ที่แจ้งกับพนักงานเจ้าหน้าที่ มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงแค่ไหนเพียงไร ให้ข้อมูลเท็จกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่

เมื่อดำเนินการตรวจสอบ พร้อมรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะประมวลเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อพิจารณายึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ก็จะมีคำสั่งให้ยึดและหรืออายัดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งต่อมาเลขาธิการปปง.ก็จะลงนามในคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน หรือที่เรียกกันว่า “คำสั่งยึด” ถ้าเป็นกรณีเร่งด่วนไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการธุรกรรมได้ทัน เลขาธิการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อนแล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ ซึ่งทางปฏิบัติ จะไม่ค่อยปรากฏการยึดและหรืออายัดที่ไม่ผ่านคณะกรรมการธุรกรรมก่อน มีเพียงจำนวนน้อย เนื่องจากการกระทำที่กระหืดหิวของบุคคลเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เห็นว่าพยานหลักฐานไม่สามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทรัพย์สินกับผู้กระทำความผิดไม่ได้ คณะกรรมการธุรกรรมก็อาจมีมติไม่ยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมใหม่อีกครั้ง แต่หากในขั้นนี้ไม่ปรากฏทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ข้อมูลดังกล่าวก็จะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลของสำนักงาน ปปง.

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในขั้นตอนนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นที่จะพิสูจน์ว่าผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ นั้น ได้รับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ดังกล่าว มีเหตุอันควรเชื่อว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น เพื่อที่จะเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งให้ยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ต่อไป อย่างไรก็ดี หากพบว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มี ความจำเป็นต้องเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรม คำสั่งให้ยึดและหรืออายัดไว้ชั่วคราวแต่อย่างใด

(3) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนส่งคดีไปยังพนักงานอัยการ)

การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานยังคงดำเนินต่อไป เพื่อสำนวนคดีที่มีสมบูรณ์ มีหลักฐานที่น่าเชื่อ ซึ่งหลังจากมีคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.ที่ได้รับมอบหมาย ก็จะดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินตามคำสั่งดังกล่าว พร้อมทั้งจัดส่งคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราว (คำสั่ง ย) ให้กับผู้กระทำความผิดหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ซึ่งจะมีสิทธิแสดงพยานหลักฐานที่แสดงว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อโต้แย้งคัดค้านคำสั่งยึดและหรืออายัดนั้น ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาคำโต้แย้ง เข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้สำนวนมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ โดยต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานฝ่ายผู้ตรวจสอบ หรือฝ่ายผู้ถูกตรวจสอบ วิเคราะห์ว่า ทรัพย์สินที่ถูกยึดและหรืออายัดชั่วคราว เชื่อได้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จะเพิกถอนทรัพย์สินรายการใดรายการหนึ่งหรือไม่ เพียงใด ถ้าหากตัดสินใจที่จะไม่เพิกถอนทรัพย์สิน เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่สมบูรณ์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะนำสำนวนคดีที่รับผิดชอบ เข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อมีมติให้เลขาธิการ ปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ในขั้นนี้คณะกรรมการธุรกรรมจะพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมมานั้น “ปรากฏหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อได้หรือไม่” ว่าทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งหากที่ประชุมเห็นชอบว่าสำนวนมีความสมบูรณ์มีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือแล้ว ก็จะมีมติให้เลขาธิการ ปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าทรัพย์สินบางรายการหรือทั้งหมดไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก็สามารถเสนอขอเพิกถอนการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ หากคณะกรรมการธุรกรรมมีความเห็นว่า ทรัพย์สินที่ถูกยึดและหรืออายัดดังกล่าวไม่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการ

รัฐธรรมนูญจะมีมติเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยออกเป็นคำสั่งเพิกถอนเรียกว่า “คำสั่ง พ” กรณีนี้หากยังมีทรัพย์สินในส่วนที่ไม่ได้ถูกเพิกถอนอื่น ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็จะมีมติส่งเรื่องดังกล่าวไปยังพนักงานอัยการให้ดำเนินการต่อไปได้ อย่างไรก็ตามก็ไม่จำเป็นที่ที่ประชุมจะต้องเห็นสอดคล้องกับพนักงานเจ้าหน้าที่ บางครั้งก็มีความเห็นแตกต่างเช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ขอส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาไม่มีมติ ให้ไปรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมในบางประเด็นอีกก็ได้ เป็นดุลยพินิจของที่ประชุม ในกรณีที่สำนวนมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว เลขาธิการต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการในกำหนด 90 วัน นับแต่วันที่คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ๆ ก็เพื่อพนักงานอัยการจะได้ยื่นคำร้องต่อศาลได้ทัน ก่อนที่ทรัพย์สินจะหลุดพ้นจากการยึดอายัด เนื่องจากพินกำหนดเวลานั้นเอง

จะเห็นได้ว่าในชั้นนี้ภาระการพิสูจน์ของพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีมากขึ้นกว่าในชั้นตอนก่อน ซึ่งกำหนดให้แสดงพยานหลักฐานเพียงแค่ว่า “เหตุอันควรเชื่อได้ว่า” แต่ในชั้นนี้ต้องแสดงพยานหลักฐานให้ได้ในระดับ “ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า” ดังนั้นพยานหลักฐานต้องมีความสมบูรณ์มาก หลักการพิจารณานั้นได้แก่การพิสูจน์ว่ามีความผิดมูลฐานเกิดขึ้นหรือไม่ และการพิสูจน์ว่ามีทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้น ๆ จริงหรือไม่

(4) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ

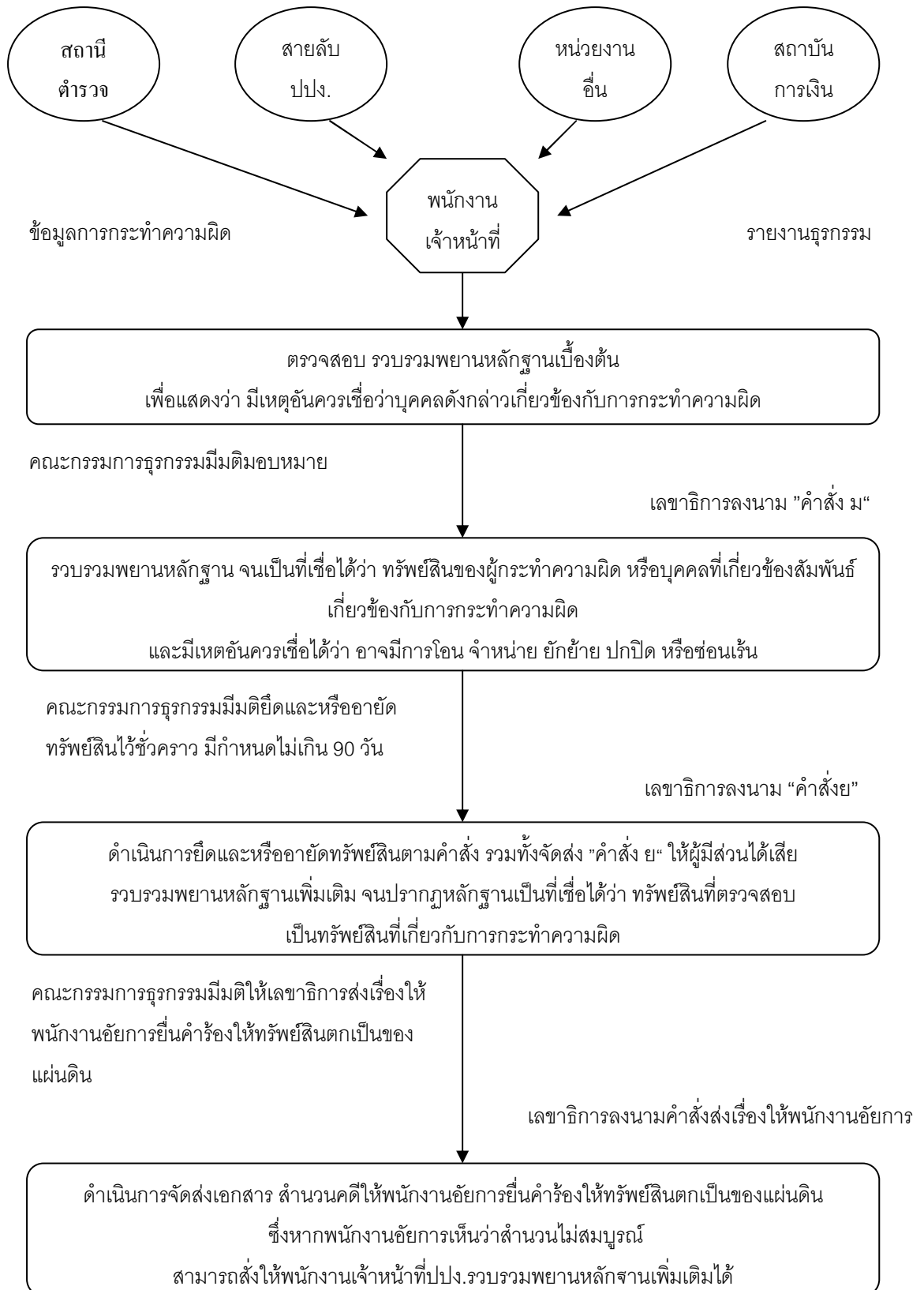
หลังจากมีคำสั่งคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ส่งเรื่องให้พนักงานยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว เลขาธิการจะลงนามในคำสั่งดังกล่าว จากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ไปง. ก็มีหน้าที่จัดส่งสำนวนคดี ให้กับพนักงานอัยการต่อไป ซึ่งพนักงานอัยการที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในเรื่องนี้แต่เดิม คือพนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต่อมาสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งให้โอนอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีดังกล่าวไปให้พนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่าย 3 ดำเนินการต่อไป ดังนั้นในปัจจุบันพนักงานอัยการสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 3 จึงเป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีนี้ การดำเนินการในเรื่องนี้ตามกฎหมายกำหนดให้ยื่นต่อศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ปรากฏตามมาตรา 59 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อส่งสำนวนมาที่สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีพิเศษ 3 นิติกรในสำนักงานอัยการดังกล่าว จะเป็นผู้ตรวจสำนวนในเบื้องต้น โดยมีได้ลงไปเนื้อหาของสำนวน เพียงแต่ตรวจเอกสาร พยานหลักฐานตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กล่าวอ้าง บัญชีทรัพย์สินคำสั่งของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดให้มีการลงสารบบความ

แพ่ง ต่อจากนั้นอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 3 จะจ่ายสำนวนคดีให้ พนักงานอัยการในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ 3 เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดี พนักงานอัยการจะทำการพิจารณาสำนวนคดีว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ หากพนักงานอัยการตรวจสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วเห็นว่า สำนวนดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ โดยพนักงานอัยการต้องรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้พนักงานอัยการระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ซึ่งเมื่อเลขาธิการได้รับแจ้งให้ดำเนินการดังกล่าว ก็ต้องรีบดำเนินการมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม และส่งเรื่องเพิ่มเติมขึ้นไปให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรีบดำเนินการแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติม ให้ครบถ้วนตามที่พนักงานอัยการระบุไว้ อย่างไรก็ตามหากพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนคดี พร้อมพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่แสวงหาเพิ่มเติมแล้ว เห็นว่ากรณีนี้ยังไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่รับดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และพนักงานอัยการต้องรีบแจ้งคำสั่งที่ไม่รับดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้เลขาธิการทราบ เพื่อเลขาธิการจะได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องวินิจฉัยชี้ขาดภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งอาจเห็นชอบตามความเห็นของพนักงานอัยการหรืออาจได้แย้งความเห็นของพนักงานอัยการ ในการวินิจฉัยชี้ขาดนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ปรากฏตามมาตรา 29 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ ก็ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ หากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนด 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ ที่ไม่ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะ

ทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้น ตกเป็นของแผ่นดินได้ ปราบปรามการฟอกเงิน 49 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตาม หากพนักงานอัยการได้ตรวจสอบสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน แล้วเห็นว่าสำนวนดังกล่าวมีความสมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ หรือเมื่อสำนวนคดีไม่สมบูรณ์ แต่พนักงานอัยการได้มีคำสั่งให้แสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมจนสมบูรณ์แล้ว หรือเป็นกรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีคำวินิจฉัยชี้ขาด ให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการจะดำเนินการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว โดยยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ปราบปรามการฟอกเงิน 59 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นเงิน จะถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนเท่ากัน ส่วนหนึ่งตกแก่กองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนอีกส่วนส่งให้กระทรวงการคลังต่อไป

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.

3.1.1.2 พยานหลักฐานในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่

เป็นที่ทราบกันว่า รูปแบบวิธีการก่ออาชญากรรม รวมทั้งขั้นตอนกระบวนการฟอกเงิน ปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน สร้างความยากลำบากต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อนำมาพิสูจน์การกระทำความผิด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของอาชญากร เนื่องจากว่าพยานหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาล เพราะแม้จะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าบุคคลคนหนึ่งกระทำความผิดมูลฐาน และได้ไปซึ่งทรัพย์สินอันเกี่ยวกับการกระทำความผิด หากแต่ไม่มีพยานหลักฐานใด ๆ ก็ไม่สามารถลงโทษบุคคลผู้นั้นได้ ในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การปฏิบัติงานจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อมูล แสวงหา รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการดำเนินงาน ทั้งในชั้นการประชุมพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม และกระบวนการในชั้นศาล ดังนั้นพยานหลักฐานจึงต้องมีความสมบูรณ์ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 49 วรรคแรก พนักงานอัยการจึงจะดำเนินการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และหากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

พยานหลักฐานที่มีความสมบูรณ์ ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 49 วรรคแรก นั้น ต้องมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่า

1. ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แสดงถึงการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อันเปรียบเสมือนเปิดการเบิกทางเข้าสู่กฎหมายฟอกเงิน กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีพยานหลักฐานที่จะสามารถแสดงว่า บุคคลในสำนวนคดีมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดเอง หรือเป็นผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือการกระทำความผิด พยานหลักฐานดังกล่าว อาจมาจากบันทึกการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ แพ้ประวัติอาชญากร คำพิพากษาของศาลซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นคำพิพากษาลงโทษจำเลย อาจเป็นคำพิพากษายกฟ้องก็ได้ ซึ่งหาศาลพิพากษายกฟ้อง พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องตรวจสอบเหตุผลแห่งการยกฟ้องของศาลนั้น พร้อมกับหาข้อมูลในทางแหล่งต่าง ๆ มาประกอบเพิ่มเติม ให้เห็นว่า บุคคลดังกล่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพราะการ

ดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. หรือการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินเป็นมาตรการในทางแพ่ง ไม่ต้องกับถึงขนาดปราศจากข้อสงสัย ต่างจากการพิจารณาคดีในทางอาญา กรณีทางแพ่งนี้จะใช้การชั่งน้ำหนักพยานเป็นหลัก เช่นนี้จึงเป็นเหตุผลที่แม้ศาลจะยกฟ้องในคดีอาญา ค่าพิพากษายกฟ้องนั้นก็นำมาเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ นอกจากนี้อาจเป็นกรณีที่มีบุคคลผู้คนที่รู้เห็นเกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลในคดี

2. ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สิน ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในส่วนนี้ต้องสามารถแสดงความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินกับทรัพย์สินได้ ต้องแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือได้มาจากการสนับสนุน ช่วยเหลือการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือ มีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการการร้าย ซึ่งมาตรการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินนั้น แม้ทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือกรณีเป็นดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว ก็สามารถยึดและอายัดได้ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จึงจำเป็นต้องทราบถึงทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่ถูกชุกซ่อน และยกย้าย ถ่ายเทไว้ให้ได้ก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องแสวงหา ข้อมูลรายละเอียดของทรัพย์สิน เอกสารทางทะเบียน ทะเบียนพาณิชย์ ข้อมูลการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองทรัพย์สิน ราคาของทรัพย์สิน ระยะเวลาการถือครองรูปแบบการชำระเงิน ข้อมูลในเรื่องรายได้ รายจ่าย การประกอบอาชีพ ภาระหนี้สิน การเสียภาษีอากร หลักฐานทางการเงิน ธรรมเนียมประกันชีวิต ประกันภัย เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่ารายได้สุทธิจากการประกอบอาชีพสุจริตจำนวนเท่านี้ จะสามารถมีทรัพย์สินมีค่าจำนวนเท่าไร สอดคล้องต้องกันหรือไม่ หากมีรายได้หักจากหักค่าใช้จ่ายและภาระหนี้สินทั้งหมดแล้ว ไม่มีเหลือเลย แต่มีทรัพย์สินมีค่าจำนวนมาก ก็เข้าข่ายน่าเชื่อว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเป็นต้น นอกจากนี้กรณีที่เป็นทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด ได้รับมาจากผู้กระทำความผิด กล่าวคือ บางครั้งบุคคลผู้กระทำความผิดจะไม่ใช้ชื่อของคนในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ใด ๆ หากแสวงหาพยานหลักฐานในส่วนผู้กระทำความผิดเพียงคนเดียวอาจไม่พบทรัพย์สิน แต่บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ เช่น ภรรยาหรือสามี บุตร บิดามารดา อาจเป็นผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์แทน พนักงานเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องรวบรวมเอกสารพยานหลักฐาน เกี่ยวกับทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว นามสกุล หนังสือเดินทาง ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า หลักฐานการใช้โทรศัพท์ จดหมาย โทรเลข เพื่อหาบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลผู้กระทำความผิด และแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินที่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

สัมพันธบัตรครองไว้เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ส่วนทรัพย์สินที่ถูกโอน จำหน่ายไป ก็ต้องแสวงหาหลักฐานในการทำสัญญา เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าซื้อ

พยานหลักฐานที่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ทรัพย์สินของบุคคลผู้ถูกตรวจสอบ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ต้องประกอบไปด้วยพยานหลักฐานในหลายรูปแบบ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละสำนวนคดี ทั้งนี้สามารถแยกออกพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1) พยานบุคคล

พยานบุคคล คือ บุคคลที่มาเบิกความให้ข้อเท็จจริงในคดีต่อศาล ศาลได้รับรู้ข้อเท็จจริงจากพยานชนิดนี้ โดยการที่พยานเล่าเรื่อง หรือตอบคำถามของศาลหรือคู่ความเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่พยานได้เห็น หรือได้ฟัง หรือ ได้ทราบมาก่อน¹

แม้ว่ากระบวนการยึดอายัดทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินจะเป็นกระบวนการในทางแพ่ง แต่พยานบุคคลก็เป็นพยานที่สำคัญในคดี และเป็นพยานที่ขาดไปเสียไม่ได้ พยานบุคคลจะเป็นใคร ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละคดี เช่น หากเป็นกรณีการเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับธนาคาร พยานบุคคลก็จะเป็นผู้จัดการธนาคาร สมุห์บัญชี และหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับที่ดิน มีการโอนที่ดิน มีการซื้อขาย ครอบครองที่ดิน พยานบุคคลก็จะเป็นเจ้าพนักงานที่ดิน หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2) พยานเอกสาร

พยานเอกสาร คือ สิ่งซึ่งมีบันทึกตัวอักษร ตัวเลข รูปรอย หรือเครื่องหมาย ซึ่งสามารถแสดงข้อความหรือความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งให้ศาลตรวจดูได้ สิ่งนั้นจะเป็นอะไรก็ได้ และจะบันทึกไว้โดยวิธีเขียนด้วยมือ พิมพ์ พิมพ์ดีด แกะสลัก ถักร้อย หรือวิธีอื่นใดก็ได้²

พยานเอกสารนับเป็นพยานที่มีความสำคัญมากที่สุด ในกระบวนการยึดอายัดทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน พยานเอกสารที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรวบรวมนั้น เช่น

---

¹โสภณ รัตนากร, คำอธิบายพยาน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545), หน้า 21.

²เรื่องเดียวกัน หน้า 22.

หลักฐานทางทะเบียนของบุคคล ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว นามสกุล หนังสือเดินทาง ทะเบียนบ้าน ทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ทะเบียนพาณิชย์ หรือนิติบุคคล ทะเบียนยานพาหนะ

ทะเบียนประวัติอาชญากรรม บันทึกการจับกุมหมายจับ คำพิพากษาของศาลในคดีอื่น บันทึกคำรับสารภาพเบื้องต้นในชั้นจับกุม แม้แต่ผู้ต้องหาจะลงลายมือชื่อรับสารภาพในบันทึกจับกุม ซึ่งผู้ต้องหาอาจจะอ้างว่าถูกบังคับให้ลงลายมือชื่อ แต่ถ้าหากผู้ต้องหาเขียนคำรับสารภาพด้วยลายมือของตนเอง ข้ออ้างว่าถูกบังคับก็มีน้ำหนักน้อย³

หลักฐานทางการเงิน เช่น หลักฐานการเสียภาษี คำขอเปิดบัญชีเงินฝาก เอกสารการโอนเงิน บัญชีเงินฝากธนาคาร

โฉนดที่ดิน, น.ส. 3, ส.ค. 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม สัญญาต่าง ๆ เช่นสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย

หลักฐานการติดต่อของบุคคลในกลุ่มเป้าหมาย หลักฐานการใช้โทรศัพท์ จดหมาย โทรเลข รายงานการสืบสวน

3) พยานวัตถุ

พยานวัตถุ คือ วัตถุ หรือสิ่งใดที่อาจพิสูจน์ความจริงต่อศาลได้ โดยการตรวจดู มิใช่โดยการอ่าน หรือการพิจารณาข้อความที่บันทึกไว้⁴ เช่น ภาพถ่าย เทปบันทึกเสียง

กระบวนการยึดอายัดทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน ไม่ค่อยนำพยานประเภทนี้ มาใช้ประกอบสำนวน

3.1.2 การดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้การกระทำความผิดเงินเป็นความผิดที่มีโทษอาญา บุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดก็มีโทษในความผิดฐานฟอกเงินด้วย โดยแต่เดิมพนักงานเจ้าหน้าที่ ปบง. ไม่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้

³ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปบง., 2547), หน้า 40.

⁴โสภณ รัตนากร, คำอธิบายพยาน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545), หน้า 22.

ปฏิบัติการได้อย่างมาก ก็คือการเข้าร่วมฟังการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แต่หลังจากมีการแก้ไข พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในปี พ.ศ. 2551 ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แล้วยังสามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับได้ แต่อย่างไรก็ตามอำนาจในการดำเนินคดีอาญาส่วนใหญ่ก็ยังอยู่กับพนักงานสอบสวนเหมือนเช่นเดิม

ขั้นตอนการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จะเริ่มต้นขึ้น เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ได้รับทราบข้อมูลหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งรายงานและข้อมูลดังกล่าวนี้ อาจได้รับมาจากหน่วยงานภายนอก หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน และรวมถึงอาจเป็นข้อมูลที่ได้รับมาจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เอง ซึ่งเมื่อสำนักงานได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวแล้ว ก็ส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทางอาญา ทำการกลั่นกรอง ตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยอาจพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูล ความเป็นไปได้ของการกระทำ ทั้งยังต้องพิจารณาประกอบกับ ข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ว่าพฤติการณ์ดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. หรือไม่ด้วย หลังจากทำการกลั่นกรองข้อมูลในเบื้องต้นแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็ต้องทำปฏิบัติการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลง ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะ ที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ปรากฏตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามกฎหมายฟอกเงินบัญญัติโทษในความผิดฐานฟอกเงิน ให้ครอบคลุมบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย ซึ่งโดยหลักแล้วผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องรับโทษเหมือนกับเป็นผู้กระทำความผิดนั่นเอง ส่วนผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ต้องรับโทษเหมือนว่าความผิดสำเร็จลงแล้ว อีกทั้งผู้สมคบซึ่งได้ตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปรากฏตาม

มาตรา 7- มาตรา9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานพอสมควรแล้ว ก็จะต้องขอคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. เมื่อได้รับมอบหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจเข้ารวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกก็ได้ โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 38 หรือ มาตรา 46 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่น มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือในกรณีที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อีก เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป เป็นต้น

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ สืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน พอสมควรว่าบุคคลน่าจะกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ขั้นตอนต่อไปก็คือ การดำเนินการขอหมายจับจากศาล เพื่อทำการจับกุมบุคคลดังกล่าว โดยการจับกุมอาจประสานงานของความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เข้าร่วมจับกุมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ด้วยก็ได้ หลังจากทำการจับกุมแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. สามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้นได้ แต่ต้องส่งตัวผู้ถูกจับกุมให้กับพนักงานสอบสวนโดยไม่มีชักช้า แต่ต้องไม่เกินเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งการนับเวลาให้เริ่มนับในขณะที่เริ่มมีการจับกุมตาม มาตรา 193/3 วรรค 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนผู้กระทำความผิด และสรุปสำนวนพร้อมความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องให้พนักงานอัยการต่อไป เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนพร้อมความเห็นจากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว อาจเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบด้วยกับพนักงานสอบสวน หรืออาจสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ หากพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง และทำการฟ้องต่อศาลเพื่อพิจารณาพิพากษา ซึ่งการฟ้องคดีความผิดฐานฟอกเงินนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบในการกระทำความผิดดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ พนักงานอัยการโจทก์ จึงมีหน้าที่นำสืบ เพื่อรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง หากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยรับโอน หรือ แปรสภาพ

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือไม่ จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย⁵ และหากข้อเท็จจริงตามทางนำสืบของโจทก์ได้ความเพียงว่า เจ้าพนักงานตำรวจ ไปจับกุมจำเลย และตรวจค้นพบเงินจำนวนดังกล่าว บรรจุอยู่ในกล่องสุราที่จำเลยถืออยู่ และจำเลยรับว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการจำหน่าย เมทแอมเฟตามีนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่า จำเลยได้กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาซึ่งของด้วยกฎหมายดังกล่าว แปรสภาพเป็นเงินที่ได้มาเสมือนหนึ่งถูกต้องตามกฎหมาย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานฟอกเงิน⁶

3.1.3 รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐาน

ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องทำการรวบรวมและตรวจสอบดังกล่าวมาข้างต้นนั้น มีรูปแบบและวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในหลายรูปแบบ ข้อเท็จจริงบางอย่างได้มาจากระบบฐานข้อมูลภายในของสำนักงาน ปปง. แต่บางอย่างอาจได้มาฐานข้อมูลที่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง การแสวงหาพยานหลักฐานจากการออกปฏิบัติงานนอกสถานที่ ก็มีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อที่จะได้พยานหลักฐานที่สมบูรณ์ เพียงพอต่อการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม และศาล รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีดังนี้

(1) การเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ

การเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำนั้น นอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จะเรียกบุคคลที่ถูกตรวจสอบแล้ว บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ หรือรู้เห็นเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือการยกย้าย ถ่ายเท ทรัพย์สิน ก็อาจต้องให้ถ้อยคำกับพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่จะสอบถามบุคคล เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน การได้มาซึ่งทรัพย์สิน อาชีพ รายได้ รายจ่าย ลักษณะการกระทำความผิด พฤติการณ์การกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน เป็นต้น บางกรณีผู้ถูกตรวจสอบอาจไม่สมัครใจให้ข้อมูล ในเรื่องรายได้จากการประกอบอาชีพ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. อาจต้องสอบปากคำบุคคลที่มีอาชีพเดียวกับบุคคลที่ถูกตรวจสอบ เพื่อจะได้ประเมินรายได้ของบุคคลถูกตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากได้รับข้อเท็จจริงจากการให้ถ้อยคำของบุคคลผู้กระทำความผิด และบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้ว การสอบปากคำยังสามารถแสดงให้เห็นถึงข้อพิรุธต่าง ๆ ได้อีกด้วย

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2267/2550

⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2770/2550

(2) การขอข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานภายนอก

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.สามารถแสวงหาข้อมูลและพยานหลักฐาน ได้จากหน่วยงานภายนอก เช่น ธนาคาร กรณีต้องการข้อมูลและเอกสารหลักฐาน เกี่ยวกับหลักฐานทางการเงิน เช่น ใบโอนเงิน บัญชีเงินฝาก มีประโยชน์นอกจากใช้เป็นพยานหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ของบุคคล ทำให้สามารถวิเคราะห์ ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดฐานทางการเงินของขบวนการฟอกเงินนั้น ๆ ตลอดจนเส้นทางทางการเงิน หากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องการรายงานการสืบสวน รายงานข่าวสาร บันทึกการจับกุม ก็ต้องดำเนินการขอเอกสารทางสถานีตำรวจท้องที่ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนกองทะเบียนประวัติอาชญากรรมมีความสำคัญมาในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เพราะจะสามารถทราบถึงประวัติที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของบุคคลได้ อีกทั้งข้อมูลในเรื่องทรัพย์สิน หรือ นิติกรรมการซื้อขาย ก็สามารถขอได้จาก กรมที่ดินในพื้นที่เป้าหมาย หลักฐานการเสียภาษี ได้จากกรมสรรพากร

(3) การตรวจสอบ ค้นหา ติดตาม ผู้ถูกตรวจสอบและทรัพย์สิน

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. สามารถตรวจสอบข้อมูลของบุคคล และทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบ และผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ผ่านระบบฐานข้อมูลภายในของสำนักงาน ปปง. และฐานข้อมูลที่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตรวจสอบฐานข้อมูลเพื่อพิสูจน์ทราบข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้ ตรวจสอบทะเบียนราษฎร์ (ทร.14), ตรวจสอบข้อมูลทะเบียนยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.), ตรวจสอบข้อมูลหนังสือเดินทางและประวัติการเดินทางเข้าออกราชอาณาจักร (สำนักงาน ป.ป.ส.), ข้อมูลทางทะเบียนพาณิชย์ (ระบบ BOL), รายงานธุรกรรมสงสัย (ระบบ AERS) และข้อมูลทะเบียนรถยนต์ (กรมขนส่งทางบก) นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องการสะกดรอย สืบตรวจสอบสถานที่ตามข้อมูลที่ได้มา ภาพถ่ายบุคคล ยานพาหนะ หรือสถานที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมทั้งทรัพย์สิน

การตรวจสอบทรัพย์สินนั้นก็ควรตรวจสอบ ทะเบียนพาณิชย์ หรือนิติบุคคล หุ่น พันธบัตร บัญชีธนาคาร ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ หลักฐานการเสียภาษี กรมธรรม์ประกันชีวิต ประกันภัย ยานพาหนะ อีกทั้งควรที่จะตรวจสอบพยานหลักฐานทางทะเบียน เพื่อความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และการตรวจสอบพยานหลักฐานทางทะเบียน อาจพบพยานหลักฐานบางอย่างที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีอีก หลักฐานทางทะเบียนที่ควรตรวจสอบทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้าน หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว นามสกุล หนังสือเดินทาง ทะเบียนยานพาหนะ อาวุธปืน

(4) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

การรวบรวมพยานหลักฐาน บ่อยครั้งที่จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก อาทิเช่น เรือนจำ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดต้องโทษอยู่ในเรือนจำ อาจจะเป็นกรณีความผิดมูลฐาน หรือความผิดอื่น ๆ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีการประสานขอเข้าสอบปากคำในเรือนจำ หรืออาจเป็นกรณีติดต่อประสานงานกับศาล สอบถามการคำพิพากษาคดี ระยะเวลาจำคุก ในคดีที่ความเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ก็จะมีการประสานงานกับสำนักงานอัยการ ให้ทางสำนักงานอัยการดำเนินการขอข้อมูลพยานหลักฐานที่อยู่ต่างประเทศ และหน่วยงานที่มีความสำคัญมาก ในการติดตามค้นหา บุคคล และทรัพย์สิน ก็คือ สำนักงานไปรษณีย์ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างมาก ในการค้นหาแหล่งที่พัก ทรัพย์สิน เช่น กรณีที่ทราบที่ตั้งของที่พัก ที่ไม่แน่นอน การติดต่อกับพนักงานไปรษณีย์ก่อน จะทำให้การติดตามมีขอบเขตที่แคบลง และมีความแน่ชัด มากขึ้น แต่การประสานงานต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง ไม่ทำให้บุคคลผู้ถูกตรวจสอบทราบการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากทราบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลและทรัพย์สินเบื้องต้นอยู่ ก็อาจดำเนินการชุกซ่อนทรัพย์สิน ทำให้ยากแก่การติดตามค้นหาของพนักงานเจ้าหน้าที่

(5) เทคนิคพิเศษ

เทคนิคพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐานรูปแบบนี้ คือ การเข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ การกระทำดังกล่าวได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนเท่านั้น รูปแบบเทคนิคพิเศษนี้ ไม่ได้ถูกใช้เป็นการทั่วไปในทุกคดี จะถูกนำมาใช้ต่อเมื่อ มีความจำเป็นที่ต้องมีข้อมูลและพยานหลักฐานในส่วนนี้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นของข้อมูลที่ประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อมูลดังกล่าว โดยการกระทำดังกล่าวก็จะมีระยะเวลาเพียงเท่าที่จำเป็น

(6) การตรวจค้น

โดยทั่วไป การตรวจค้น มักจะเป็นการวิธีการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานที่ถูกใช้ในระยะเวลาหลัง ๆ เมื่อได้แสวงหาพยานหลักฐาน ตรวจสอบข้อมูลพอเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลที่ถูกตรวจสอบมีพฤติการณ์การกระทำความผิด และมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คือ ต้องเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพียงพอให้แน่ใจว่าการตรวจค้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูง การตรวจค้นจึงเป็นการหาพยานหลักฐานอื่น เพื่อมาสนับสนุน

พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรวบรวมไว้ก่อนหน้านั้น เนื่องจากพยานหลักฐาน บางอย่าง ถูกเก็บอยู่กับตัวผู้กระทำความผิด หรือภายในที่พักอาศัย หรือ ตู้নির্যয় จึงจำเป็นต้องทำ การตรวจค้นเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานเหล่านั้น อีกทั้งการตรวจค้น ยังเพื่อเป็นการแสวงหา ทรัพย์สินที่อาชญากรจะทำการซุกซ่อน ยักย้าย ด้วย ก่อนการตรวจค้นพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ต้องทราบอย่างชัดเจน ถึงหลักฐานที่ต้องการค้นหา และสถานที่ที่จะค้นหา ซึ่งการตรวจค้นบ้านพัก บ้านเช่า ที่ทำงาน โกดัง ตู้নির্যয় ยานพาหนะ คอมพิวเตอร์ นั้น สามารถกระทำได้ โดยการขออนุญาต ค้นจากศาล

(7) วิเคราะห์ทรัพย์สิน

การวิเคราะห์ทรัพย์สิน เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การวิเคราะห์ทรัพย์สิน จะเป็นประโยชน์ในการเตรียมสอบปากคำ และจะเป็นแนวทางในการ แสวงหาข้อมูล ทรัพย์สิน อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนพยานหลักฐานที่มีอยู่ด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ วิเคราะห์ทรัพย์สิน เพื่อหาทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบมีเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการ ประกอบอาชีพสุจริต ซึ่งตรวจสอบทางทะเบียนและทางการเงิน และ สูตรในการวิเคราะห์ คือ

$$\text{ทรัพย์สินที่มีเกินฐานะ} = (\text{ทรัพย์สิน} + \text{รายจ่าย}) - (\text{รายได้สุทธิ} + \text{หนี้สิน})$$

3.1.4 อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เป็นบุคคลที่จะต้องเข้าไปสัมผัสกับผู้กระทำความผิด โดยตรง ต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานเอกสารและพยานบุคคล ทำการ สอบปากคำ เข้าตรวจค้นที่พัก สืบหาทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานอื่น ๆ อาทิเช่น ตำรวจ, สำนักงานที่ดิน, สถาบันการเงิน เป็นต้น ดังนั้นการกระทำ การของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จึงมีความเสี่ยงว่าอาจจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่นได้ ง่าย ซึ่งอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังนี้

1) มีหนังสือสอบถามไปยังหน่วยงานภายนอก

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจ ในการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้ สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปราบปรามมาตรา 38 (1) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งหาก

ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร หรือพยานหลักฐาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) มีหนังสือสอบถามไปยังบุคคล

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.อำนาจในการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี มาให้ถ้อยคำกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบางกรณีก็ไม่จำเป็นต้องมาให้ถ้อยคำกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพียงแต่ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ ตามที่สอบถาม มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ปราบปรามมาตรา 38 (2) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งหากผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร หรือพยานหลักฐานตาม ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ

อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ นั้น เป็นอำนาจที่กระทบถึงสิทธิของบุคคลอย่างมาก การดำเนินการจึงต้องมีความระมัดระวัง โดยต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ปราบปรามมาตรา 38(3) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งหากผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวก ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4) จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ

อำนาจในส่วนนี้เป็นอำนาจที่ถูกบัญญัติขึ้นมาใหม่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และยังสามารถบันทึกถ้อยคำผู้ ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น กล่าวคือ ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐาน เบื้องต้น แล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง

5) เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์

อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ไม่ใช่อำนาจโดยทั่วไปของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่เป็นไปในบางกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นจะต้องได้รับข้อมูลดังกล่าว ซึ่งอำนาจในส่วนนี้ต้องร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาต ปรากฏมาตรา 46 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กล่าวคือ ในกรณีที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็

6) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รายงาน อีกทั้งประเมินราคาทรัพย์สิน

อำนาจในยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ปรากฏมาตรา 56 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือ เลขาธิการ ปปง. มีคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราวแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินตามคำสั่งดังกล่าว แล้วรายงานให้ทราบ พร้อมทั้ง ประเมินราคาทรัพย์สินโดยเร็วด้วย

7) แจ้งไปยังสถาบันการเงินให้เก็บรักษาข้อมูล

อำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือไปยังสถาบันการเงิน ให้ปฏิบัติการเก็บรักษา รายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน หรือเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริง เป็นอย่างอื่น ต่างจากที่กฎหมายกำหนดไว้ ปรากฏมาตรา 22 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กล่าวคือ เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น ให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียด เกี่ยวกับการแสดงตนเป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า กรณีที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริงเป็นเวลา 5 ปีนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมหรือบันทึกข้อเท็จจริงนั้น

อีกทั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ยังให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าร่วมฟังการสอบสวน ในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ที่สำนักงานปปง.ได้รับรายงาน ในขณะที่เข้าร่วมฟังการสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.อาจขอให้พนักงานสอบสวนซักถามประเด็นแห่งคดีบางประเด็นที่เห็นว่าเป็นสาระสำคัญ หรืออาจขอให้

พนักงานสอบสวนดำเนินการเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิด อีกทั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ยังสามารถแจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนในคดีความผิดฐานฟอกเงินก็ได้

3.1.5 การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญนอกเหนือจากการมีมาตรการทางกฎหมาย และกลไกในการดำเนินงานที่เข้มแข็งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนควบคู่ไปด้วย

1) หลักทั่วไปในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล

สิทธิ คือ อำนาจที่จะให้ผู้อื่นต้องกระทำ หรือ งดเว้นกระทำการบางอย่าง ตามที่เรามีสิทธิอันเป็นการบังคับให้คนอื่นต้องกระทำตามสิทธิของเรา

เสรีภาพ คือ อำนาจที่จะกระทำการอะไรก็ได้ กล่าวคือ มีอำนาจที่จะเลือกประพฤติ หรือไม่ประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่รบกวนการใช้อำนาจเลือกประพฤติของเรา และทำนองเดียวกันก็ก่อหน้าที่ให้เรา ไม่สามารถเข้าไปรบกวนการใช้อำนาจเลือกประพฤติของผู้อื่น⁷

รัฐเสรีประชาธิปไตยยอมรับรอง และให้ความคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในด้านต่าง ๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็ได้บัญญัติถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ ในมาตรา 4 ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รับรองและให้ความคุ้มครองไว้ อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท⁸

1. สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลโดยแท้ อันได้แก่ สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกาย สิทธิเสรีภาพในเคหะสถาน สิทธิเสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร สิทธิเสรีภาพในการเดินทาง และการเลือกถิ่นที่อยู่ และสิทธิเสรีภาพในครอบครัว

⁷บรรศักดิ์ อูวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่มที่ 3 ที่มาและนิติวิธี (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2538), หน้า 348.

⁸ดร. ชาญชัย แสงศักดิ์, คำอธิบายกฎหมายปกครอง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547), หน้า 54.

2. สิทธิและเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิเสรีภาพในการมีและใช้ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพในการทำสัญญา

3. สิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง อันได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม หรือพรรคการเมือง และสิทธิเสรีภาพในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และสมัครรับเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยทุกรัฐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ 2 ลักษณะ⁹

1. รัฐธรรมนูญรับรองไว้อย่างบริบูรณ์ (Absolute) คือ ไม่มีเงื่อนไข หรือข้อจำกัดใด ๆ เฉพาะ สิทธิและเสรีภาพในทางความคิด ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจโดยแท้ ไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นหรือสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองให้อย่างบริบูรณ์ เช่น การนับถือศาสนา

2. รัฐธรรมนูญรับรองไว้อย่างสัมพัทธ์ (Relative) คือ รัฐสงวนไว้ซึ่งอำนาจในอันที่จะจำกัด การใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้น ๆ ในภายหลังได้ สิทธิเสรีภาพในการกระทำ ซึ่งการใช้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในโลกภายนอก ดังนั้นจึงอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของผู้อื่น หรือของสังคมได้ รัฐธรรมนูญจึงไม่บัญญัติรับรองไว้อย่างบริบูรณ์ เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย แต่ละคนจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพกระทำการใดที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้อื่น หรือต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะไม่ได้ องค์การต่าง ๆ ของรัฐมีอำนาจที่จะจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล โดยการบังคับให้แต่ละคนกระทำการบางอย่าง หรือห้ามมิให้แต่ละคนกระทำการบางอย่าง ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะ อย่างไรก็ตาม องค์การของรัฐจะไม่ใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามอำเภอใจ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่า องค์การต่าง ๆ ของรัฐจะจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเท่านั้น

สรุปว่า โดยหลักแล้วบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการต่าง ๆ ได้ตามอำเภอใจของตน การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น เป็นข้อยกเว้นจากหลักทั่วไป

⁹รศ.ดร. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538), หน้า 72-74.

องค์กรต่าง ๆ ของรัฐ จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลคนใดคนหนึ่งได้ ก็เฉพาะแต่กรณีเท่านั้น นั่นคือ ในกรณีที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้ง

2) การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงอำนาจในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ไว้ในหลายมาตรา ไม่ว่าจะเป็นอำนาจของในการสั่งยับยั้งการดำเนินธุรกรรม, อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน, อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ และอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งอำนาจดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของบุคคล กล่าวคือ

1. สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการ ประกอบอาชีพ และการแข่งขัน โดยเสรี อย่างเป็นธรรม จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

2. สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับการคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครอง เคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือ การตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย

3. สิทธิเสรีภาพในการสื่อสาร

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยชอบด้วยกฎหมายการตรวจ การกัก หรือ การเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์การรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4. สิทธิเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สิน

สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับการคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน คือ¹⁰

1. การกำหนดความผิดมูลฐานที่ชัดเจนไว้ 11 มูลฐานเท่านั้น นอกจากความผิดทั้ง 11 นี้แล้ว ไม่สามารถนำกฎหมายนี้ไปบังคับใช้ได้

2. การกำหนดจำนวนเงินสด หรือทรัพย์สินที่ต้องรายงาน

3. การจะยับยั้งการทำธุรกรรมได้ ต้องมีเหตุอันควรสงสัย และมีพยานหลักฐานอันสมควร ว่าธุรกรรมเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน และการจะยับยั้งได้เป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งทำเป็นองค์คณะ มิใช่คนใดคนหนึ่ง แม้กฎหมายจะให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งยับยั้งได้ ก็เฉพาะกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน แต่ก็ต้องรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อกลับกรองอีกครั้งหนึ่ง การยับยั้งการทำธุรกรรมทำได้ไม่เกิน 3 วันทำการ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ เมื่อสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงาน ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย

4. การจะยับยั้งการทำธุรกรรมได้ ต้องมีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินให้ คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 10 วันทำการ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ เมื่อสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงาน ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย

5. กรณีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว ซึ่งการกระทำได้ ต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือ ซ่อนเร้น ทรัพย์สินดังกล่าวเท่านั้น ซึ่งกฎหมายให้อำนาจไว้เพียงไม่เกิน 90 วัน

---

¹⁰ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปง., 2547), หน้า 101-102.

การสั่งการยึดหรืออายัดได้ เป็นอำนาจของคณะกรรมการตุกรกรรม หรือ ถึงแม้จะเป็นอำนาจของเลขาธิการ ปปง. ก็เฉพาะกรณี จำเป็นเร่งด่วน ซึ่งต้องรับรายงานคณะกรรมการตุกรกรรมเช่นกัน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ถึงแม้คณะกรรมการตุกรกรรมจะมีอำนาจก็ต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ ปปง. เพื่อพิจารณาตรวจสอบ

6. กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ทำตุกรกรรม มีสิทธิโต้แย้งว่า ทรัพย์สินนั้น มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยนำหลักฐานมาแสดงทั้งในชั้นคณะกรรมการตุกรกรรม และชั้นศาล อีกทั้งต้องมีการประกาศแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินมาใช้สิทธิ

7. การส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา จะต้องปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ทรัพย์สิน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

8. ให้หลักประกันในการคืนทรัพย์สิน คือ หากปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาด หรือที่นำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพ หากไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ได้ ก็ให้ชดใช้ราคา ทั้งให้ได้รับดอกเบี้ยสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา

9. ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม หากเจ้าของที่แท้จริงไม่ทราบมาก่อน หรือ มีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น ก็สามารถขอคืนทรัพย์สินได้ ภายใน 1 ปี นับแต่ที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรม

10. การจับกุมต้องผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน บุคคลผู้เข้าดำเนินการต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ และเมื่อทำการจับกุมแล้ว ต้องส่งตัวผู้ถูกจับให้พนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง

3.1.6 การกำกับดูแลและบทลงโทษของพนักงานเจ้าหน้าที่

การดำเนินงานและการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. นั้น ต้องผ่านการกำกับดูแลตามสายงานบังคับบัญชา ดังเช่นการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ซึ่งมีเลขาธิการ ปปง. ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน ปปง. เป็นผู้ควบคุมดูแลสูงสุด นอกจากนี้การดำเนินการทุกขั้นตอนต้องผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการตุกรกรรม คณะกรรมการตุกรกรรมจึงเปรียบเสมือนเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย ทั้งนี้หากพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำความผิด ใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบ ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งนอกจากเป็นการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ อาทิเช่น ในกรณีถูก

ผู้ใดต่อสู้ ขัดขวางในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ บุคคลผู้นั้นก็จะมีความผิดอาญาตามมาตรา 138 หรือกรณีผู้ใดทำร้าย พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ จนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายต่อกายหรือจิตใจ ร่างกาย ผู้นั้นจะมีความผิดอาญา ตามมาตรา 296 ซึ่งจะมีโทษหนักกว่าการทำร้ายบุคคลธรรมดาด้วย อีกทั้งยังเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย โดยได้กำหนดบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ในการกระทำความผิด ไว้โดยเฉพาะ กล่าวคือ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต มีโทษตามกฎหมายอาญา มาตรา 157 หรือ กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ เรียก รับ หรือยอมจะรับ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเอง หรือผู้อื่น โดยมิชอบ เพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบ หรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ มีความผิดตามมาตรา 149 เป็นต้น

นอกจากโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาแล้วพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ก็ได้บัญญัติบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1. กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปราบกฏตามมาตรา 10 วรรค 2

2. กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการตุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปราบกฏมาตรา 11

3. ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ปราบกฏตามมาตรา 60

4. ผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ตามมาตรา 38 วรรคสี่ (ข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะ เป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ) เว้นแต่การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ปราบกฏตามมาตรา 64

5. ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าวเว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ปรากฏตามมาตรา 66

3.2 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 11 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งตราขึ้นมาบังคับใช้เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุผลที่ว่า ยาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และรัฐบาลมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามการค้า และการเสพยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขัน ในกรณีนี้จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการ และให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามให้ได้ผลเด็ดขาด และมีประสิทธิภาพ จึงต้องตรากฎหมายฉบับนี้ ปัจจุบันสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงาน ป.ป.ส. มีภารกิจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งในด้านผู้ค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ป.ส. เช่น พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522, พระราชบัญญัติป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นต้น

3.2.1 การดำเนินงานและอำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ได้กำหนดมาตรการในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เป็นพิเศษ โดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ไว้อย่างมาก เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากยาเสพติดถือเป็นภัยร้ายแรง ต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ประเทศชาติ

ผู้ปฏิบัติกรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 คือ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแต่งตั้ง โดยต้องมีคุณสมบัติ เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับสามหรือเทียบเท่า หรือชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป และเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงาน ให้มีหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และเป็นผู้ที่ไม่เคยมีประวัติมัวหมอง เช่น กรณียาเสพติด หรือทุจริตหรือประพฤติมิชอบ โดยหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมหรือเทียบเท่ากรมขึ้นไป เสนอชื่อผู้มีคุณสมบัติในสังกัดที่เห็นสมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต่อเลขาธิการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเลขาธิการพิจารณาเสนอชื่อบุคคล ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พิจารณานุมัติการแต่งตั้ง และเสนอด้วยว่าจะกำหนดให้ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ เมื่อคณะกรรมการได้อนุมัติการแต่งตั้งและให้ความเห็นชอบในการกำหนดอำนาจหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้เลขาธิการมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยการเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะสิ้นสุดลง เมื่อเลขาธิการ ป.ป.ส. มีคำสั่งยกเลิกการแต่งตั้ง

3.2.1.1 ขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้รับทราบข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจเข้ามาจากหน่วยงานภายนอก เช่น กรมคุมประพฤติ หรือเป็นกรณีที่สำนักงาน ป.ป.ส. ได้รับข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเอง หรือกรณีประชาชนแจ้งข้อมูล หลังจากนั้น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะเข้าทำการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานตามอำนาจหน้าที่ อย่างไรก็ตามการสอบสวนของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นการสอบสวนเบื้องต้นหรือขยายผลการสืบสวนจับกุม เช่น เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทราบข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของนายสาย ก็จะไปสืบสวนพฤติกรรม ข้อเท็จจริง รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด หลังจากนั้น อาจทำการตรวจค้น จับกุม นายสาย เมื่อจับกุมนายสายได้ ก็จะมีอำนาจสอบสวน เพื่อขยายผลการจับกุมว่ามีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวอีก เพื่อจะได้นำตัวบุคคลดังกล่าวที่เกี่ยวข้องมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป เมื่อสอบสวนเสร็จแล้วต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการสอบสวน และมีความเห็นเสนอพนักงานอัยการ เห็นควรสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องต่อไป เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะทำการสอบสวนเอง แล้วส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีทันทีไม่ได้ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทำได้เพียงเข้าฟังการสอบสวน ในกรณีเมื่อเลขาธิการ ป.ป.ส. เห็นสมควรส่งเจ้า

พนักงาน ป.ป.ส. ผู้มีอำนาจสอบสวนเข้าฟังการสอบสวน ก็ให้แจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนพร้อมรายชื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้เข้าฟังการสอบสวน เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ฟังการสอบสวนเห็นว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดี สมควรซักถาม ก็ให้แจ้งเหตุผลต่อพนักงานสอบสวนให้ซักถามได้ ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทำบันทึกความเห็นและเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้เข้าฟังการสอบสวนได้พิจารณาข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนแล้วเห็นว่ายังมีพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุใดสมควรใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดได้ ก็ให้แจ้งเหตุผลให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามควรแก่กรณีแล้วแจ้งให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทราบโดยเร็ว ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทำบันทึกความเห็นและเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้สอบสวนคดีเดียวกัน ส่งบันทึก และเอกสารทั้งหลายมายังพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน ถ้าเป็นสิ่งของอย่างอื่นให้ทำบัญชีรายละเอียดรวมเข้าสำนวนไว้ด้วย

3.2.1.2 อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ถือว่า เป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับคดียาเสพติด ตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ดังนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เพื่อตรวจค้น

กล่าวคือ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่ามีบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือซึ่งอาจเป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ เพื่อตรวจค้นได้ โดยการใช้อำนาจนี้ ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ค้น แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบก่อนดำเนินการ เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน ให้ดำเนินการไปก่อนแล้วรายงานให้ทราบโดยเร็ว ก่อนลงมือตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ครอบครองผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น การค้นให้ค้นต่อหน้าบุคคลผู้ครอบครองผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หากหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ร้องขอให้มาเป็นพยาน กรณีที่ลงมือค้นในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปใน

เวลากลางคืนก็ได้ ทำบันทึกระบุเหตุอันควรสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ ให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ส่งมอบสำเนาบันทึกดังกล่าวไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถาน หรือสถานที่ค้นในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปหรือข้าราชการทหารตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองร้อยหรือเทียบเท่าขึ้นไป เมื่อค้นเสร็จให้บันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีสิ่งของที่ค้นได้แล้วอ่านให้บุคคลผู้ครอบครองผู้ดูแลหรือบุคคลในครอบครัวหรือพยานบุคคล ฟังและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการค้น แล้วรายงานการค้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทำรายงาน พร้อมสำเนาทะเบียนที่การค้นให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันค้น อย่างไรก็ตามการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เพื่อตรวจค้น จะต้องมีคำสั่งหรือหมายศาลวันแต่มีเหตุให้ค้นโดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล

(2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะใด ๆ

การค้นบุคคล หรือยานพาหนะจะกระทำได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่ามียาเสพติดซุกซ่อน อยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยก่อนลงมือตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่将被ค้นหรือผู้ครอบครองยานพาหนะ เมื่อค้นเสร็จให้บันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและบัญชีสิ่งของที่ค้นได้แล้วอ่านให้บุคคลดังกล่าวฟังและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการค้น แล้วรายงานการค้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทำรายงานตามแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมสำเนาทะเบียนที่การค้นให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันค้น

(3) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจจับกุมบุคคลใดๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร กรณีจับตามหมายจับ เมื่อพบผู้กระทำความผิดตามหมายจับ ให้แสดงหมายจับและบัตรประจำตัวต่อผู้นั้น ก่อนจับกุม หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้กระทำความผิดตามหมายจับจะหลบหนี ให้ดำเนินการจับกุมไปก่อน แล้วแสดงหมายจับและบัตรประจำตัว กรณีจับโดยไม่มีหมายจับให้แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้นั้นก่อนจับกุม ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ทำการจับ เอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือของพนักงานสอบสวนโดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้วให้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้

ถูกจับทราบโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหมายจับให้แจ้งผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟัง ให้แจ้งผู้ถูกจับว่า ถ้อยคำที่ผู้ถูกจับกล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาคดีได้ ทำบันทึกการจับกุมและให้ผู้ถูกจับลงลายมือชื่อไว้ หากผู้ถูกจับไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการจับกุม ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ทำรายงานตามแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมสำเนาบันทึกการจับกุมให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันจับกุม และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับ ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว หรือก่อนนั้น ตามที่จะเห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้โดยมิให้ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยการควบคุมผู้ถูกจับ จะกระทำได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนผู้ถูกจับ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับห้าหรือเทียบเท่าลงมา เป็นผู้ควบคุมผู้ถูกจับ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับ หากจะควบคุมเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงาน

(4) ยึด หรืออายัด

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจยึด หรืออายัดยาเสพติด ที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทำบันทึกการยึดหรืออายัดพร้อมบัญชี และทำรายงานพร้อมสำเนาทันทีการยึดหรืออายัด ส่งให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ยึดหรืออายัด

(5) ค้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(6) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ซึ่งกฎหมายจำกัดเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนผู้ต้องหาเท่านั้น จะตีความให้มีความหมายว่าเป็นอำนาจสอบสวนโดยทั่วไปไม่ได้¹¹ การสอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ต้องหาทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งผู้ต้องหาทราบ, แจ้งสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอัน

¹¹ หนังสือตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ สร 0601/1408 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2525

อาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา, แจ้งสิทธิขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับ และสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก, แจ้งสิทธิในการพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว สิทธิได้รับการเยี่ยมตามสมควร และสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย อีกทั้งทำบันทึกรายละเอียดแห่งการสอบสวน โดยระบุสิทธิของผู้ต้องหา พร้อมทั้งระบุว่าผู้ต้องหาปฏิเสธหรือยินยอมให้สอบปากคำด้วยความสมัครใจ พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อทำบันทึกเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ต้องหาฟังและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากผู้ต้องหาไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการสอบสวน

(7) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคล

มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเรียกเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือประกอบการพิจารณา โดยทำหนังสือโดยระบุ ชื่อ ตำแหน่ง สังกัด และอำนาจที่ได้รับมอบหมายมอบให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกครั้ง และ ทำรายงานตามแบบที่เลขาธิการกำหนด ส่งให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้ปฏิบัติหน้าที่

อย่างไรก็ตาม กรณีอำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามข้อ(1) - ข้อ(7) ข้างต้น เจ้าพนักงานตำแหน่งใดหรือระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น คือ บัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย ต้องแสดงเอกสารมอบหมายนั้นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง ซึ่งในการปฏิบัติการนี้ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

(8) อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบ สารเสพติดในร่างกาย

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่ามีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ในกรณีจำเป็น และมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเสพยาเสพติด ในสถาน สถานใด ๆ หรือยานพาหนะ โดยให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. รายงานส่งให้เลขาธิการ ทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ดำเนินการเสร็จ

(9) ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรศัพท ฯลฯ

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ เป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้ การอนุญาตดังกล่าว ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล หรือสิทธิอื่นใด ประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

1. มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิด หรือจะมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว
3. ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

โดยการอนุญาตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ ส่วนบรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มา ให้เก็บรักษา และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีเท่านั้น

(10) ตรวจกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

ซึ่งหากเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการดังกล่าว ไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการ เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการแห่งนั้นชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นแล้วแต่กรณี

นอกจากนี้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีอำนาจตามกฎหมาย ระเบียบ มติ หรือ คำสั่งที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อีก ตัวอย่างเช่น¹²

(1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจับ ยึด และตรวจพิสูจน์ ยาเสพติด พ.ศ.2537 คือ

(ก) ทำการตรวจสอบจำนวน ปริมาณ น้ำหนัก และบรรจุยาเสพติดนั้น ลงในภาชนะที่เรียบร้อย แข็งแรงปลอดภัยเท่าที่จะกระทำได้ และจัดทำบันทึกจับกุม หรือการยึด พร้อมทั้งรายละเอียดตามสมควรไว้เป็นหลักฐาน 2 ชุด

(ข) นำยาเสพติดของกลางพร้อมตัวผู้ต้องหา (ถ้ามี) ส่งพนักงานสอบสวนโดยเร็ว

(2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2537 คือ

(ก) ขอความร่วมมือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการตรวจค้น จับกุม คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีที่ไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ ก็ให้จัดแจ้งผลไว้ทำบันทึกการแจ้งขอความร่วมมือในการรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี

(ข) ขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อฝากให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เป็นการชั่วคราว ก่อนส่งมอบแก่พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี

(ค) เข้าฟังการสอบสวนร่วมกับหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามที่เลขาธิการป.ป.ส. มอบหมาย

(ง) แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการรวบรวมพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ที่สมควรใช้เป็นพยานหลักฐาน ในการพิสูจน์ความผิดเพิ่มเติม พร้อมทั้งเหตุผล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เจ้าพนักงานป.ป.ส.ทำบันทึกความเห็น และเหตุผลไว้ในสำนวนการสอบสวน

(จ) เข้าไปสอบสวนผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือในสถานที่คุมขังของกรมราชทัณฑ์ เมื่อได้ ร้องขอต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือหัวหน้าสถานที่นั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดียาเสพติด

---

¹² อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของ เจ้าพนักงานป.ป.ส., (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 14-27.

3.2.1.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของเจ้าพนักงานป.ป.ส.

ในการดำเนินการของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กรณีการใช้อำนาจตามมาตรา 14 ได้แก่ การเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เพื่อตรวจค้น, การค้นบุคคล หรือยานพาหนะ, การจับกุม, ยึดหรืออายัด, ค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, สอบสวนผู้ต้องหา, มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น จึงมีการควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยกฎหมายอาญาดำเนินการด้วย อีกทั้งอำนาจดังกล่าวยังถูกควบคุมตั้งแต่วันที่เริ่มแต่งตั้ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. คือ ในขั้นตอนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พิจารณานุมัติการแต่งตั้งตามที่เลขาธิการเสนอ จะมีการเสนอด้วยว่า จะกำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ

อย่างไรก็ตามยังมีการควบคุมการใช้อำนาจตามสายบังคับบัญชา โดยเมื่อเจ้าพนักงานป.ป.ส.ใช้อำนาจที่มีอยู่ ดำเนินการบางอย่าง อาทิ เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เพื่อตรวจค้น ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ค้น แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับทราบก่อนดำเนินการ และรายงานการค้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ทำรายงาน พร้อมสำเนาบันทึกการค้นให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันค้น หรือกรณีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบ สารเสพติดในร่างกาย ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. รายงานส่งให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ดำเนินการเสร็จ หรือกรณีการใช้อำนาจในกรณีอื่นๆ ก็ต้องทำรายงาน ส่งให้เลขาธิการทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบถึงการดำเนินการ และการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งหากมีการใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสม จะได้มีการลงโทษ หรือตักเตือน เพื่อควบคุมแก้ไขการใช้อำนาจให้มีขอบเขตที่สมควรต่อไป

นอกจากการกำกับดูแลตามกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ยังได้กำหนดโทษไว้เป็นพิเศษในบางกรณีด้วย คือ กรณีกรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และกรณีผู้ใดรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามมาตรา 14 จัตวา คือกรณีเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ซึ่งเจ้า

พนักงานป.ป.ส.จะได้มาก็โดยขออำนาจศาลเท่านั้น ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่หรือตามกฎหมาย

3.2.2 การดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

การดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 คือ การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการริบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่กระทำความผิด ซึ่งการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด เป็นการขยายการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา โดยในประมวลกฎหมายอาญา หากทรัพย์สินถูกเปลี่ยนแปลงสภาพไปกลายเป็นทรัพย์สินอื่น มาตรการทางกฎหมายอาญาก็ไม่สามารถติดตามริบทรัพย์สินใหม่ได้ แต่การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ทรัพย์สินนั้นแม้จะถูกเปลี่ยนแปลงก็ครั้งก็สามารถริบได้ โดยความหมายของ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด คือ เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม ซึ่งมาตรา 22 วรรค 5 ได้บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ตามมาตรา นี้ คำว่า “ทรัพย์สิน” ให้หมายความรวมถึง ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอนหรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังจากนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 คือ ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา โดยเลขาธิการ ป.ป.ส. จะเสนอชื่อผู้มีคุณสมบัติเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต่อนายกรัฐมนตรี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2535 ผู้ซึ่งจะได้รับการเสนอชื่อให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จะต้องมีความสมบูรณ์ คือ เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับสามหรือเทียบเท่า หรือชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป หรือเป็นพนักงานขององค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าข้าราชการใน ตั้งแต่ระดับสามหรือเทียบเท่า หรือชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป เมื่อได้มีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว เลขาธิการ ป.ป.ส. ก็จะออกบัตรประจำตัวให้แก่บุคคลผู้นั้น หากเห็นว่าจำเป็นและสมควรเลขาธิการ ป.ป.ส. จะจัดทำทะเบียนประวัติ ความประพฤติ ตลอดจนพฤติการณ์ต่าง ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดเป็นผู้ดำเนินการ การเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2535 จะสิ้นสุดลง เมื่อนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งยกเลิกการแต่งตั้ง โดยการเสนอของเลขาธิการ ป.ป.ส. เมื่อผู้นั้นขาดคุณสมบัติ หรือผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นเสนอให้ยกเลิกการแต่งตั้ง หรือเป็นกรณีที่เลขาธิการเห็นสมควรให้ยกเลิกการแต่งตั้ง

3.2.2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนการดำเนินงานทรัพย์สิน ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ของผู้ต้องหาที่กระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีดังนี้¹³

1) เมื่อได้รับทราบข้อมูลการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากหน่วยงานภายนอก เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ศาลากร หรืออาจเป็นข้อมูลของสำนักงาน ป.ป.ส. เองก็ได้ พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น แล้วส่งเรื่องมายังส่วนเลขานุการและบริหารกองทุน สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด เพื่อเสนอเลขาธิการหรือคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อสั่งตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ซึ่งบุคคลที่จะถูกตรวจสอบทรัพย์สินนั้น ต้องเป็นบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดียาเสพติด ซึ่งความผิดที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง

¹³สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน, คู่มือตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ป.ป.ส., 2545), หน้า 1.

การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือ พยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย ปราบปรามตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยยาเสพติดในคดีความนั้น ๆ ต้องเป็นยาเสพติดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 และฉบับที่ 7 ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นี้ จำนวน 25 ชนิด รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นแต่มีชื่อหรือ ส่วนประกอบทางเคมีอย่างเดียวกันกับยาเสพติดดังกล่าว และเกลือใด ๆ ของยาเสพติดดังกล่าว ด้วย เช่น เฮโรอีน ฟีน กัญชา โคคาอีน อีเฟดรีน แอมเฟตามีน เป็นต้น ส่งมายังสำนักงาน ป.ป.ส. ทั้งเป็นกรณีที่ต้องมีทรัพย์สินและเหตุอันควรสงสัยว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ ให้หมายความรวมถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มา โดยการใช้จ่ายเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าว ชื่อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม อีกทั้ง มาตรา 22 ยังให้ความหมายของคำว่า ทรัพย์สิน ให้รวมถึง ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว, หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา, ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ที่ได้รับขาย จำหน่าย โอน หรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา 10 ปีก่อนมีคำสั่งยึดอายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้น ได้กระทำไปโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน

2) กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหารายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ อัยการสูงสุดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นกรรมการและเลขานุการ สั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อนแล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินทราบก็ได้ โดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทน ดังนั้นส่วนเลขานุการและ

บริหารกองทุน สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ส่งคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อดำเนินการต่อไปตรวจสอบทรัพย์สิน เมื่อได้รับคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายก็จะดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินต่อไป

3) เมื่อได้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน และรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว เชื่อว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และหากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้ส่วนเลขานุการและบริหารกองทุน สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด เพื่อเสนอเลขาธิการหรือคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน สั่งตรวจสอบทรัพย์สินของผู้เกี่ยวข้อง หรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว ซึ่งตามบทบัญญัติของกฎหมายมาตรา 22 ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณ ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต่องานั้น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน และในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจสั่งมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ได้เช่นกัน และตามบทบัญญัติมาตรา 20 หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา ก็ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน มีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นด้วย และในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจสั่งมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาได้เช่นกัน

เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือคำสั่งยึดหรืออายัด ส่วนเลขานุการและบริหารกองทุน สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ส่งคำสั่งดังกล่าวแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อดำเนินการต่อไป พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

4) พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สิน แล้วแจ้งความจำนงมายังส่วนเลขานุการและบริหารกองทุน สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ให้จัดวาระเพื่อนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการประจำตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่รายงานสรุปผล

การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินต่อคณะกรรมการประจำคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งคณะกรรมการฯ อาจเห็นชอบตามความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือให้หาข้อมูลเพิ่มเติม

5) พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งความจำนงมายังส่วนเลขานุการและบริหาร กองทุน สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด เพื่อให้จัดวาระเพื่อนำเรื่องที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำตรวจสอบทรัพย์สินแล้ว เสนอคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน วินิจฉัยประธานอนุกรรมการรายงานสรุปผลการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าร่วมชี้แจง

6) พนักงานเจ้าหน้าที่จัดส่งสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน พร้อมคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ต่อพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สิน จะต้องมีการฟ้องในคดียาเสพติดต่อผู้ต้องหา นั้น ถ้าพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องในคดียาเสพติด การยึดหรืออายัดชั่วคราว จะสิ้นสุดลง และคืนทรัพย์สินนั้นไป มาตรา 32 กรณีที่พนักงานอัยการฟ้องในคดียาเสพติด ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน พนักงานอัยการจะใช้ดุลยพินิจถ่วงน้ำหนักอีกชั้นหนึ่งว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การยึดหรืออายัดชั่วคราวนั้นก็สิ้นสุดลง และคืนทรัพย์สินนั้นไป มาตรา 27 กรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการก็จะขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น ศาลไต่สวนโดยเจ้าหน้าที่ไป เบิกความเป็นพยานโจทก์ หรือพยานผู้ร้องขอให้ริบทรัพย์สิน ซึ่งในชั้นศาลนี้ ก็จะมีการพิจารณากลับกรองโดยศาลอีก และถ้าศาลเห็นว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก็จะส่งคืนทรัพย์สินให้จำเลยไป

3.2.2.2 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.

การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส. เป็นการดำเนินการแสวงหา รวบรวม ข้อมูลและพยานหลักฐานดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นการเข้าไปละเมิดสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่น้อย กฎหมายจึงต้องบัญญัติถึงอำนาจในการกระทำการดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.ไว้ด้วย ดังนี้

1) อำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สิน

การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามมาตรา 21 และกฎกระทรวงฉบับที่ 3 โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาในคดียาเสพติด ดังนี้

1.1) รวบรวมข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงทรัพย์สินที่ได้มา หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากข้อมูลข่าวสาร หรือหลักฐานที่ได้รับจาก

การรายงานการจับกุม และจากรายงานที่ได้รับจากการสืบสวนในทางอื่น และตรวจสอบให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ให้ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้น เป็นของผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยวิธีการใด เมื่อใด มีหลักฐานอย่างไร และมีราคาโดยประมาณเท่าใด รวมทั้งจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจสอบทั้งหมด

1.2) ร้องขอให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนได้ หรืออาจร้องขอให้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแทนคณะกรรมการได้ ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินที่ต้องตรวจสอบ อาจมีการ โอน ยักย้าย ซุกซ่อน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย

1.3) ประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่จับกุม สถานีตำรวจ ขอข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดการจับกุม บันทึกการจับกุม ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว อาชีพ รายได้ พฤติการณ์การในการกระทำความผิดในอดีต และพฤติการณ์การในการกระทำความผิดในคดีนี้ อาจได้มาจากบันทึกการสอบสวน รายงานการสืบสวน ,สำนักงานที่ดินเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครองในที่ดินของผู้ถูกตรวจสอบ การซื้อขาย การจดทะเบียน โดยตรวจสอบจากเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ เอกสารประกอบการทำนิติกรรม ,ประสานงานไปยังสำนักงานขนส่ง เพื่อขอข้อมูลในเรื่องเกี่ยวกับรถยนต์ ,กรมสรรพากร ขอทราบข้อมูลการเสียภาษี รายได้ก่อนเสียภาษี รวมทั้งธนาคารหรือสถาบันการเงิน เพื่อทราบข้อมูลเรื่องเงิน หนี้สิน การกู้เงิน หรือ การเข้าหุ้นริษัทของธนาคาร ซึ่งอาจได้มาจาก คำขอเปิดบัญชี คำขอเช่า หุ้นริษัท รายการทางบัญชี เป็นต้น การประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การรวบรวมข้อมูล เอกสาร และพยานหลักฐาน ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน อันเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

1.4) ให้นำบุคคลมาให้ถ้อยคำ คือ สอบปากคำผู้ถูกตรวจสอบ ผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้ถูกตรวจสอบ ผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้ซื้อหรือขายทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสืบสวนพฤติการณ์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือให้แจ้งข้อมูล หรือให้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้นก็ได้ หากบุคคลใดมีข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ ที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน

1.5) บันทึกปากคำของบุคคล และรายละเอียดแห่งพยานหลักฐานนั้นไว้ กรณีที่ยังไม่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เจ้าของไปแสดงตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อรับทรัพย์สินของตนคืน หากว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

หรือเจ้าของทรัพย์สินได้รับโอนทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควร ศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ โดยนำพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาแสดง

2) อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และประเมินราคาทรัพย์สิน

เมื่อคณะกรรมการหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและประเมินราคาทรัพย์สินนั้น ตามมาตรา 23 โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินได้ทุกวันในระหว่างเวลากลางวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ได้ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะสูญหายหรือถูกยกย้าย ก็ให้มีอำนาจดำเนินการยึดในเวลากลางคืนได้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดสังหาริมทรัพย์ได้แล้ว ไม่สามารถขนย้ายสังหาริมทรัพย์ที่ยึดนั้นมาเก็บรักษาไว้ได้ หรือสังหาริมทรัพย์นั้นมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาเก็บรักษา ให้รายงานเลขาธิการทราบเพื่อพิจารณา สั่งการตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่เลขาธิการยังไม่มีคำสั่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการยึดนั้นจัดการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ตามที่เห็นสมควรไปพลางก่อน

3) อำนาจในการตรวจค้น

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยาเสพติด ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้าย ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

3.2.2.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของพนักงานเจ้าหน้าที่

การดำเนินงานและการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องผ่านการกำกับดูแลตามสายงานบังคับบัญชา ดังเช่นการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการป.ป.ส.) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานป.ป.ส. เป็นผู้ควบคุมดูแลสูงสุด นอกจากนี้การดำเนินการจะต้องดำเนินการภายใต้การ

กำกับดูแลของของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน คณะกรรมการจึงเปรียบเสมือนเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย ทั้งนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำความผิด ใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบ นอกจากนี้ การพิจารณากลับกรองตามขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีประมวลกฎหมายอาญาเข้ามาควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่อีกด้วย เพราะ ตามมาตรา 13 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด่วน นอกจากนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ยังได้กำหนดบทลงโทษ พนักงานเจ้าหน้าที่ ไว้ดังนี้

1) กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 หรือตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งก็คือ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล หรือสภาท้องถิ่นอื่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจผู้ใด กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือกระทำความผิดยกย้าย ชอนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ หรือรับไว้โดยมิชอบด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัด หรือที่ตนรู้ว่าจะถูกยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปรากฏตามความในมาตรา 10

2) กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 หรือกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งก็คือ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปรากฏตามความในมาตรา 11

3) การกำหนดโทษจำคุกที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น ให้กำหนดโทษจำคุกอย่างสูงที่สุดได้ไม่เกินห้าสิบปี ปรากฏตามความในมาตรา 12

4) ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการ

ปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ปราบกฏตามความในมาตรา 41

5) ผู้ใดยกย้าย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ หรือรับไว้โดยมิชอบด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัด หรือที่ตนรู้ว่าจะถูกยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ปราบกฏตามความในมาตรา 42

3.3 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

ด้วยเหตุที่ว่าอาชญากรรมมีความรุนแรง และมีความสลับซับซ้อนของการกระทำความผิดมากขึ้น โดยเฉพาะอาชญากรรมพิเศษ อันได้แก่ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบวิธีการของการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านกรรมวิธีการกระทำความผิด การนำเทคนิควิธีการสมัยใหม่เข้ามาเป็นเครื่องมือประกอบการกระทำความผิด ลักษณะการกระทำความผิดที่มีดำเนินการอย่างเป็นระบบและขบวนการ รวมทั้งการกระทำความผิดมีความเกี่ยวเนื่องและมีเครือข่ายโยงใยระหว่างประเทศ ซึ่งการกระทำความผิดต่าง ๆ นี้ผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ เป็นอย่างดี ทำให้สร้างความเสียหาย อีกทั้งการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมพิเศษ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าใดนัก จึงต้องมีการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้น โดยก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า DEPARTMENT OF SPECIAL INVESTIGATION มีชื่อย่อว่า DSI โดยอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม เป็นองค์กรสหวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเชิงรุก เพื่อป้องกันปราบปราม และควบคุมอาชญากรรมที่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมุ่งมั่นอำนวยความสะดวกด้วยความเชี่ยวชาญพิเศษ สุจริต โปร่งใส เป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการปฏิรูประบบราชการ สร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนและประเทศชาติได้รับความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุด¹⁴ มีอำนาจ

¹⁴ กรมสอบสวนคดีพิเศษ. เกี่ยวกับ DSI. [Online]. กรุงเทพมหานคร: กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2545. แหล่งที่มา: http://www.dsi.go.th/dsi/about_box.jsp?detail=2 (10 มิถุนายน 2551)

หน้าที่หลักในการป้องกัน ปรามปราม และควบคุมอาชญากรรมที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ คือ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ซึ่งการ ดำเนินงานในคดีพิเศษเฉพาะ จำเป็นต้องมีบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่าง ๆ เป็น บุคคลผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นผู้ดำเนินการสืบสวนและสอบสวน เพื่อให้การป้องกันและ ปรามปรามการกระทำความผิด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดี พิเศษ พ.ศ.2547 จึงกำหนดให้มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวน และสอบสวนคดีพิเศษ และยังมีเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ เป็นผู้ให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษด้วย

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หมายความว่า อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ รองอธิบดีกรม สอบสวนคดีพิเศษ และผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน นอกจากนี้แล้ว พนักงาน สอบสวนคดีพิเศษต้องมีคุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(1) รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่าห้าปีในตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษใน ระดับที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็น ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสาม ปีและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับ 6 หรือดำรงตำแหน่งอื่นในหน่วยงาน ของรัฐที่เทียบเท่าตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายหรือสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และมีประสบการณ์ที่เป็น ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าห้าปี ตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(4) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็น ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าว ไม่น้อยกว่าสาม ปีตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(5) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าว ไม่น้อยกว่าสิบปี ตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ในการสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องมีบุคลากรซึ่งมีความรู้ ความชำนาญ หรือประสบการณ์สูง เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือเป็นบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน กคพ. อาจมีมติให้ยกเว้นคุณสมบัติพิเศษข้างต้นก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนสำหรับการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลใดเป็นการเฉพาะก็ได้

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญ ในตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้บรรจุและแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นและผ่านการประเมินความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด ซึ่งการแต่งตั้งบุคคลใดเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ยังได้บัญญัติถึง กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ รัฐมนตรีอาจเสนอให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีคำสั่งตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน อื่นมาปฏิบัติหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อช่วยเหลือในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษนั้นได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ สำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับการแต่งตั้ง

3.3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

การเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้น ไม่ใช่ว่าคดีอาญาทุกประเภท จะสามารถเข้าสู่มาตรการนี้ได้ คดีที่จะเข้าสู่การดำเนินการพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ต้องเป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา 21 ซึ่งได้แก่ คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(1) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมาย ที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมิลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวน สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

(2) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (1) ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ซึ่ง กคพ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เจ้ากรมพระธรรมนูญ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นายกสภานายความ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเก้าคน และในจำนวนนี้ต้องมีบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศหรือกฎหมาย อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ มีดังนี้

- (1) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า
- (3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

(5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์

(6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

(7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

(8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม

(9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

(10) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า

(11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

(12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร

(13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน

(14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

(15) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

(16) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(17) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

(18) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

(19) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

(20) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(21) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร

(22) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บัญชีท้ายประกาศ กพค. ฉบับที่ 2 (2547) มีดังนี้

(1) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร

(2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต

(4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

(5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

การดำเนินงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จะเริ่มขึ้นเมื่อพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ได้รับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษ คดีความผิดอาญาอันเป็นคดีพิเศษ ส่งมอบสำนวนการสืบสวน

สอบสวนให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือเป็นกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษรับคำร้องทุกข์ หรือ คำกล่าวโทษในคดีอาญา อันเป็นคดีพิเศษจากประชาชน เมื่อข้อมูลทั้งหมดถูกจัดส่งเข้ามา พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องพิจารณา ตรวจสอบ ว่าข้อมูลเหล่านั้น เข้าข่ายเป็นคดีพิเศษหรือไม่ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังที่กล่าวมาข้างต้น การจะเป็นคดีพิเศษมีได้ 2 แบบ คือ

1) กรณีเป็นความผิดตาม (1) ของมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 เช่น คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน , คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์ , คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต เป็นต้น เมื่อข้อมูลที่ถูกส่งมาเข้าข่ายความผิดดังกล่าว พนักงานสอบสวนก็ต้องทำการสืบสวนก่อนเป็นคดี โดยอาจมีหนังสือสอบถาม หรือประสานขอเอกสารหลักฐานใด ๆ จากสถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษหรือไม่ เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้ว หากพบว่าเป็นคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็จะมีอำนาจตามกฎหมาย ในการดำเนินการสืบสวน สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อสรุปสำนวนทำความเห็นความสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการ ยื่นฟ้องศาลต่อไป

2) กรณีเป็นความผิดตาม (2) ของมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 คือคดีอาญาที่นอกจาก (1) ซึ่งกคพ. มีมติให้เป็นคดีพิเศษได้ เช่น คดีฆาตกรรม เป็นต้น ซึ่งกรณีเช่นนี้จะต้องมีคำร้องขอเพื่อให้ กคพ.มีมติให้เป็นคดีพิเศษ โดยผู้ขออาจเป็นกรรมการคดีพิเศษ ผู้เสียหาย ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งหากข้อมูลไม่ชัดเจน เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับข้อมูล ก็ต้องทำการสืบสวนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง อาจทำการขอเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานต้นเรื่อง แสวงหาข้อเท็จจริง ตรวจสอบประวัติ พฤติการณ์ เพื่อแสดงความพิเศษที่จะทำให้คดีแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องทำการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะสามารถแสดง และชี้แจงได้ว่า เหตุใดคดีนี้จึงเป็นคดีพิเศษ ซึ่งต้องผ่านการกลั่นกรองจาก คณะอนุกรรมการที่ กคพ.แต่งตั้งก่อน ว่าเรื่องดังกล่าว ควรเป็นคดีพิเศษหรือไม่ โดยการลงมติจะถือเสียงข้างมากเป็นสำคัญ จากนั้นหากคณะอนุกรรมการมีมติเห็นควรเป็นคดีพิเศษ อธิบดีก็จะส่งเรื่องดังกล่าวไปยัง กคพ.เพื่อให้มีมติต่อไป ซึ่งหาก กคพ.มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้คดีนั้นเป็นคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็จะมีอำนาจตามกฎหมาย ในการดำเนินการสืบสวน สอบสวน

รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการยื่นฟ้องศาลต่อไป ดังเช่นคดีพิเศษ ตาม (1) ของมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ กคพ. เห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ กคพ. จะให้ความเห็นชอบให้คดีพิเศษคดีหนึ่งคดีใด หรือคดีประเภทใด ต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ขั้นเริ่มการสอบสวน แล้วแต่กรณี ก็ได้ เว้นแต่การสอบสวนคดีพิเศษที่มีลักษณะเป็นคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญา ตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมิลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ทุกคดี แล้วแต่กรณี

3.3.2 อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ปรากฏตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ก็ยังได้บัญญัติถึง อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ไว้เฉพาะอีกด้วย โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 24, มาตรา 25, มาตรา 27 และ มาตรา 28 ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น

การตรวจค้นเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ เป็นประโยชน์ในการแสวงหาตัวบุคคลหรือทรัพย์สินเป็นอย่างมาก เพราะบางครั้งผู้ต้องหาสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนในสถานที่ต่างๆ และบ่อยครั้งก็นำทรัพย์สินซุกซ่อนภายในบ้านพักด้วย แต่การตรวจค้นนั้นเป็นการกระทบถึงสิทธิของบุคคล เช่นนี้ การจะเข้าทำการตรวจค้นจึงต้องมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการเน้นซ้ำกว่า

จะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม โดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น รายงานเหตุผล และผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป และบันทึกเหตุผลสืบตามสมควร และเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือ ให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปด้วย ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึก เหตุสงสัยตามสมควร และเหตุอันควรเชื่อ และสำเนาบันทึกการตรวจค้น และบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด ต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตามพนักงานสอบสวนคดีพิเศษระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการให้เป็นไป ตามที่อธิบดีกำหนดโดยทำเอกสารให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ได้รับอนุมัตินั้น และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้นั้นต้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ เว้นแต่การตรวจเคหสถาน ที่สถานที่ใด ๆ เวลากลางคืนให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะ

ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจทำให้ได้มาซึ่งของกลางในคดี เอกสารพยานหลักฐานที่สำคัญ

(3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้หน่วยงานภายนอก มาเพื่อให้ถ้อยคำหรือส่งข้อมูล

มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ

หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(4) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำหรือส่งข้อมูล

มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(5) ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน

จากการดำเนินการตรวจค้นเคหสถาน บุคคล หรือยานพาหนะ หรือการดำเนินการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ อาจได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่างๆเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ และบางครั้งอาจแสวงหาความเชื่อมโยงของเอกสารด้วยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ หรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (1) (2) (3) และ (4) โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(6) ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรศัพท ฯลฯ

โดยปกติพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ไม่สามารถได้ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นได้ ไม่ใช่อำนาจโดยทั่วไป เพราะถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่บางกรณีข้อมูลในอุปกรณ์สื่อสาร ดังกล่าวมีความสำคัญต่อรูปคดี จึงจำเป็นต้องร้องขอต่อศาล เป็นรายคดีไป กล่าวคือในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษพนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือ จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้ การอนุญาตดังกล่าว ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

1. มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกรกระทำผิด หรือจะมีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ
2. มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

3. ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

โดยการอนุญาตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวันโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ ส่วนบรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มา ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาต และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีพิเศษดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น

(7) จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใด

จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใดเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บางครั้งการสืบสวนสอบสวนมีความจำเป็นที่ต้องกระทำการดังกล่าว ซึ่งตามปกติถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติยกเว้นให้การกระทำดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย หากเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย คือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เท่านั้น การเข้าไปแฝงตัวมีความเสี่ยงมาก แต่จะทำให้ได้พยานหลักฐานในเชิงลึกสูง เพราะข้อมูลบางอย่างไปปรากฏจากพยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุ ส่วนตัวบุคคลที่ทราบเรื่องก็เฉพาะผู้กระทำความผิด จึงจำเป็นที่ต้องเข้าไปแฝงตัว ซึ่งการแฝงตัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บางครั้งต้องจัดทำเอกสารพยานหลักฐานบางอย่างขึ้น

(8) อำนาจเก็บรักษาของกลาง

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังมีอำนาจในการเก็บรักษาของกลาง จากคดีอาญาพิเศษโดยจะเก็บรักษาไว้เองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้เก็บรักษาก็ได้ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ของกลางนั้น ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษา หรือเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้นำของกลางนั้น ออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการได้

3.3.3 การกำกับดูแลและบทลงโทษของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

นอกเหนือจากการกำกับดูแล ควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีคดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการแล้ว การดำเนินงาน และการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ยังต้องผ่านการกำกับดูแลตามสายงานบังคับบัญชา ซึ่งมีอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นผู้ควบคุมดูแลสูงสุด เช่น ก่อนการตรวจค้น พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ต้องแจ้งถึงเหตุผล และความจำเป็นในการตรวจค้น ให้ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนทราบ หรือกรณีการได้มาซึ่ง เอกสารหรือ ข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ สื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ที่จะต้องยื่นคำขอฝ่ายเดียว ต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดี เป็นหนังสือ ซึ่งก็คือการผ่านการพิจารณาจากอธิบดีอีกชั้นหนึ่งก่อนมาถึงชั้นศาล

อีกทั้งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ก็ยังกำหนดให้ การใช้ อำนาจตามของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามวรรคหนึ่ง มาตรา 24 ได้แก่ การเข้าไปใน เคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ การใช้อำนาจในการค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัย การมี หนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ หรือการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจง เป็นหนังสือหรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ รวมทั้งยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ หรือที่ ส่งมาดังกล่าวข้างต้น ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติตามข้อบังคับที่ กคพ.กำหนด หรือ การ ประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษ กฎหมายก็ยังคง กำหนดให้ กคพ. มีอำนาจออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น ขอบเขตความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าพนักงานอื่น ของรัฐ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ หรือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามคดีพิเศษ เป็นต้น ซึ่ง กคพ. คือ คณะกรรมการคดีพิเศษ เรียกโดยย่อว่า "กคพ." ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัด กระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เจ้ากรมพระธรรมนูญ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นายกสททนายความ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเก้า

คน และในจำนวนนี้ต้องมีบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศหรือกฎหมาย อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ดังนี้ กคพ. เปรียบเสมือนเป็นกลุ่มบุคคล ผู้ควบคุม ดูแล การทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม นอกจากการกำกับ ควบคุมการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกระทำความผิดใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ยังได้กำหนดบทลงโทษ ไว้ดังนี้

เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามคำสั่งอนุญาตของศาลแล้ว ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาดังกล่าว เว้นแต่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาต และเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เป็นการกระทำโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ ผู้เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนด ปราบกฏตามมาตรา 39

การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการเข้าไปแฝงตัวในองค์กร หรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ หากแต่ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ กระทำการนอกเหนือวัตถุประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ให้ผู้นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองกฎหมาย คือ ไม่ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ และถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญาให้ระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปราบกฏตามมาตรา 40

3.4 กระบวนการดำเนินงานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่างประเทศ

เป็นที่ทราบกันดีว่า ไม่เพียงประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบจากการฟอกเงินของบรรดาอาชญากร ซึ่งถึงแม้ว่าอาชญากรรมจะไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศเหล่านั้นโดยตรง แต่อาชญากรอาจลักลอบนำเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิด มาฟอกหรือมาเปลี่ยนแปลง แปรสภาพ ยังประเทศเหล่านั้น การกระทำดังกล่าวย่อมไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม เศรษฐกิจ และภาพลักษณ์ ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญ กับ การป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน โดยได้ก่อตั้งหน่วยงานปราบปราม กำหนดมาตรการ บัญญัติกฎหมายมา เพื่อให้อำนาจแก่รัฐและพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนำไปสู่การป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา ถือเป็นประเทศมหาอำนาจในโลก มีสังคมและเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้า แต่ก็มีไม่ผลซึ่งปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยพวกเขาเพียง เมื่อการกระทำความผิดถูกก่อกำขึ้น ก็จะเกิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด นำมาสู่การซุกซ่อน ยักย้าย ถ่ายเท เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้เป็นเงินที่สะอาด เพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการทางกฎหมาย ต่อมาก็ำเงินเหล่านั้นมาเป็นทุนรองในการประกอบอาชญากรรม หรือดำเนินธุรกิจ ทั้งถูก และผิดกฎหมาย ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีการตราขึ้นหลายฉบับ โดยกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา มีดังนี้

1) Federal Crimes and Criminal Procedure ได้กำหนด ลักษณะการกระทำผิดเกี่ยวกับการเงินและบทลงโทษ เช่น สนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน ปกปิดหรือซ่อนเร้นในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน หรือหลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน หรือ การกระทำ หรือพยายามนำเข้าหรือส่งออกที่เกี่ยวข้องกับการเงิน รวมถึงตราสารหรือเอกสารทางการเงิน โดยไม่ได้รับอนุญาต ให้ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายนี้

2) The Bank Secrecy Act of 1970 ได้กำหนดมาตรการให้สถาบันการเงินต้องอำนวยความสะดวก ในการให้ตรวจสอบข้อมูลของลูกค้า กล่าวคือ กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อธุรกรรมกับ หรือผ่านสถาบันการเงิน โดยลูกค้าต้องแสดงตนและที่อยู่จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือนามแฝง โดยสถาบันการเงิน จัดทำและเก็บรักษาบันทึกข้อมูลทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี ทั้งกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน รวมทั้ง

บุคคลธรรมดา รายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ โดยมีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา¹⁵

3) Money Laundering Control act 1986 (MLCA) เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย Anti-Drug Act of 1986 โดย MLCA เป็นกฎหมายโดยตรงที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการควบคุมการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา และต่อต้านการฟอกเงินนอกประเทศ กำหนดห้ามการเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในลักษณะกว้าง ๆ MLCA นี้ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นจำนวนมาก และเป็นความผิดมูลฐานที่มีพื้นฐานมาจากอาชญากรรมทางการเงิน หรือเป็นความผิดที่รัฐเห็นว่าเป็นภัยคุกคามทางการเงิน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนสินค้าเถื่อนทางอากาศ, ความผิดเกี่ยวกับการพนัน, ความผิดเกี่ยวกับการฆาตกรรม เป็นต้น โดยผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายนี้ ผู้กระทำนั้นมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มา ปกปิดชื่อเจ้าของเงิน หรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงินด้วย

4) Anti-Terrorist Financial Act H.R.2975 (USA Patriot Act 2002) เป็นกฎหมายปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ เป็นการเพิ่มอำนาจให้เจ้าหน้าที่ในการติดตามการกระทำผิดผ่านเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้กระทำความผิด ใช้มาตรการติดตามผู้กระทำความผิดได้ทั้งในและนอกประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายฉบับนี้ได้เพิ่มอำนาจของเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลัง (Department of Treasury) ในการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินในสถาบันการเงินทุกแห่ง ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายข้ามชาติเพียงใด ได้แก่ อำนาจในการบังคับให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย หรือ ให้มีการประสานความร่วมมือในเรื่องข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย กับสถาบันการเงิน ในเรื่องรูปแบบการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน และข้อมูลในเรื่องแหล่งเงินทุนสนับสนุนการก่อการร้ายข้ามชาติ นอกจากนี้ยังเพิ่มฐานความผิดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อันได้แก่ การฟอกเงินในสหรัฐอเมริกาที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมนอกประเทศ และการวางแผนประกอบอาชญากรรม

---

¹⁵U.S.Department of Justice, Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering: A Guide to the Bank Secrecy Act. pp. 34-58. อ้างถึงใน อลงกรณ์ นาคประเสริ, “อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 123.

ทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา หรือการฟอกเงินผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการดำเนินคดี สถานที่ที่มีการวางแผนและเตรียมการกระทำการฟอกเงินได้¹⁶

นอกจากกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN) ซึ่งสังกัดกระทรวงการคลัง, Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS) ซึ่งอยู่ใน Criminal Division สังกัดกระทรวงยุติธรรม ทั้งสองหน่วยงานนี้รับผิดชอบตาม Money Laundering Control Act 1986 และ The Office of Financial Enforcement ซึ่งสังกัดกระทรวงการคลัง รับผิดชอบตาม The Bank Secrecy Act of 1970 (BSA) โดยในแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

1) อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN)

Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN) ถือว่าเป็นหน่วยงานกลางของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาการฟอกเงินของประเทศ บทบาทของ (FinCEN) เป็นหน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งข้อมูลนั้นมาจาก 3 แหล่ง คือ

(ก) Law Enforcement Data Base เป็นข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น DEA, IRS เป็นต้น

(ข) Financial Data Base เป็นข้อมูลที่สำคัญตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน ได้มาจากหน่วยงาน 2 หน่วยงาน คือ IRS และหน่วยงานศุลกากร

(ค) Commercial Data Base เป็นข้อมูลที่ได้จากกิจการต่าง ๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้เปิดเผยต่อสาธารณชนไว้แล้ว

เจ้าหน้าที่ FinCEN มีอำนาจหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน เน้นการสืบเสาะข้อมูลทางการเงินจากหลายหน่วยงาน ซึ่งให้เห็นถึงความผิดปกติ ซึ่งมาจากธุรกรรมที่มีขอบด้วยกฎหมาย อันสามารถนำไปสู่การวินิจฉัยถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติในระบบการเงินได้ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานจึงต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หน่วยงานสรรพากร ศุลกากร ตำรวจดับสหรัฐ IRS. FBI. DEA รวมทั้งตัวแทนจากเจ้าพนักงาน ผู้บังคับใช้กฎหมายจากรัฐบาลกลาง และสำนักงานที่ทำหน้าที่ดูแลกิจการของธนาคาร ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ FinCEN ไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนแต่อย่างใด

¹⁶ Anti-Terrorist Financial Act H.R.2975

หากพบข้อมูลที่น่าสงสัยก็จะส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป เช่น ข้อมูลการเงินที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด ก็จะส่งไปยังหน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) ดังนั้นการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่จึงเหมือนเป็นปรากฏการณ์ซ้ำซ้อน ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ข้างต้น ต้องผ่านการคัดกรอง และสกัดแยกธุรกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย กับ ธุรกรรมที่มีชอบด้วยกฎหมาย วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการหลายอย่าง ทั้งการวิเคราะห์ ตรวจสอบ และสืบสวน เป้าหมายเพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติ อันมาจากธุรกรรมที่มีชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถนำไปสู่การวินิจฉัยถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติในระบบการเงิน การนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการบ่งชี้ และรายงานเกี่ยวกับเป้าหมายสำคัญทางอาชญากรรม วิธีการ รูปแบบ แนวโน้มของอาชญากร ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การบ่งชี้ การกระทำที่ผิดทางทางการเงิน

ประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จาก FinCEN มี 3 ประเภท คือ

- 1) Practical Support Protect ใช้เพื่อสนับสนุนหน่วยงานผู้ปฏิบัติโดยตรง (Law Enforcement Agencies) รวมทั้งเป็นข้อมูลที่ให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติไปศึกษาต่อไป
- 2) ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการฟอกเงิน
- 3) ใช้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ

นอกจากนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ยังทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำแก่หน่วยงานปราบปราม ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับรัฐและระดับรัฐบาลกลาง ในเรื่องการข่าวและข้อมูลทางการเงินพร้อมกันนั้นก็เผยแพร่วิธีการและเทคนิคในการสืบสวนสอบสวนด้วย

2) อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS)

เมื่อ FinCen ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการฟอกเงินแล้ว หน่วยงานที่ทำหน้าที่นำข้อมูลดังกล่าวของ FinCen มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนต่อ คือ Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS) โดยบทบาทภาระหน้าที่ของ AFMLS คือ มีอำนาจตาม Money Laundering Control Act 1986 ในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินทั้งในทางแพ่ง (Civil Forfeiture) และ ทางอาญา (Criminal Forfeiture) โดยให้ความสำคัญกับเหตุ (Transaction) และ

ติดตามอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้ความสำคัญกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการริบ และการแบ่งทรัพย์สิน¹⁷

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ AFMLS ควบคุมการริบทรัพย์สิน และการกระทำการฟอกเงิน มีหน้าที่ประสานงาน โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย ให้ความช่วยเหลือและชี้แนะทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินและสืบสวนสอบสวน และการยื่นฟ้องการฟอกเงิน, เสนอนโยบายอันมีผลต่อระเบียบการริบทรัพย์สิน และหน่วยงานด้านการฟอกเงิน¹⁸

3) อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ The Office of Financial Enforcement

เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติตาม The Bank Secrecy Act of 1970 (BSA) โดยจะออกกฎหรือระเบียบต่างๆเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตาม BSA The Office of Financial Enforcement จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลทางการเงิน, ดำเนินการสืบสวนสอบสวน การกระทำความผิดตาม BSA¹⁹, วางข้อกำหนดให้สถาบันการเงินในเรื่องจำพวก วิธีการปฏิบัติการจัดทำรายงานลูกค้า รวมถึงพิจารณากรณีที่พนักงานหรือสถาบันการเงินกระทำการฝ่าฝืน ซึ่งจะมีความผิดตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม The Office of Financial Enforcement เน้นการทำความเข้าใจกับสถาบันการเงิน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ The Office of Financial Enforcement ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทางการเงิน เกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินและหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งทำการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดตาม BSA ด้วย ซึ่งโดยปกติจะดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานศุลกากร สรรพากร เป็นต้น และทำการประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงิน

¹⁷ สุทธิชัย จิตรวาณิช, “กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา”, วารสารกฎหมายทั่วไป 42, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2538): หน้า 154.

¹⁸ Criminal Division, Department of Justice, Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS) [Online]., Available from: <http://www.usdoj.gov/criminal/afmls>. [30 June 2008]

¹⁹ อลงกรณ์ นาคประเสริฐ, “อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, 2546), หน้า 141.

3.4.2 ประเทศออสเตรเลีย

แม้จะไม่ใช่ประเทศมหาอำนาจดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินก็ลอกเลียนแบบมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา แต่มาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นับว่ามีการพัฒนา และความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของออสเตรเลีย มีหลากหลายฉบับ เช่น Custom Act ค.ศ. 190, Proceeds of Crime Act 1987, Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act), พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการทุจริตทางการเงิน ปี 2006 เป็นต้น โดยกฎหมายแต่ละฉบับได้บัญญัติถึงหลักการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1) Custom Act ค.ศ. 1901 กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาบันการเงิน มีหน้าที่รายงาน สิ่งที่ต้องรายงาน คือ เงินสด เช็ค ทรัพย์สิน สามารถยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งให้อำนาจศาลสั่งปรับผู้กระทำความผิดในจำนวนที่สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายยาเสพติด แต่อย่างไรก็ได้กำหนดถึงความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดไว้โดยตรง เพียงแต่ตรากฎหมายเพื่อรองรับในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าวเท่านั้น

2) Proceeds of Crime Act 1987 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บดงโทษการกระทำความผิด ไว้ดังนี้²⁰

(ก) ศาลสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดฟอกเงิน

(ข) เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาล สั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของบุคคลใดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือเชื่อว่าข้อมูลซึ่งอยู่ที่สถาบันการเงินนั้น แสดงว่าบุคคลนั้นกำลังหรือกำลังจะทำหรือเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดข้อหารุนแรง (Serious Offence) หรือแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยตรงหรืออ้อมจากการกระทำความผิด ตลอดจนเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือให้ขอหมายค้นจากศาลโดยทางโทรศัพท์ได้ในกรณีมีเหตุเร่งด่วน หากเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่า ผู้ใดมีทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด (Tainted Property) ไว้ในครอบครอง

²⁰ ปณิดา อนุวัตคุณธรรม, “การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปบง.มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 98.

(ค) สถาบันการเงินก็ต้องทำการเก็บรักษาหลักฐานธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Document) ไว้อย่างน้อย 7 ปี

(ง) การกระทำฐาน พยายาม ช่วยเหลือ ยุยง จัดหา ยักย้าย ถ่ายเททรัพย์สิน โดยเจตนาช่วยผู้กระทำความผิดปกการเงิน ผู้กระทำต้องรับผิดฐานพอกเงิน

(จ) บทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน โทษปรับไม่เกิน 200,000 เหรียญออสเตรเลีย จำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนิติบุคคล โทษปรับไม่เกิน 600,000 เหรียญออสเตรเลีย

สรุปได้ว่าความผิดมูลฐานของการพอกเงินตามกฎหมายฉบับนี้ คือ การกระทำความผิดข้อหารุนแรง อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง การหลีกเลี่ยงภาษีและการพอกเงินโดยเคลื่อนกลิ้งไปกับมาตรการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน

3) Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act) เดิมกฎหมายฉบับนี้มีชื่อเรียกว่า Cash Transaction Report Act 1988 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น FTR Act เพราะต้องการขจัดความเข้าใจผิด ว่ากฎหมายฉบับนี้ใช้กับกรณีเงินสดเท่านั้น FTR Act เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐในการสืบสวนเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน กล่าวคือ ให้รายงานธุรกรรมประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ธุรกรรมเงินสดปริมาณมาก หรือเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐ, ธุรกรรมที่น่าสงสัย และคำสั่งให้โอนเงินระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการรายงาน และการแสดงตนของลูกค้านิติสถาบันการเงินไว้ อีกทั้งยังห้ามการเปิดหรือการดำเนินการทางบัญชีเงินฝาก กับธนาคาร หรือผู้ประกอบการการเงินอื่น ๆ โดยใช้ชื่อปลอม ซึ่งผู้ประกอบการการเงินนั้น ไม่ได้หมายความเพียงธนาคาร สหภาพเครดิต และสมาคมการก่อสร้างเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงผู้ประกอบการหลักทรัพย์ นายหน้า สถานคดีใน เจ้ามือรับแทงม้า เป็นต้น

4) Telecommunications (Interception) – Amendment Act 1987 เป็นกฎหมายที่อำนาจในการใช้มาตรการพิเศษในส่วนแสวงหาข้อมูล กล่าวคือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถขอหมายศาล เพื่อดักฟังทางโทรศัพท์ได้ แต่เฉพาะในคดีที่สำคัญ ๆ เช่น คดีฆาตกรรม ยาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี Serious Fraud หรือ Serious Revenue เป็นต้น โดยการจะสามารถขอได้เป็นระยะเท่านั้น

5) Mutual Assistance in Criminal Matter Act 1987 กำหนดหลักการในการทำ ความตกลงกับประเทศต่าง ๆ ด้านการให้ความช่วยเหลือในเรื่องทางอาญา (การป้องกันและปราบปรามการพอกเงินที่ถือเป็นความผิดอาญา) กล่าวคือ เมื่อมีคำสั่งยึดอายัดและริบทรัพย์สิน

ของประเทศออสเตรเลีย ก็สามารถดำเนินการบังคับได้ในประเทศที่ให้ความร่วมมือตาม The Mutual Assistance Act ตรงกันข้ามคำสั่งยึดอายัดและริบทรัพย์ของประเทศอื่น ๆ สามารถดำเนินการบังคับได้ในออสเตรเลียด้วย

6) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการทุจริตทางการเงิน ปี 2006²¹ (AML/CTF) เป็นบทบัญญัติ ซึ่งจะถูกนำไปใช้ในการปฏิรูปการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการทุจริตทางการเงินของออสเตรเลีย โดยหลักการของ AML/CTF ก็คือ การรักษาความสัมพันธ์ทางธุรกิจในระดับนานาชาติ รวมถึงการตรวจสอบและป้องกันการฟอกเงิน และการทุจริตทางการเงิน โดยหน่วยราชการตามกฎหมาย เพื่อทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับกิจการที่มีแนวโน้มไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งการทำให้ออสเตรเลียเข้าสู่มาตรฐานความเป็นสากล (มาตรฐานที่ตั้งขึ้นโดยหน่วยงานดูแลทางการเงิน (FATF) ดังนี้ AML/CTF จะค่อย ๆ เข้าแทนที่ FTR จนกระทั่งสมบูรณ์ ฉะนั้นในระหว่างระยะเวลาที่ การบังคับใช้ AML/CTF ยังไม่สมบูรณ์ จึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับควบคู่กัน กล่าวคือ ส่วนบทบัญญัติใน FTR ที่มีได้ถูกแทนที่โดย AML/CTF อย่างชัดเจน จะยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป

ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประเทศออสเตรเลีย หน่วยงานหลักในการดำเนินการ คือ Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) ซึ่งมีการกล่าวถึงว่า หน่วยงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของออสเตรเลีย (AUSTRAC) มีประสิทธิภาพในการต่อต้านการฟอกเงินสูงกว่า หน่วยงานในประเทศมหาอำนาจ อย่างเช่นสหรัฐอเมริกา (FinCEN) ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบของกฎหมายฟอกเงินด้วย ซึ่ง AUSTRAC มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC)

AUSTRAC ได้พัฒนามาจากหน่วยงานเดิม คือ Cash Transaction Reports Agency (CTRA) ซึ่ง CTRA ได้รับการจัดตั้งขึ้นตาม Cash Transaction Report Act 1988 แต่ต่อมาภายหลังที่กฎหมาย Cash Transaction Report Act 1988 ได้ปรับปรุงแก้ไขและเปลี่ยนชื่อ

---

²¹ Australian Transaction Reports and Analysis Centre, Australian Government, Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 [Online], Available from: http://www.austrac.gov.au/aml_ctf.html [30 June 2008]

เป็น Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act) โดย AUSTRAC เป็นหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลของออสเตรเลีย ที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการการเงิน รายงานธุรกรรมให้ ดังนั้น ขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ AUSTRAC จึงเริ่มต้นขึ้นเมื่อหน่วยงานภายนอก รายงานธุรกรรมและข้อมูลเข้ามา ตามกฎหมาย เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลหรือธุรกรรมดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ AUSTRAC มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูล ธุรกรรม สืบหาความผิดปกติของข้อมูล หาความเชื่อมโยงของข้อมูล และจัดทำผลการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินสดของผู้ประกอบการเกี่ยวกับเงินสด รวมถึงการตรวจสอบคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่ AUSTRAC ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย แต่ต้องส่งข้อมูลที่วิเคราะห์ ไปให้ยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายโดยตรง คือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเพียงตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจไปบังคับใช้กฎหมาย ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จับกุมผู้กระทำความผิด อำนาจในส่วนนี้เป็นของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะ ได้แก่ สำนักงานศุลกากร ตำรวจรัฐบาลกลาง สำนักงานภาษีอากร คณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานอาชญากรรมแห่งชาติ เป็นต้น โดยหน่วยงานปราบปรามดังกล่าวจะรับบริการข้อมูลจาก AUSTRAC และดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป AUSTRAC ซึ่งจะมีรูปแบบที่คล้ายกับ FinCEN ของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในปัจจุบันประสิทธิภาพของ AUSTRAC ดีกว่า เนื่องจากนำเอาลักษณะเด่นของ FinCEN มาพัฒนา นอกเหนือจากอำนาจในการตรวจสอบ และวิเคราะห์ธุรกรรมแล้ว เจ้าหน้าที่ AUSTRAC ยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนองค์กรอาชญากรรม พนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำการเตือน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการทุจริตทางการเงินด้วย

3.4.3 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

เขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Hong Kong SAR) มาจากชื่อเต็มว่า Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China เป็นเขตปกครองพิเศษที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลางของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลจีนได้ใช้นโยบาย 'หนึ่งประเทศสองระบบ' ในการปกครองฮ่องกง ตามกฎหมายพื้นฐานที่ใช้ในการปกครองและบริหารฮ่องกงที่สภาประชาชนจีนได้อนุมัติและประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2533 โดยได้ให้สิทธิฮ่องกงในการปกครองตนเองอย่างอิสระ สามารถดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การเงิน การพาณิชย์ ฯลฯ ได้ตามระบบเสรี ซึ่งฮ่องกงมีนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ และระบบกฎหมาย ตลอดจนตลาดแรงงานที่รองรับสภาพการลงทุนที่เอื้ออำนวยกับต่างชาตินั่นเอง เขตการ

ปกครองพิเศษฮ่องกง นั้นได้เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสมัยที่ยังเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ซึ่งขณะนั้นฮ่องกงมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูง และเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญของเอเชียและเป็นแหล่งลงทุนทางธุรกิจที่สำคัญอีกด้วย อย่างไรก็ตามฮ่องกงยังประสบปัญหาอาชญากรรม รวมทั้งองค์การอาชญากรรมซึ่งมีจำนวนไม่น้อยและความเจริญทางเศรษฐกิจของฮ่องกงนั้นยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทางการเงินตามมาด้วย โดยรูปแบบของการกระทำความผิดนั้นมิได้ตั้งแต่การฟอกเงินจากอาชญากรรมภายในฮ่องกง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการฟอกเงินโดยนำเงินได้จากการกระทำความผิดกฎหมายจากประเทศอื่นมาผ่านทางเกาะฮ่องกงเพื่อเป็นศูนย์กลางในการฟอกเงินอีกเป็นจำนวนมาก ในปี ค.ศ. 1989 ฮ่องกงจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นเป็นฉบับแรก ได้แก่ “กฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด (มาตรการริบทรัพย์สิน) ค.ศ. 1989 (Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อำนาจรัฐในการติดตามและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด และเพื่อกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้อื่นในการปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะมุ่งดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น แต่ก็จัดว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับแรกของฮ่องกง อย่างไรก็ตามฮ่องกงได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่อย่างสม่ำเสมอ ในปัจจุบัน ฮ่องกงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

1) CAP 405: Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของฮ่องกง โดยที่มุ่งบังคับใช้เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น โดยมีเนื้อหาที่สำคัญดังต่อไปนี้²²

(ก) กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นรวมถึงการช่วยเหลือและสนับสนุนการกระทำความผิด การสมคบกันเพื่อกระทำความผิด การพยายามกระทำความผิด รวมทั้งการส่งเสริมหรือสั่งการให้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วย

²²Section 2 of Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989

(ข) กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นรวมถึงการกระทำความผิดภายในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง รวมทั้งการกระทำความผิดซึ่งจัดว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศอื่นประเทศอื่นด้วย

(ค) กำหนดให้มีการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกเปลี่ยนสภาพไปแล้วก็ตาม และแม้ว่าทรัพย์สินถูกถ่ายโอนออกไปยังต่างประเทศแล้วก็ตาม

(ง) กำหนดให้การฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความอาญา

(จ) กำหนดให้มีการรายงานธุรกรรมต้องสงสัย

2) Organized and Serious Crimes Ordinances 1995

หลังจากที่ฮ่องกงมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินฉบับแรกไปแล้ว อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้เฉพาะกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ต่อมาเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1994 ฮ่องกงได้ออกกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกหนึ่งฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ.1995 (Organized and Serious Crimes Ordinances 1995) โดยที่กฎหมายฉบับนี้ได้ครอบคลุมรวมถึงความผิดเกี่ยวกับการการกระทำอาญาหลายประเภท และเริ่มบังคับใช้เป็นครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1994 เป็นต้นมา โดยที่บางส่วนของกฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและบังคับใช้อยู่เป็นระยะ ๆ โดยสาระสำคัญของกฎหมายด้วยองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ.1995 (Organized and Serious Crimes Ordinances 1995) ได้แก่

(ก) กำหนดให้มีการเพิ่มอำนาจสืบสวนสอบสวนการกระทำอันเป็นองค์กรอาชญากรรม และความผิดอื่นที่ร้ายแรง

(ข) กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาที่กำหนดไว้ แม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกเปลี่ยนสภาพไปแล้วก็ตาม และแม้ว่าทรัพย์สินถูกถ่ายโอนออกไปยังต่างประเทศแล้วก็ตาม

(ค) กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกระทำกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาตามที่กำหนดไว้ เป็นความผิดอาญา (ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา) โดยรวมถึงผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนด้วย โดยที่การกระทำที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน หมายรวมถึง การรับหรือได้มาซึ่งทรัพย์สิน, การปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สิน (ไม่ว่าโดยการซ่อนเร้นหรืออำพราง ลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การยก

ย้าย หรือการได้ซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน), การจำหน่ายหรือแปรสภาพทรัพย์สิน, การนำทรัพย์สินเข้าหรือออกนอกฮ่องกง หรือ การให้ทรัพย์สินค้ำประกันการกู้ยืมเงิน หรือใช้เป็นทรัพย์สินประกัน (ไม่ว่าโดยการจำนอง จำนำ หรือโดยทางอื่น)

(ง) กำหนดให้มีการรายงานธุรกรรมต้องสงสัย

(จ) กำหนดให้การกระทำความผิดอาญาในความผิดที่ระบุไว้ ให้รวมถึงการช่วยเหลือและสนับสนุนการกระทำความผิด การสมคบกันเพื่อกระทำความผิด การพยายามกระทำความผิด รวมทั้งการส่งเสริมหรือสั่งการให้ผู้อื่นกระทำความผิดด้วย

สำหรับประเภทความผิดที่ถูกระบุไว้ตามกฎหมายฉบับนี้ ได้มีการกำหนดหลักการไว้ในมาตรา 2 ซึ่งบัญญัติว่า ความผิดที่ระบุตามกฎหมายนี้ หมายความว่า ความผิดใด ๆ ที่ระบุไว้ในบัญชี 1 หรือบัญชี 2, การสมคบกันกระทำความผิดดังกล่าว, การพยายามกระทำความผิดดังกล่าว และการสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา หรือคำแนะนำ ในการกระทำความผิดดังกล่าว

โดยที่ ความผิดที่ระบุไว้ในบัญชี 1 หมายถึง ความผิดในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) การฆาตกรรม
- 2) การลักพาตัว
- 3) การหลบเลี่ยงโทษจำคุก
- 4) การสมคบกันใช้กระบวนการยุติธรรมในทางที่มีชอบ
- 5) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการนำเข้าและส่งออก
- 6) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
- 7) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาอันตราย
- 8) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
- 9) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการสมาคม
- 10) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการให้กู้ยืมเงิน
- 11) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรม ตาม Cap 200 (ซึ่งกำหนดประเภทของความผิดไว้อีก 21 มาตรา เช่น ความผิดฐานทำให้เกิดระเบิด, ความผิดฐานนำเข้าส่งออกซึ่งธนบัตรปลอม เป็นต้น)
- 12) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการลักทรัพย์
- 13) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประทุษร้ายต่อร่างกาย
- 14) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนและเครื่องกระสุน

15) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติด (ริบทรัพย์สิน) มาตรา 25(1) ซึ่งได้แก่ความผิดฐานฟอกเงิน และ

16) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยองค์การอาชญากรรมและอาชญากรรมร้ายแรง มาตรา 25 (1) ซึ่งได้แก่ความผิดฐานฟอกเงิน

17) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธที่มีอานุภาพทำลายในวงกว้าง

18) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

19) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธเคมี

ความผิดตามบัญชี 2 ได้แก่ความผิดดังต่อไปนี้

1) การฆาตกรรม

2) การข่มขืน

3) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการนำเข้าและส่งออก

4) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

5) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาอันตราย

6) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

7) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนประชาชน

8) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรม ตาม Cap 200 (ซึ่งกำหนดประเภทของความผิดไว้อีก 6 มาตรา เช่น ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ์ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเงินตรา เป็นต้น)

9) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตและติดสินบน

10) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการลักทรัพย์

11) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประทุษร้ายต่อร่างกาย

12) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยกระบวนการวิธีพิจารณาทางอาญา

จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้กำหนดประเภทของอาชญากรรมไว้ค่อนข้างครอบคลุมชนิดของการกระทำความผิดที่สำคัญ ๆ จึงเป็นการเพิ่มฐานความผิดที่จะนำมาตราการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้าไปบังคับใช้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากเดิมที่ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงประเภทเดียว

ความมีประสิทธิภาพของกฎหมายที่บัญญัติ นอกจากขึ้นอยู่กับความชัดเจนของกฎหมาย การครอบคลุมถึงปัญหาแล้ว การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามก็มีความสำคัญยิ่ง ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้

กฎหมาย ในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงนั้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของมีอยู่ 2 หน่วยงานหลัก ได้แก่ หน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน The Joint Financial Intelligence Unit (JFIU) และ สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจฮ่องกง The Narcotics Division, Security Bureau, Hong Kong Police Force โดยในแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

1) อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน The Joint Financial Intelligence Unit (JFIU)

JFIU หรือ หน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน เป็นหน่วยงานซึ่งจัดตั้งและดำเนินการโดยหน่วยงาน 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานตำรวจฮ่องกง และกรมศุลกากรของฮ่องกง หน่วยงานนี้ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1989 มีหน้าที่หลักในการที่จะรับรายงานธุรกรรมต้องสงสัยจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงาน ตามกฎหมาย Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989 และกฎหมาย Organized and Serious Crimes Ordinances 1995 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนี้หน่วยงานนี้ยังรับรายงานธุรกรรมต้องสงสัยตามกฎหมาย United Nations (Anti-Terrorism Measures) Ordinance (UNATM) 2002 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้ายอีกด้วย²³

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน (JFIU) นั้น จึงมีหน้าที่หลักในการ รับและรวบรวมรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมต้องสงสัย ที่เข้าข่ายต้องรายงานจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงานต่างๆ เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย ผู้ค้าวัตถุดิบมีค่า และแหล่งอื่นๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่ได้จากการร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ และนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความผิดปกติในการทำธุรกรรม ซึ่งอาจเกี่ยวข้องหรือนำไปสู่ความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดมูลฐาน การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และสนับสนุนการเงินต่อผู้ก่อการร้าย จนกระทั่งอาจนำไปใช้เป็นพยานในการกระทำความผิดทางอาญาได้ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน(JFIU)นี้ มิได้มีหน้าที่

---

²³Narcotics Division, Hong Kong Government, Anti-Money Laundering & Counter-Terrorist Financing: A Practical Guide for Remittance Agents and Money Changers, Money Lenders, Estate Agents, Precious Metals and Precious Stones Dealers 2007 [Online]. Available from: <http://www.jfiu.gov.hk/eng/about.html> [30 June 2008]

ทางด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังทำหน้าที่ในการต่อต้านการก่อการร้ายซึ่งนโยบายดังกล่าวนั้นเป็นไปตามหลักสากลเกี่ยวกับเรื่อง Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing หรือที่เรียกว่า AML/CTF Program นั้นเอง

ขั้นตอนในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ คือ เมื่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน ได้รับรายงานธุรกรรมต้องสงสัย ก็จะทำกรวิเคราะห์ธุรกรรมเบื้องต้นจากฐานข้อมูลของตน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลจำนวนมาก และมีความหลากหลายแล้ว และจำแนกข้อมูลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเบื้องต้นนั้น ส่งไปยังหน่วยงานของฮ่องกงที่เห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 หน่วยงาน ได้แก่ ตำรวจ ศาลากร คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกรมตรวจคนเข้าเมือง เพื่อที่จะให้หน่วยงานทั้ง 4 เริ่มต้นทำการสืบสวนสอบสวนต่อไป²⁴ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน (JFIU) คือ การควบคุมดูแลและรับรายงานจากสถาบันการเงินและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์เบื้องต้นเท่านั้น เพื่อที่จะส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่นซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านสืบสวนสอบสวนและปราบปรามโดยตรง โดยเจ้าหน้าที่ในส่วนนี้ไม่ทำการสืบสวนคดีด้วยตนเอง มิได้ทำการสืบสวนสอบสวน รับผิดชอบคดี หรือดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินใดๆที่ตรวจสอบพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่ต้องสงสัยแต่อย่างใด

2) อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ในสำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจฮ่องกง The Narcotics Division, Security Bureau, Hong Kong Police Force

สำนักปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจฮ่องกง เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรง ในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน และดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน เหตุที่หน่วยงานนี้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการในด้านนี้ก็ด้วย เนื่องมาจากว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับแรกของฮ่องกงนั้น มุ่งดำเนินการเฉพาะทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้น

ส่วนอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสำนักปราบปรามยาเสพติด ของสำนักงานตำรวจฮ่องกง จะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายทั้งในทางอาญา และกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา โดยขั้นตอนการดำเนินงานจะเริ่มขึ้น เมื่อมีการรับรายงานธุรกรรมต้องสงสัยจากหน่วยงาน

²⁴ Ibid.

ร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน (JFIU) จากนั้นเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานนี้ ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ก็จะทำเนิกรการต่อไป โดยจะใช้อำนาจตั้งเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานทางปกครอง นั้นเอง โดยทำการสืบสวนสอบสวน ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ หากพบว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ก็จะทำเนิกรการกับทรัพย์สินในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป เจ้าหน้าที่ส่วนนี้ ไม่มีอำนาจพิเศษเพิ่มเติมใด ๆ ในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือเกี่ยวกับการฟอกเงิน ในกรณีนี้ที่ตรวจพบว่ามีทรัพย์สินในลักษณะดังกล่าว ก็ต้องยื่นเรื่องต่อพนักงานอัยการ ให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ยึดและ/หรืออายัด ทรัพย์สินดังกล่าว เป็นการชั่วคราว หรือให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี เมื่อกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้โดยตรงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในคดีต้องทำการขอคำสั่งศาลเพื่อการนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็กรณิการเข้าไปตรวจค้นสถานที่ที่ต้องสงสัย หรือแม้แต่การเรียกให้บุคคลส่งเอกสารที่ตนต้องการ หรืออนุญาตให้เข้าถึงเอกสารในบางกรณี²⁵ ยังต้องอาศัยอำนาจของศาล เพื่อสั่งให้บุคคลเช่นนั้นกระทำตาม เห็นได้ว่าอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยตรงนั้นมีค่อนข้างจำกัดอยู่พอสมควร ดังนั้น ในการดำเนินคดีส่วนมากแล้วจะเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในส่วนของตนเอง เช่น อำนาจโดยตรงของตำรวจ หรือศุลกากร และขออำนาจจากศาลในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของสำนักปราบปรามยาเสพติด ของสำนักงานตำรวจฮ่องกง ยังมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย และมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย (AML/CTF) อีกด้วย โดยดำเนินการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม หน่วยงานอื่น ๆ ของตำรวจฮ่องกง กรมศุลกากร หน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อที่จะผลักดันให้มาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้ายของฮ่องกง เป็นไปตามมาตรฐานสากล

อย่างไรก็ตามนอกจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ยังมีเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอีกจำนวนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่ กรมศุลกากร สำนักตรวจคนเข้าเมือง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คณะกรรมการกำกับดูแลสถาบันการเงิน การประกันภัย และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น โดยจะทำ

²⁵Section 21 of Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989 And Section 5 of Organized and Serious Crimes Ordinance 1995

หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนของตน รวมทั้งมีการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสืบสวนคดี การดำเนินการกับทรัพย์สิน การกำกับดูแล เป็นต้น โดยที่หากเป็นงานในด้านการสืบสวนสอบสวน และดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ จะรับข้อมูลธุรกรรมต้องสงสัยจากหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน (JFIU) และดำเนินการในส่วนที่ตนเองเกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาและอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่

การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัด ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ การนำตัวอาชญากร ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน เข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรมตามกฎหมายนั้น ผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ จะต้องทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน โดยรูปแบบ วิธีการต่าง ๆ เช่น การขอข้อมูล เอกสารจากหน่วยงานอื่น หรือ การเข้าตรวจค้นเคหะสถาน หรือ การจับกุมตัวผู้กระทำความผิด เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าว จำต้องกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มากก็น้อย จึงจำเป็นที่กฎหมายจะต้องบัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไว้ โดยอำนาจที่ได้รับตามกฎหมายนี้ หากครอบคลุมการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในรูปแบบ วิธีการในด้านต่าง ๆ ก็ส่งผลต่อประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดของอาชญากรมากขึ้น อีกทั้งยังลดข้อขัดแย้งและปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามอำนาจที่ไร้ซึ่งขอบเขต หรือขาดการควบคุมที่เหมาะสมนั้น ย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน และประเทศชาติ มากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้ นอกจากการบัญญัติถึงอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว กฎหมายจึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุม และตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงินกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ในหลายประการ อาทิ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ, เข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือ จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น แต่การดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในบางกรณี ก็ยังประสบกับปัญหาในการใช้อำนาจ ขอบเขตที่เหมาะสมของ

อำนาจหน้าที่ ซึ่งอาจมาจากความไม่ชัดเจนของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตัวอย่างเช่น กรณีการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมายจากเลขาธิการ หรือกรณีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่กับผู้กระทำความผิดในทางอาญา เป็นต้น

4.1.1 กรณีก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่

การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง ซึ่งก็คือ การยึดและหรืออายัด ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น ขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. เริ่มขึ้นเมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด จากสถานีตำรวจ, กรมศุลกากร, หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน หรือจากสายลับ ปปง. แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็จะทำการตรวจสอบข้อมูล รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

(1) ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จะต้องดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน โดยรวบรวมข้อมูล แสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่ากระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ข้อมูลและพยานหลักฐานในส่วนนี้ อาจได้มาจากการตรวจสอบโดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร หรือ จากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกไว้ หรือ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ และการค้นหาข้อมูลบางคดีพนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ได้มาจากการค้นหาทางอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงได้เช่นนี้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณามอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เช่น บิดา มารดา ภรรยา บุตร อีกทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐานที่รวบรวมมาเบื้องต้นต้องแสดงให้เห็นได้ว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มิเช่นนั้นคณะกรรมการธุรกรรมจะไม่มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสำนวนคดีข้อมูล พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวม

นำเสนอ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลในคดีมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็จะลงนามในคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า “คำสั่ง ม”

(2) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน)

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.ก็ต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานอีกครั้งหนึ่ง โดยจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อเพิ่มน้ำหนักความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในคดี และการกระทำผิดให้มากขึ้น ต้องตรวจสอบบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ หรือผู้ร่วมขบวนการด้วย อีกทั้งยังต้องตรวจสอบข้อมูลในเรื่องทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะประมวลเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อพิจารณายึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ก็จะมีคำสั่งให้ยึดและหรืออายัดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งต่อมาเลขาธิการ ปง. ก็จะลงนามในคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน หรือที่เรียกกันว่า “คำสั่ง ย”

(3) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนส่งคดีไปยังพนักงานอัยการ)

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.ที่ได้รับมอบหมาย ก็จะดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินตามคำสั่งดังกล่าว พร้อมทั้งจะจัดส่งคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราว (คำสั่ง ย) ให้กับผู้กระทำความผิดหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ซึ่งจะมีสิทธิแสดงพยานหลักฐานที่แสดงว่าทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อโต้แย้งคัดค้านคำสั่งยึดและหรืออายัดนั้น ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาค่าโต้แย้ง ตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้สำนวนมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ วิเคราะห์ว่า ทรัพย์สินที่ถูกยึดและหรืออายัดชั่วคราว เชื่อได้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จะเพิกถอนทรัพย์สินรายการใดรายการหนึ่งหรือไม่ เพียงใด ถ้าหากไม่เพิกถอน พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะนำสำนวนคดีที่

รับผิดชอบ เข้าที่ประชุมคณะกรรมการตุลาการ เพื่อมีมติให้เลขาธิการ ปปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน คณะกรรมการตุลาการจะพิจารณาว่า พยานหลักฐานที่รวบรวมมานั้น “ปรากฏหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อถือหรือไม่” ว่าทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็จะมีมติให้เลขาธิการ ปปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าทรัพย์สินบางรายการหรือทั้งหมด ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก็สามารถเสนอขอเพิกถอนการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ หากคณะกรรมการตุลาการมีความเห็นว่า ไม่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการตุลาการจะมีมติเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เรียกว่า “คำสั่ง พ”

(4) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็มีหน้าที่จัดส่งสำนวนคดี ให้กับพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการจะทำการพิจารณาสำนวนคดีว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอ ที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ หากพนักงานอัยการตรวจสอบสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วเห็นว่า สำนวนดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ โดยพนักงานอัยการต้องรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้พนักงานอัยการระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ซึ่งเมื่อเลขาธิการได้รับแจ้งให้ดำเนินการดังกล่าว ก็ต้องรีบดำเนินการมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม และส่งเรื่องเพิ่มเติมนั้นไปให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรีบดำเนินการแสวงหาหลักฐานเพิ่มเติม ให้ครบถ้วนตามที่พนักงานอัยการระบุไว้ อย่างไรก็ตามหากพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนคดี พร้อมพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่แสวงหาเพิ่มเติมแล้ว เห็นว่ากรณียังไม่มีเหตุพอ ที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่รับดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และพนักงานอัยการต้องรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบ เพื่อเลขาธิการจะได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วินิจฉัยชี้ขาด อย่างไรก็ตามหากสำนวนมีความสมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ พนักงานอัยการพนักงานอัยการจะดำเนินการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ดังกล่าวข้างต้นนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ดังนี้ มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานรัฐ หรือ

รัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา, มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา, เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม, จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น, เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต และยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจดังกล่าวไว้ ตัวอย่างเช่น

มาตรา 38 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

มาตรา 46 ในกรณีที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือ จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. โดยเป็นอำนาจที่ได้รับมาหลังจากมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว คือเป็นขั้นตอนการดำเนินการขั้นที่ 2 แต่เนื่องจากการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะเริ่มต้นตั้งแต่ได้รับข้อมูล หรือการรายงานธุรกรรม จากหน่วยงานภายนอก หรือประชาชน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.จะต้องดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน (ขั้นตอนการดำเนินการที่ 1) ซึ่งการตรวจสอบเบื้องต้นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะรวบรวมข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่อาจรวบรวมพยานหลักฐานโดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร จะเป็นการขอข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าบุคคลนั้น กระทำความผิดตามขอบเขตอำนาจของกฎหมายฟอกเงิน คือ ความผิดฐานทั้ง 11 ฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ เข้าสู่การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.ได้หรือเปล่า เคยกระทำความผิดหรือถูกลงโทษ ตามบทกฎหมายใด อย่างไร เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลมาว่า “นาย ก ร่ำรวยผิดปกติ มีทรัพย์สินมาก ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ต้องสงสัยว่าค้ายาเสพติด” เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.ทำการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น พบว่านาย ก กระทำความผิดจริง แต่เป็นความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ เช่นนี้ นาย ก ไม่ได้กระทำความผิดฐานทั้ง 11 ฐาน ทั้งไม่ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้ นาย ก จะเป็นอาชญากร พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็ไม่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการกับนาย ก ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอข้อมูล สำนวนการสืบสวนสอบสวนจากสถานีตำรวจพื้นที่ ที่ผู้กระทำความผิดถูกจับกุม หรือเคยถูกจับกุม ในกรณีนี้ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบในเบื้องต้นว่า นาย ก กระทำความผิด หรือเคยกระทำความผิดในพื้นที่ ที่สถานีตำรวจนั้นรับผิดชอบอยู่ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องการตรวจสอบข้อมูล หรือรายละเอียดในคดีการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งหากทราบว่าบุคคลนั้นเคยต้องคำพิพากษาถูกลงโทษ หรือเคยถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ก็อาจทำการขอข้อมูลไปยังหน่วยงานของศาล เพื่อขอคัดคำพิพากษามา

รวบรวมเพื่อทำการพิจารณาต่อไป นอกจากนี้พยานหลักฐาน หรือ ข้อเท็จจริง ยังอาจได้มาจากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกไว้ เพื่อตรวจสอบข้อมูลการกระทำความผิด ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิฐานะของบุคคลนั้นเอง คู่สมรส บิดา มารดา บุตรของบุคคลดังกล่าว หรือเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน รถยนต์ หรือ รถจักรยานยนต์ ในเบื้องต้นไว้ แต่บางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. อาจมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี มาให้ถ้อยคำกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. คือ อำนาจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น การดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของผู้กระทำความผิดนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ ตามคำพิพากษาของศาล ในการกระทำความผิดมูลฐานเสมอไป ดังนั้น แม้ศาลจะพิพากษา ยกฟ้องผู้กระทำความผิด หรืออัยการมีความเห็นไม่สั่งฟ้องผู้กระทำความผิด ก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า กฎหมายฟอกเงินจะเข้าไปดำเนินการกับบุคคลผู้นั้นไม่ได้ เช่นนี้จึงพบว่าบางกรณีผู้กระทำความผิดที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ตรวจสอบ อาจไม่เคยมีประวัติอาชญากรรม หรือมีคำพิพากษาลงโทษในการกระทำความผิดเลย บางกรณีอาจไม่มีข้อมูลการเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาก่อน ไม่เคยถูกพนักงานสอบสวน ทำการสอบสวน หรือไม่เคยถูกตำรวจทำการจับกุม พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรวบรวม จึงอาจอาศัยการให้ถ้อยคำของบุคคลที่รู้เห็น หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของบุคคลนั้น หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เคยติดตามพฤติกรรมของบุคคลนั้นอยู่ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.อาจลงพื้นที่เข้าไปหาบุคคลที่ต้องการได้ขอข้อมูลเอง หรือ อาจเรียกบุคคลเข้ามาให้ถ้อยคำที่สำนักงานปปง. เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงจนปรากฏ เหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก็จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ อีกทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เมื่อ คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็จะลงนามในคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งหลังจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.จะมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ดังจะเห็นได้ว่า การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนก่อนที่จะมีคำสั่งมอบหมายนั้น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นขั้นตอนในการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนว่า ข้อมูล หรือเบาะแส ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับนั้น มีความถูกต้องหรือไม่

พฤติการณ์การกระทำความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจของกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ บุคคลนั้นมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำผิดฐาน หรือกระทำผิดฐานฟอกเงินหรือเปล่า เมื่อผ่านขั้นตอนการตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินเต็มรูปแบบต่อไป ด้วยเหตุนี้สำนักงานปปง. จึงได้ก่อตั้งแผนกตรวจสอบและวิเคราะห์ เพื่อเป็นแผนกที่รองรับการดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น เพราะข้อมูล เบาะแสที่เข้าสู่สำนักงานปปง. มีมากมาย การจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการขอคำสั่งมอบหมายก่อนทุกคดี โดยการไม่ทำการกั้นกรง หรือทำการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ และหากยังไม่มีข้อมูลพยานหลักฐานที่เพียงพอ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะขอคำสั่งมอบหมายเพื่อเข้าทำการตรวจสอบบุคคลนั้นเลย ก็จะเป็นการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต เกินสมควร อีกทั้งหากจะให้การดำเนินการทุกประเภทในขั้นตอนก่อนที่เจ้าหน้าที่ได้รับคำสั่งมอบหมาย เป็นอำนาจของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปปง.) ไม่ว่าจะเป็นการขอข้อมูล การเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ การตรวจสอบจากฐานข้อมูลภายใน เพราะเลขาธิการ ปปปง. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน โดยไม่ต้องได้รับการมอบหมายเป็นคดี ๆ ไป เหมือนดังเช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. แนวทางนี้ก็อาจจะก่อภาวะกับการบริหารงาน และไม่สามารถปฏิบัติได้ในการทำงาน ก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานด้วย เมื่อกฎหมายฟอกเงิน ไม่ได้กล่าวถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ในกรณีก่อนมีคำสั่งมอบหมายไว้ชัดเจน พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปปง. จึงใช้อำนาจดังกล่าว ตามแต่การตีความกฎหมาย ของแต่ละบุคคล ตามดุลพินิจส่วนตัว

ความคิดเห็นในเรื่องขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปปง. มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ แม้จะเป็นกรณีก่อนที่จะมีคำสั่งมอบหมาย ด้วยเหตุผลที่ว่า อำนาจดังกล่าว เป็นอำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปปง. เป็นอำนาจตามมาตรา 40 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ได้บัญญัติว่า

มาตรา 40 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น

(2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด ๒ และแจ้งตอบการรับรายงาน

(3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ฝ่ายแรกจึงเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติงาน ในสำนักงานปปง. จึงมีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน แม้จะเป็นช่วงเวลาก่อนได้รับคำสั่งมอบหมายก็ตาม

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไม่ได้บัญญัติ ถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปปง. ก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมายไว้ โดยในส่วนของบทบัญญัติในมาตรา 40 ฝ่ายนี้มีความเห็นว่า เป็นเพียงบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปปง. เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ไว้ด้วย จึงมีความเห็นว่า ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ได้รับคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ไม่มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน

ความคิดเห็นที่แตกต่าง ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีขอบเขต และแนวทางที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีบางประเภทที่ต้องอาศัยการดำเนินงานโดยเร่งด่วน ในการรวบรวมพยานหลักฐาน หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ยังไม่ได้รับคำสั่งมอบหมาย ก็จะไม่มีความสามารถเข้าไปตรวจสอบข้อมูล อย่างไรก็ตามหากพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เข้าไปดำเนินการ ในขณะที่ยังไม่มีอำนาจหน้าที่ ก็จะเกิดปัญหาในเรื่องการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ ซึ่งกรณีตามปัญหานี้ ผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับฝ่ายที่สองว่าบทบัญญัติในมาตรา 40 เป็นเพียงบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปปง. เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ไว้ด้วย ดังนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะใช้อำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 ไม่ได้

4.1.2 กรณีการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดที่มีโทษอาญา บุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดก็มีโทษในความผิดฐานฟอกเงินด้วย ซึ่งเดิมพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไม่มีอำนาจเข้าไป ดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ แต่หลังจากมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในปี พ.ศ. 2551 ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และยังสามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับได้ แต่อย่างไรก็ตามอำนาจในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนใหญ่ก็ยังอยู่กับพนักงานสอบสวนเช่นเดิม

ขั้นตอนการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่จะเริ่มต้นขึ้น เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงานปง.) ได้รับทราบข้อมูล หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งรายงานและข้อมูลดังกล่าวนี้ อาจได้รับมาจากหน่วยงานภายนอก หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน และรวมถึงอาจเป็นข้อมูลที่ได้รับมาจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.เอง ซึ่งเมื่อสำนักงานได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวแล้ว ก็จะส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทางอาญา ทำการกั้นกรอง ตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยอาจพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูล ความเป็นไปได้ของการกระทำ ทั้งยังต้องพิจารณาประกอบกับข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องว่าพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ปง. หรือไม่ด้วย หลังจากทำการกั้นกรองข้อมูลในเบื้องต้นแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. ก็ต้องทำปฏิบัติการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดฐานฟอกเงิน หรือ กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะ ที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ปราบปรามตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามกฎหมายฟอกเงินบัญญัติโทษในความผิดฐานฟอกเงิน ให้ครอบคลุมบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย ซึ่งโดยหลักแล้ว

ผู้สนับสนุน หรือผู้ช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องรับโทษเหมือนกับเป็นผู้กระทำความผิดนั่นเอง ส่วนผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ต้องรับโทษเหมือนว่าความผิดสำเร็จลงแล้ว อีกทั้งผู้สมคบซึ่งได้ตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน รับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ปราบกฏตามมาตรา 7 ถึง มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. สืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน แสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ก็จะต้องขอคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการป่ง. เมื่อได้รับมอบหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. อาจเข้ารวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 38 หรือ มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่น มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือในกรณีที่มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้ หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อำนาจตามอำนาจหน้าที่ต่อไป เป็นต้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ สืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน พอสมควรว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ขั้นตอนต่อไปก็คือ การดำเนินการขอหมายจับจากศาล เพื่อทำการจับกุมบุคคลดังกล่าว โดยการจับกุมอาจประสานงานของความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เข้าร่วมจับกุมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ด้วยก็ได้ หลังจากทำการจับกุมแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. สามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้นได้ แต่ต้องส่งตัวผู้ถูกจับกุมให้กับพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งการนับเวลาให้เริ่มนับในขณะที่เริ่มมีการจับกุมตาม มาตรา 193/3 วรรค 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนผู้กระทำความผิด และสรุปสำนวนพร้อมความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ให้พนักงานอัยการต่อไป เมื่อพนักงานอัยการได้รับสำนวนพร้อมความเห็นจากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว อาจเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบด้วยกับพนักงานสอบสวน หรืออาจสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ หากพนักงานอัยการเห็นควรสั่งฟ้อง ก็จะดำเนินการฟ้องต่อ

ศาลเพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป โดยการฟ้องคดีความผิดฐานฟอกเงินนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบในการกระทำความผิดดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ พนักงานอัยการโจทก์ จึงมีหน้าที่นำสืบ เพื่อรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง หากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยรับโอน หรือ แปรสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือไม่ จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย ตามบทบัญญัติมาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นก่อนการดำเนินการจับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จำเป็นที่จะต้องทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลง ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลง ในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นปัญหาความคิดเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ในเรื่องอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. โดยความคิดเห็นดังกล่าว แบ่งแยกออกเป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า อำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน อำนาจจับกุม บันทึกล้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ เป็นอำนาจตาม มาตรา 38/1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยเฉพาะ เพียงแต่การดำเนินงานทางอาญาในกรณีจับกุม บันทึกล้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยเท่านั้น การกระทำการอย่างอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เป็นการกระทำการโดยปราศจากอำนาจ พนักงาน

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2267/2550

เจ้าหน้าที่ปง.ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จึงไม่มีอำนาจในการขอออกหมายจับ หรือหมายค้น บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินได้เอง ดังนี้ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ก่อนการดำเนินการจับกุม ก็ต้องอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เท่านั้น

มาตรา 38/1 ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสี่สิบสี่ชั่วโมง

ฝ่ายที่สองมีความเห็นว่า นอกเหนือจากอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. ในดำเนินการทางอาญา ยังเป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย โดยเหตุผลที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามมาตรา 2(16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 2 (16) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศดี เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

ดังนั้น อำนาจหน้าที่ และกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ซึ่งจะส่งผลถึงเรื่องขอบเขต และวิธีการในการจับกุม การขอหมายจับ การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุม การนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งพนักงานสอบสวน และสิทธิของผู้ถูกจับกุม

ตามประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของฝ่ายที่สอง เนื่องจากว่า บทบัญญัติมาตรา 2(16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า...”เจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอัน

เกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม” ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ได้บัญญัติถึง อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดมูลฐานให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงถือเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจด้วย

การพิจารณาในประเด็นปัญหาดังกล่าว มีความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. หากปัญหาดังกล่าว ยังไม่มีความชัดเจน ย่อมส่งผลถึงการปฏิบัติหน้าที่ และการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิเช่น ปัญหาในการขอออกหมายจับจากศาลที่มีเขตอำนาจ เช่นนี้จึงควรทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เกิดความชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.1.3 ปัญหาการยึดอายัดทรัพย์สินเพื่อทำการตรวจสอบ

อำนาจในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะเกิดขึ้นเมื่อ คณะกรรมการธุรกรรมหรือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปง.) มีคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราวทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินตามคำสั่งนั้น ดังนั้นอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จึงมีให้อำนาจโดยทั่วไปของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. หากแต่จะเกิดขึ้นเมื่อได้รับคำสั่งเป็นรายคดีไปเท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมหรือ เลขาธิการปง. จะมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว ก็เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ดำเนินการตรวจสอบ พร้อมรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คือ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานก่อการร้ายด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็จะประมวลเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อพิจารณายึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ก็จะมีคำสั่งให้ยึด และหรืออายัดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งต่อมาเลขาธิการปง.ก็จะลงนามในคำสั่งยึด และหรืออายัดทรัพย์สิน หรือที่เรียกกันว่า “คำสั่ง ย” แต่กรณีเร่งด่วนไม่อาจเรียกประชุม คณะกรรมการธุรกรรมได้ทัน เลขาธิการปง.มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อนแล้ว รายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ ซึ่งทางปฏิบัติ จะไม่ค่อยปรากฏการยึดและหรืออายัดที่ไม่ ผ่านคณะกรรมการธุรกรรมก่อน มีเพียงจำนวนน้อย เนื่องจากเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิของ บุคคลเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เห็นว่าพยานหลักฐานไม่ สามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือแสดงความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทรัพย์สินกับผู้กระทำความผิดไม่ได้ คณะกรรมการธุรกรรม ก็อาจมี มติไม่ยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐาน เพิ่มเติมใหม่อีกครั้ง แต่หากในขั้นนี้ไม่ปรากฏทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ข้อมูลดังกล่าวก็จะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลของสำนักงาน ปง.หลังจากมีคำสั่งยึดและหรืออายัด ทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. ที่ได้รับมอบหมาย ก็จะดำเนินการยึดและอายัด ทรัพย์สินตามคำสั่งดังกล่าว ซึ่งปรากฏตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน บัญญัติว่า เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา 48 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะจัดส่งคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราว (คำสั่ง ย) ให้กับผู้กระทำความผิดหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ซึ่งจะมีสิทธิแสดงพยานหลักฐาน ที่แสดงว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อโต้แย้งคัดค้าน คำสั่งยึดและหรืออายัดนั้น เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่สมบูรณ์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ จะนำสำนวนคดีที่รับผิดชอบ เข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อมีมติให้เลขาธิการปง.ส่ง เรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ในขั้นนี้คณะกรรมการ ธุรกรรมจะพิจารณาว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมมานั้น “ปรากฏหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อได้หรือไม่” ว่า ทรัพย์สินที่ตรวจสอบเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งหากที่ประชุมเห็นชอบว่า สำนวนมีความสมบูรณ์มีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือแล้ว ก็จะมีมติให้เลขาธิการ ปง. ส่งเรื่องให้ พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีที่สำนวนมีคำสั่งยึดหรือ อายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว เลขาธิการต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการในกำหนด 90 วัน นับแต่วันที่ มี คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ๆ ก็เพื่อพนักงานอัยการจะได้ยื่นคำร้องต่อศาลได้ทัน ก่อนที่

ทรัพย์สินจะหลุดพ้นจากการยึดอายัด เนื่องจากพ้นกำหนดเวลา ซึ่งทางปฏิบัติเลขาธิการปง.จะส่งสำนวนนี้ให้พนักงานอัยการภายใน 60 วัน เพื่อให้พนักงานอัยการมีเวลาตรวจสอบ และพิจารณาสำนวน ก่อนยื่นคำร้องต่อศาลนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายฟอกเงินจะบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้แล้วก็ตาม แต่ปัญหาในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในทางแพ่ง ก็ยังปรากฏขึ้น กล่าวคือ ในกรณีการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยการเข้าตรวจค้นเคหสถาน สถานที่หรือยานพาหนะ ตามอำนาจในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้วตรวจพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ กรณีการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้ง กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.พบทรัพย์สินก่อนทราบการกระทำความผิด กรณีดังกล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยังไม่ได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หรือบางกรณียังไม่มีแม้คำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เลยก็ตาม เช่น กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบเงินสดจำนวนมากบรรจุอยู่ในรถยนต์โดยสารที่มีนายสมชายเป็นผู้ต้องขัง แต่ไม่พบยาเสพติด หรือสิ่งของผิดกฎหมายใด ๆ ซึ่งทางปฏิบัติพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะแก้ไขโดยการให้ผู้ต้องสงสัยคือ นายสมชายทำหนังสือ มอบทรัพย์สินดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ตรวจสอบไว้ก่อน อันเป็นการนำหลักความยินยอมเข้ามาใช้ แต่หากนายสมชายผู้ต้องสงสัย ไม่อนุญาตให้ทำการนำทรัพย์สินมาตรวจสอบ พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ได้ตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวมักเกิดกับกรณีคดีที่ผู้ต้องสงสัยเป็นผู้มีอิทธิพล หรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางกฎหมายมาก และทรัพย์สินที่ตรวจพบมีมูลค่าสูง และแม้ว่าภายหลังพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะเข้าทำการตรวจสอบ จนพบว่า นายสมชายผู้ต้องสงสัยคนดังกล่าว กระทำความผิดมูลฐานหรือ กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และทรัพย์สินที่ตรวจพบนั้น ซึ่งก็คือ เงินสดจำนวนดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยตามกฎหมายฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็สามารถติดตามยึด อายัด ทรัพย์สินที่ได้จากการแปรสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น นายสมชายได้มีการนำเงินจำนวนนั้นไปซื้อทองคำ หรือนำไปลงทุนในการประกอบธุรกิจที่ชาวสะอาดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็สามารถติดตามยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรสภาพได้ก็ตาม ถึงกระนั้นก็ต้องยอมรับว่าการติดตามทรัพย์สินที่ผ่านการแปรสภาพ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือเรียกง่าย ๆ ว่า ผ่านกระบวนการฟอกให้ชาวสะอาดขึ้นอีก ย่อมเป็นการดำเนินการที่ยุ้งยาก และบางกรณีก็เป็นไปไม่ได้ ที่จะดำเนินการตามยึดทรัพย์สินดังกล่าวให้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะหลังจากที่ผู้กระทำความผิดถูก

พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ตรวจพบทรัพย์สินดังกล่าว ก็ต้องทราบว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ต้องดำเนินการตรวจสอบพฤติกรรมการกระทำความผิดของตนเองแน่นอน ดังนั้นผู้กระทำความผิดจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ก็ต้องเป็นไปอย่างแนบเนียนมากยิ่งขึ้น โดยอาจทำการซุกซ่อนทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อน ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ตรวจพบได้ ตั้งแต่แรก เพื่อทำการตรวจสอบ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยิ่งขึ้น

ปัญหาเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทางแพ่งอีกกรณีหนึ่ง ก็คือ กรณีทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง กล่าวคือ ปัจจุบันความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงิน แต่เป็นที่สังเกตได้ว่า การกระทำความผิดมูลฐานในมูลฐานอื่นๆ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการขโมยประชาชน การกระทำความผิดนั้น จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางทรัพย์สิน ซึ่งต่อมาอาจเกิดการแปรสภาพผลประโยชน์ทางทรัพย์สินที่เกิดขึ้น ในรูปแบบต่าง ๆ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจในการยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิด และแม้ทรัพย์สินนั้นจะเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจในการยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้นด้วย อย่างไรก็ตาม ในส่วนกรณีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการก่อการร้าย แม้เป็นการกระทำความผิดที่ไม่ได้ก่อประโยชน์ทางทรัพย์สิน แต่กฎหมายฟอกเงินก็บัญญัติ ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยึดหรืออายัด เงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดได้ ปรากฏตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติว่า

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐาน ฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำ ความผิดมูลฐานตาม (8) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ด้วย

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

ส่วนกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ผลประโยชน์หลักที่ผู้กระทำความผิดได้รับมิใช่ประโยชน์ในทางการเงินหรือทรัพย์สินโดยตรง เช่นเดียวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย กล่าวคือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะเป็นในรูปของอำนาจ และโอกาสในการเข้าไปบริหารประเทศชาติ เพื่อนำไปสู่หนทางในการสร้างเงินหรือทรัพย์สินต่อไป ดังนั้นส่วนใหญ่เงินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเลือกตั้ง จึงปรากฏในรูปของ ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือ ไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง เช่น นายเด่นชัยต้องการได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประจำจังหวัดหนึ่ง จึงตระเตรียมธนบัตรฉบับละ 100 บาท จำนวนมาก ไว้ที่บ้านพักของตนเพื่อใช้ในการแจกจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ แต่ยังไม่ทันได้ดำเนินการแจกจ่าย ก็ถูกตรวจพบเงินดังกล่าวก่อน เงินจำนวนดังกล่าวนี้ จึงเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายเสียง ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่กฎหมายฟอกเงินก็ไม่ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยึดหรืออายัดเงินจำนวนนี้ได้ แม้ว่าความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในกฎหมายฟอกเงินก็ตาม แต่ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับเลือกตั้ง ก็มีได้ถูกบัญญัติไว้เป็นพิเศษเหมือนดังกรณีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมีปัญหาว่าเงิน หรือทรัพย์สินจำนวนดังกล่าวนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะมีอำนาจทำการตรวจสอบและยึดอายัดได้หรือไม่ และการยึดหรืออายัด จะเป็นไปตามกฎหมายใด เพราะหากจะใช้เพียงบทบัญญัติของกฎหมายอาญา ในการริบทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ตามมาตรา 33 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น ก็อาจขัดกับวัตถุประสงค์ในการบัญญัติเพิ่มเติม ให้ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงิน เนื่องจากกฎหมายฟอกเงินจะเข้าไปดำเนินการได้ ต่อเมื่อเกิดเงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าว หรือมีการแปรสภาพ จำหน่าย ยักย้าย ถ่ายเท ทรัพย์สินดังกล่าวเท่านั้น เช่น นางสาวเป็นห้วคะแนนของนายเด่นชัย ได้รับมอบเงินจากนายเด่นชัยมา 5 ล้านบาท เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ที่นางสาวมีภูมิลำเนา ด้วยความประสงค์ร่วมกันจะให้นายเด่นชัยได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่นนี้ นางสาว และ นายเด่นชัย กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หากนางสาวนำเงินที่ได้รับไป

แจกจ่ายเพียง 4 ล้านบาท ส่วนอีก 1 ล้านบาท นายเด่นชัยมอบให้เป็นค่าตอบแทนในการกระทำ ความผิด เงิน 1 ล้านบาท ก็ถือได้ว่าเป็นเงินที่นางสวຍได้มาจากการกระทำ ความผิดมูลฐาน เกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่เงินจำนวน 4 ล้านบาทที่นางสวຍนำไปแจกจ่าย จะถือเป็นเงินที่นางสวຍ ได้มาจากการกระทำ ความผิดได้ไม่ ส่วนกรณีนายเด่นชัย เงินจำนวน 5 ล้านบาทที่มอบให้นางสวຍ เพื่อใช้ในการกระทำ ความผิด ก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง อันจะถือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันจะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจยึดและหรืออายัดได้ หากเป็นดังนี้ ประสิทธิภาพในการต่อต้านการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะในส่วน มาตราการทางทรัพย์สิน ก็จะเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์สมดังเจตนารมณ์ ในการเพิ่มเติมความผิด เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้เป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

4.2 ผลกระทบอันเกิดจากการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.

กฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อ ดำเนินการกับอาชญากรผู้กระทำ ความผิดมูลฐาน หรือกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน โดยมี มาตรการทั้งทางแพ่งและทางอาญา อาทิเช่น อำนาจในการจับผู้กระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน และ บันที่กักขังผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น, อำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียก บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา, อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือ ยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำ ความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือ เพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุ อันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าว นั้น จะ ถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม, อำนาจในการเข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามการใช้ อำนาจดังกล่าวของพนักงาน เจ้าหน้าที่ปง. อาจมีผลกระทบต่อบุคคลหรือหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะการรวบรวมพยานหลักฐาน บางกรณีกฎหมายมิได้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้ชัดเจน หรือบางกรณีมี ปัญหาในการตีความบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทาง แพ่ง , ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนก่อนที่จะมีคำสั่ง มอบหมาย หรือปัญหาในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ซึ่งส่งผลถึง

ความชอบธรรมในการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. และส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 ผลกระทบในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

แน่นอนว่าปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมาย หรือปัญหาการตีความตัวบทกฎหมายที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. อย่างไรก็ตามสามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวน ตรวจสอบ หรือรวบรวมพยานหลักฐาน ก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ ต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ ซึ่งหากปราศจากอำนาจตามกฎหมาย การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็ไม่มีความชอบธรรม เมื่อการปฏิบัติงานต้องอ้างอิงกับกฎหมาย แต่เมื่อกฎหมายพอกเงิน ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่ชัดเจน การตีความกฎหมายแตกต่างกันไป การดำเนินงานจึงไม่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน บุคคลที่เป็นผู้กระทำความผิด หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ก็จะได้รับปฏิบัติจากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ที่แตกต่างกัน ทั้งที่มาตรฐานการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ควรจะเป็นไปโดยเท่าเทียม และเสมอภาคกัน

ผลกระทบในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีแรก คือ กรณีการตรวจสอบบุคคล หรือเข้ารวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนที่ได้รับคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ซึ่งเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง คือ การยึดและหรืออายัด ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการกระทำความผิดฐานพอกเงินนั้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะเริ่มขึ้นเมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด จากสถานีตำรวจ, กรมศุลกากร, หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน หรือจากสายลับปง. แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จะทำการตรวจสอบข้อมูล รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

- (1) ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่
- (2) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน)
- (3) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนส่งคดีไปยังพนักงานอัยการ)

(4) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ

ซึ่งการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในทุกขั้นตอนดังกล่าว ต้องอยู่ภายใต้หลักกฎหมาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีมาตราหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ มาตรา 38

มาตรา 38 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการตุลาการ เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจดังต่อไปนี้.....

การบัญญัติมาตรา 38 ไว้ดังกล่าว ส่งผลให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. แตกต่างกันขึ้นกับการตีความกฎหมาย กล่าวคือ

1) ฝ่ายที่หนึ่ง ซึ่งมีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนที่จะได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ไม่มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 38 และมาตรา 40 ก็ไม่ใช่บทบัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. แต่เป็นอำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปง. เท่านั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงจะดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในขั้นตอนนี้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 ไม่ได้ เช่นนี้ การตรวจสอบ การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในขั้นตอนก่อนที่จะได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ จึงปราศจากอำนาจตามกฎหมายฟอกเงิน แต่เนื่องจากการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินงานในขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นว่า ข้อมูล หรือเบาะแสที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ได้รับนั้น มีความถูกต้องหรือไม่ พฤติการณ์การกระทำความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจของกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ บุคคลนั้นมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำความผิดมูลฐานหรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือเปล่า สามารถเข้าสู่การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ได้หรือไม่ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในขั้นตอนนี้ก่อน แต่เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่กระทบสิทธิของบุคคลเป็นวงกว้าง และในช่วงต้นนี้ ก็ยังไม่มีพยานหลักฐาน หรือข้อมูล อันเพียงพอที่จะสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลที่ถูกตรวจสอบนั้นกระทำความผิดหรือต้องสงสัยว่ากระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ จึงต้องระมัดระวังในการใช้อำนาจนี้เป็นอย่างมาก การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงต้องผ่านการใช้อำนาจของเลขาธิการปง. เช่นนี้ ทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ที่ตีความมาตรา 38 ในลักษณะนี้ จะดำเนินงานทุกอย่างในช่วงต้น ผ่านอำนาจของเลขาธิการปง. เช่น การขอเอกสารข้อมูล ประวัติอาชญากรรม การตรวจสอบทรัพย์สิน การดำเนินงานทุกอย่างจะผ่านการ

กลับกรองจากเลขาธิการปปง. ก่อนดำเนินการ ดังนี้ จึงไม่มีการเข้าไปติดต่อ สอบปากคำบุคคล ในชั้นตอนนี้ เช่น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ได้รับข้อมูลจากการร้องเรียนของประชาชน อ้างว่า นายจิต กระทำคามผิดเกี่ยวกับการยาเสพติด หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ที่มีความเห็นตามฝ่ายที่หนึ่ง ก็จะเริ่มดำเนินงาน โดย ขอข้อมูลประวัติ ตรวจสอบทรัพย์สินทางธนาคาร ตรวจสอบรถยนต์ ตรวจสอบสถานะครอบครัว บุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ โดยทำเป็นหนังสือแสดงต่อเลขาธิการให้ใช้อำนาจดำเนินการ ดังนี้จะเห็นได้ว่า นายจิต ยังไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนนี้มากนัก แต่การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการทุกกรณี อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพยานหลักฐานที่รวบรวมมาแสดงให้เห็นว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ก็ดำเนินการขอคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปปง. ซึ่งเมื่อได้รับคำสั่งมอบหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ก็จะมีอำนาจเต็ม ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

2) ฝ่ายที่สอง เห็นว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ปปง. เข้ามาปฏิบัติงานในสำนักงานปปง. ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ จนกระทั่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. แล้ว ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจในการเข้าไปรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบบุคคลที่ถูกร้องเรียน หรือบุคคลที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งอำนาจในส่วนนี้เป็นอำนาจโดยทั่วไปของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ตามมาตรา 40 (4) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 40 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักงานรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

กล่าวคือ ฝ่ายที่สองตีความมาตรา 40 ว่าเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เพราะเป็นอำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปปง. ดังนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ได้รับข้อมูลการร้องเรียน หรือข้อมูลที่อ้างว่าบุคคลใดกระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็สามารถจะทำการรวบรวมพยานหลักฐาน เข้าตรวจสอบข้อมูลได้ โดยถือเป็นการใช้อำนาจของตน เช่นนี้ การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. แม้ในชั้นตอนก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมาย

เป็นหนังสือจากเลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็มีอำนาจดำเนินการได้ ไม่จำเป็นต้องดำเนินการผ่านเลขาธิการปง. เท่านั้น การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความเห็นฝ่ายนี้ จึงสามารถดำเนินการสอบปากคำบุคคลต้องสงสัย บุคคลที่ถูกร้องเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ติดต่oprสานกับหน่วยงานภายนอก ขอข้อมูล ตรวจสอบทรัพย์สินได้ด้วย ซึ่งจะเป็นการดำเนินการที่รวดเร็วและเป็นการดำเนินการในทางลึกลงกว่า กรณีตามความเห็นของฝ่ายแรก เช่น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ได้รับการร้องเรียนอ้างว่า นายจิต กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว อาจทำการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ข้อมูลทางการเงิน ดังเช่นกรณีตามความเห็นของฝ่ายแรก แต่อาจดำเนินการดังกล่าวโดยอ้างอำนาจของตนเอง ตามมาตรา 40 ทั้งยังตรวจสอบ รวบรวมข้อมูลพยานหลักฐานลึกลงกว่าการดำเนินการตามความเห็นฝ่ายที่หนึ่ง คือ อาจเข้าสอบถามพฤติการณ์ในพื้นที่ เข้าติดตามตรวจสอบบ้านพัก ทรัพย์สิน ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ซึ่งอาจมีการสอบถามข้อมูลจากบุคคลที่ต้องสงสัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย โดยการดำเนินการทั้งหมดสามารถอ้างอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. โดยตรงได้

ต่อมาเป็นผลกระทบในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานทางอาญา กล่าวคือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ได้รับอำนาจในส่วนนี้มากยิ่งขึ้น หลังจากมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในปี พ.ศ. 2551 ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แล้วยังสามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับได้ ปราบกฏตามบทบัญญัติมาตรา 38/1 ดังนั้นก่อนการดำเนินการจับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จำเป็นที่จะต้องทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามเรื่องอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.นั้น มีความเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกันอยู่ ซึ่งความเห็นที่แตกต่างกันดังกล่าว จะมีผลกระทบถึงการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. กล่าวคือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า อำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษโดยเฉพาะ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน อำนาจจับกุม

บันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ตามกฎหมายพอกเงิน เพียงแต่การดำเนินงานทางอาญาในกรณีจับกุม บันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยเท่านั้น ความเห็นดังนี้ก่อผลกระทบกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในเรื่องการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนทำการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือการขอออกหมายจับ บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานพอกเงิน การจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือการขอออกหมายค้น เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดเจน พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ซึ่งมีความเห็นตามฝ่ายนี้ จึงเห็นว่าการเข้าไปดำเนินการดังกล่าว เป็นการกระทำเกินขอบเขตอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ ไม่สามารถใช้อำนาจโดยลำพังเฉพาะพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงหลีกเลี่ยงจะใช้อำนาจดังกล่าว เพราะกังวลเรื่องช่องว่างทางกฎหมายจะทำให้ถูกดำเนินคดีในฐานปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะในคดีที่มีความเสี่ยงสูง คดีที่มีทุนทรัพย์มาก หรือ บุคคลที่กระทำความผิดไม่สมัครใจให้ความร่วมมือต่อการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. หรือเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเป็นผู้ทรงอิทธิพล ดังนั้น คดีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในทางอาญา ทำการจับกุมผู้ต้องสงสัย จึงเป็นคดีที่มีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือแล้วเท่านั้น โดยกระทำโดยอ้างอำนาจตามมาตรา 38 หรือ มาตรา 38/1 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า นอกเหนือจากอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษแล้ว อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในดำเนินการทางอาญา ยังเป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย โดยเหตุผลที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็น พนักงานฝ่ายปกครอง ตามมาตรา 2 (16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 2 (16) “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศดี เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม

ดังนั้น อำนาจหน้าที่ และกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ที่มีความเห็นตามฝ่ายนี้ จึงเห็นว่า ตนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปดำเนินการทางอาญา สืบสวน

รวบรวมพยานหลักฐานได้ ตั้งแต่รับทราบข้อมูล พฤติการณ์การกระทำความผิด กล่าวคือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ได้รับข้อมูล ก็จะทำกรสืบสวนประวัติ พฤติกรรมของผู้ต้องสงสัยได้ทันที โดยอาศัยอำนาจของตนเอง ปรากฏตามมาตรา 17 หากต้องการที่จะตรวจค้นในที่รโหฐานเพื่อหาบุคคลหรือสิ่งของ ก็กระทำได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อาทิเช่น มาตรา 69-70, 91-104 และยังพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจขอหมายจับจากศาลด้วย ปรากฏตามมาตรา 59 , 59/1 , 66 ที่สำคัญในกรณีที่เป็นความผิดซึ่งหน้า พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็สามารถทำการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ด้วย ตามบทบัญญัติมาตรา 78, 80 พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่มีความเห็นตามฝ่ายนี้ จึงจะเข้าไปดำเนินการกับผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิดฐานฟอกเงินทันที ซึ่งเป็นอำนาจที่ไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการปง. ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.เป็นไปได้อย่างได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็อาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย จึงต้องดำเนินงานด้วยความระมัดระวังส่วน และในส่วนขั้นตอน และวิธีการในการจับกุม การขอหมายจับ การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุม การนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งพนักงานสอบสวน และสิทธิของผู้ถูกจับกุม ก็ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

ในส่วนการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดอายัดทรัพย์สิน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า คณะกรรมการธุรกรรม หรือ เลขานุการปง. จะมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน จนเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานก่อนการร้ายด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วย และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้ายปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จะเห็นได้ว่า หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.พบทรัพย์สิน ก่อนทราบการกระทำความผิด เช่น พบเงินจำนวนมาก แต่ไม่ปรากฏสิ่งของผิดกฎหมายใด บุคคลผู้ครอบครองทรัพย์สินก็ไม่เคยถูกสำนักงานปง. ตรวจสอบพฤติการณ์ใดๆ มาก่อนเลย เช่นนี้จะเกิดผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยังไม่ได้รับคำสั่งมอบหมาย หรือคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว แต่อย่าง

ใด จึงไม่สามารถยึดทรัพย์สินจำนวนดังกล่าวได้ และแม้ต่อมา พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะเข้าทำการตรวจสอบพฤติกรรมของบุคคลดังกล่าว และสามารถทำการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินต่อมาได้ แต่ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่มีอำนาจเข้ายึดทรัพย์สินดังกล่าวตรวจสอบตั้งแต่ครั้งแรกนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้กระทำความผิดรู้ว่าต้องถูกตรวจสอบ และระมัดระวังในการยกย้าย ถ่ายทรัพย์สิน ทั้งอาจทำลายพยานหลักฐานที่จะสามารถ สืบสาวมาถึงตนเองได้ ทำให้การปฏิบัติงานในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ยุ่งยากมากขึ้น และอาจทำให้ประสิทธิภาพในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลดน้อยลง หากใคร่อาจไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายกับบุคคลผู้นั้นได้เลยด้วย

ผลกระทบในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. อีกกรณีหนึ่ง คือ กรณีการดำเนินการยึดหรืออายัด ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุน การกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานของกฎหมายพอกเงิน ซึ่งส่วนใหญ่การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง ก็จะเป็นกรณีการนำเงิน หรือทรัพย์สินไปแจกจ่ายให้กับประชาชนที่ตนต้องการที่จะได้รับคะแนนเสียง หรือที่เราเรียกกันว่า การซื้อเสียง นั้นเอง จะสังเกตเห็นได้ว่า พฤติการณ์เช่นนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งโดยตรง กล่าวได้ว่า ผู้กระทำความผิดไม่ได้ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจากการกระทำความผิด แต่กลับสูญเสียทรัพย์สินไปจากการกระทำความผิดด้วยซ้ำ เพราะประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดต้องการเป็นโอกาสที่จะได้เข้าไปในตำแหน่งที่ต้องการ อาจเพื่อซื้อเสียง หรือเพื่อผลประโยชน์อีกต่อหนึ่ง อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า แม้บุคคลผู้นั้นจะกระทำการซื้อเสียง ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง และเป็นความผิดมูลฐาน แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่มีอำนาจเข้าไปยึด หรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินจำนวนดังกล่าวได้เลย หากเป็นเช่นนี้การบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นหนึ่งในความผิดมูลฐาน ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุน การกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งได้เลย แม้จะมีพยานหลักฐานแสดงได้ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็เข้าดำเนินการทางแพ่ง กับผู้กระทำความผิดไม่ได้ แม้รวบรวมพยานหลักฐานจนมีน้ำหนักมากเพียงใด ก็ไม่สามารถใช้มาตรการทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดได้เลย การดำเนินงานในส่วนนี้จึงเหมือนการเดินเข้าสู่ทางตัน สุดท้ายมาตรการในการต่อต้านการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ก็จะไม่สัมฤทธิ์ผลด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความไม่ชัดเจนของกฎหมาย หรือการตีความบทบัญญัติกฎหมายที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.

ทำให้การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกันไปทิศทางเดียวกัน คดีมูลฐานเดียวกัน สภาพข้อเท็จจริงเป็นไปในทำนองเดียวกัน ผู้กระทำความผิดอาจเป็นขบวนการเดียวกัน อาจได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันได้ ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาค ทั้งยังจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในการต่อการต่อต้านการฟอกเงิน ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ ยังจะก่อให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาองค์กร สังคม และประเทศชาติ ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

4.2.2 ผลกระทบต่อหน่วยงานภายนอก

การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. โดยส่วนใหญ่จะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ กับหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ อาทิเช่น สถาบันการเงิน สถานีตำรวจเรือนจำ ศาล หรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเข้าไปขอข้อมูล เอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี, การเข้าไปสอบถามพยานหลักฐานแห่งคดี, การประสานงานเพื่อขอคำสั่งเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจค้น เป็นต้น ข้อมูลและความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก มีความสำคัญกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นอย่างมาก หากขาดซึ่งข้อมูลและความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ย่อมส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. อย่างแน่แท้ ดังนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงบัญญัติถึงมาตรการลงโทษ หน่วยงานภายนอกหากฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการ ในกรณีต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

กำหนดให้สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน ที่ไม่รายงานธุรกรรมต้องสงสัย ไม่จัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม ไม่บันทึกข้อเท็จจริง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรมที่ให้ยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือ ความผิดฐานฟอกเงินไว้ก่อน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท อีกทั้ง กำหนดให้สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน ที่ไม่รายงานธุรกรรมต้องสงสัย หรือบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าว แทนลูกค้า โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ปราบปรามตามบทบัญญัติมาตรา 62 และ มาตรา 63

ส่วนกรณีบุคคลผู้ที่ไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ เพื่อประกอบการพิจารณา หรือขัดขวาง หรือไม่ให้ความสะดวกในการ

เข้าตรวจค้น ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้นำบุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือบัญชีเอกสาร หรือพยานหลักฐานใดๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะ เว้นแต่การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เช่นกัน ปรากฏตามมาตรา 64

อีกทั้งยังกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ยักยอก ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งเอกสารหรือบันทึก ข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในส่วนผู้ที่รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งปรากฏตามบทบัญญัติมาตรา 65 และ มาตรา 66

บทลงโทษดังกล่าวข้างต้น ตราขึ้นก็เพื่อให้การดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐานตามอำนาจหน้าที่ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นไปได้โดยสมบูรณ์นั่นเอง เมื่อการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ดังนี้หากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่ชัดเจน หรือ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ที่แตกต่างกันไปตามแต่การตีความกฎหมาย นอกจากจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เอง อันเป็นผลกระทบภายในองค์กร ยังส่งผลกระทบต่อหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ กรณีการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในขั้นตอนก่อนมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการนั้น ซึ่งก็คือ ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะใช้อำนาจเต็มตามมาตรา 38 นั้น ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า มีความคิดเห็นในเรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ฝ่าย

ฝ่ายแรกเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ยังไม่มีอำนาจในช่วงก่อนมีคำสั่งมอบหมาย จึงไม่มีประเด็นการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไปกระทบต่อหน่วยงานฝ่ายนอก เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะดำเนินการโดยผ่านอำนาจของเลขาธิการปง. ซึ่งมีอำนาจโดยไม่จำเป็นต้องได้รับคำสั่งมอบหมาย เมื่อหน่วยงานภายนอก ดำเนินการตามที่ถูกร้องขอ อาจเป็นการให้ข้อมูล เอกสาร หรือกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเข้าให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีกับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จะได้รับควบคุมครองตามกฎหมาย เช่น กรณีการเปิดเผยข้อมูลของ

ลูกค้า สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน ผู้รายงาน หากกระทำโดยสุจริต หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใด ผู้รายงานไม่ต้องรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามหากหน่วยงานภายนอก ฝ่าฝืน ไม่กระทำการ ตามที่ร้องขอ ก็อาจได้รับโทษตามกฎหมายฟอกเงินเช่นกัน

กรณีความเห็นของอีกฝ่าย ในส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ที่ยังไม่ได้รับคำสั่งมอบหมาย อันไม่มีอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่หากปฏิบัติงานรวบรวมพยานหลักฐาน ก็สามารถใช้อำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ โดยเป็นการใช้อำนาจโดยตรงของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก็มีข้อขัดแย้งว่า หากอำนาจดังกล่าวไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. โดยตรง แต่เป็นเพียงอำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปปง. เท่านั้น การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ในขั้นตอนนี้ โดยอ้างอิงอำนาจตามมาตรา 40 จะปราศจากความชอบธรรม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานภายนอก ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.เข้าไปติดต่อ ประสานงาน ขอข้อมูล เอกสาร พยานหลักฐาน กล่าวคือ หากหน่วยงานภายนอกดังกล่าว ฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการตามที่ถูกร้องขอ จากพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก็จะไม่มีความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตรงกันข้าม หากหน่วยงานภายนอกเหล่านั้น ดำเนินการตามที่ถูกร้องขอ โดยให้ข้อมูล เอกสาร พยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว หากเกิดความเสียหายขึ้น หน่วยงานดังกล่าวอาจต้องรับผิดชอบ ด้วย เช่น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ได้รับข้อมูลการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยอ้างว่า นางสาวงามตระเตรียมเงินจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อจะมาแจกจ่ายให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด อันเป็นความผิดฐานจัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด ตามมาตรา 4 , 7 , 53 , 137 และ158 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เข้าดำเนินการตรวจสอบ รวบรวมพยานหลักฐาน โดยได้ขอข้อมูลไปยังสถาบันการเงิน บริษัท ประกันภัย เพื่อตรวจสอบเส้นทางทางการเงิน ของบุคคลดังกล่าว เช่น การขอตัวอย่างลายมือชื่อที่ปรากฏในตัวเงินธนาคารของบุคคลผู้ถูกตรวจสอบ ข้อมูลทางการเงินการฝากถอนเงิน ซึ่งดำเนินการโดยอ้างอำนาจ ตามมาตรา 40 และหากอำนาจตามมาตรา 40 นี้ไม่ใช่อำนาจโดยตรงของพนักงานเจ้าหน้าที่เช่นนี้ หากสถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย ส่งมอบข้อมูล เอกสาร

พยานหลักฐานให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ซึ่งไม่มีอำนาจ หากลูกค้าที่ถูกเปิดเผยข้อมูลได้รับความเสียหาย สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย ก็อาจจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวด้วย

กรณีผลกระทบในการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเกิดขึ้นมากในทางปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. กล่าวคือ บางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. พบทรัพย์สินก่อนพบการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน เช่น ตรวจค้นรถยนต์ พบเพียงเงินจำนวนมากบรรจุในหีบห่อ โดยไม่พบสิ่งผิดกฎหมายอื่น ดังนั้นเป็นขั้นตอนที่ยังไม่มีทั้งคำสั่งมอบหมาย หรือคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงไม่มีอำนาจยึด อายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ ซึ่งอาจทำการแก้ไขโดยขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการยึด อายัดทรัพย์สินแทน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะใช้หลักเรื่องความยินยอมของเจ้าของทรัพย์สิน ขอความร่วมมือนำทรัพย์สินมาตรวจสอบก่อน ซึ่งในส่วนนี้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างมาก เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง ก็ไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัด ทรัพย์สินดังกล่าวไว้เพื่อตรวจสอบเช่นกัน ซึ่งหากจะปล่อยทรัพย์สินที่ตรวจค้นพบไป ก็เกรงว่าจะนำไปยกย้าย หรือซุกซ่อน อันยากแก่การติดตามค้นหา เนื่องจากเจ้าของทรัพย์สินรู้ตัวว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพบทรัพย์สินแล้ว ก็จะดำเนินการเปลี่ยนแปลง ยกย้าย ซ่อนเร้นทรัพย์สิน โดยขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้น ทำลายหลักฐานความเชื่อมโยงกับการกระทำความผิด อาจทำให้อาชญากรหลบหนีเมื่อมือกฎหมายไปได้ ซึ่งสร้างความเสียหายต่อประเทศ ชาติ และสังคมเป็นอย่างมาก

หรือ แม้กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะมีข้อมูลหรือพยานหลักฐาน อันเป็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่า บุคคลหนึ่งกระทำความผิดอาญา อันเป็นความผิดมูลฐานด้วย และก็พบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตัวอย่างเช่น นายแสง กระทำความผิดเกี่ยวกับการขโมยประชาชน เมื่อได้รับเงินมา ก็นำมาซื้อทรัพย์สิน คือ จระเข้ ที่ดิน และ รถยนต์ เช่นนี้ จระเข้ ที่ดิน และ รถยนต์ ไม่ได้เป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยได้กระทำความผิด ไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่มีอำนาจยึดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. หากยังไม่มีคำสั่งยึดและหรืออายัด ก็ไม่มีอำนาจในการดำเนินการกับทรัพย์สินได้ ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อพบปัญหาดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะทำการยึด อายัดทรัพย์สินไว้ โดยกล่าวอ้างว่า เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีอาญา แต่แท้จริงทรัพย์สินดังกล่าวหาใช่เป็นของกลางในคดีอาญาไม่ การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจแม้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

ป่ง.อย่างมาก แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า การกระทำเช่นนี้ปราศจากอำนาจตามกฎหมายรองรับ ซึ่งอาจเกิดข้อพิพาทและความเสียหายตามมาได้

จะเห็นได้ว่า ความไม่ชัดเจนของกฎหมายฟอกเงิน หรือการตีความบทบัญญัติกฎหมายฟอกเงินที่แตกต่างกันออกไป ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. เท่านั้น ยังกระทบถึงหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้วย โดยอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อพิพาทโต้แย้ง ความรับผิดชอบในกรณีละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น หรือกรณีที่เกิดความเสียหายด้วย ดังนั้นหากต้องการผลสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ต้องสร้างความชัดเจนในตัวบทกฎหมายด้วย

4.2.3 ผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล

สิทธิและเสรีภาพ ของบุคคล เป็นสิ่งที่กฎหมายรับรอง และคุ้มครอง บุคคลอื่นใดแม้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะกระทำการละเมิดไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว ยังต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ความสงบสุขในสังคม และประเทศชาติด้วย หากบุคคลแต่ละคนใช้สิทธิของตนโดยเสรี ไร้ซึ่งขอบเขต หรือการควบคุม อาจเกิดปัญหา กระทบกระเทือนกับสิทธิของบุคคลอื่น หรือเกิดความเสียหายต่อสังคมได้ ดังนั้น ในบางกรณีรัฐจึงจำต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น จะกระทำได้อย่างบัญญัติไว้เป็นกฎหมายอย่างชัดแจ้ง

การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. เพื่อดำเนินมาตรการ ทั้งทางแพ่ง และอาญากับผู้กระทำความผิดมูลฐาน และกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น ย่อมเกิดกรณีการกระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ เช่น การตรวจสอบสถานะทางทรัพย์สิน ขอข้อมูลทางการเงิน หรือประวัติส่วนตัว การสอบปากคำ การตรวจค้น หรือจับกุม ดังนั้น การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. จึงต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน ซึ่งคือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บัญญัติถึง อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง.ไว้ โดยมีมาตราที่เป็นหลัก คือ มาตรา 38 ซึ่งบัญญัติให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง.ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการป่ง. มีอำนาจมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเจ้าหน้าที่มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งข้อมูลหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา อีกทั้งยังมีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่

เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม จะเห็นได้ว่า การรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา 38 นั้น หากเป็นการดำเนินงานโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมาย ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ เพราะเป็นการเข้าไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพในเคหสถาน, สิทธิเสรีภาพในการสื่อสาร หรือสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สิน ตรงข้ามเมื่อเป็นการปฏิบัติตามอำนาจที่มีตามกฎหมาย แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ก็มีอำนาจทำได้โดยชอบ

เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 บัญญัติถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้ แต่กล่าวไว้ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปง. เท่านั้น มิได้ กล่าวถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมาย ดังนี้ การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย จึงเป็นกรณีที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดเจน ทั้งจะอ้างอิง บทบัญญัติมาตรา 40 มาใช้ ก็ยังมีข้อโต้แย้งว่า เป็นมาตราที่เป็นบทบัญญัติถึงอำนาจทั่วไปของสำนักงานปง. เท่านั้น ไม่ใช่อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตรง การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนมีคำสั่งมอบหมาย จึงต้องเป็นกรณีการดำเนินการโดยผ่านอำนาจของเลขาธิการปง. ซึ่งมีอำนาจตามมาตรา 38 โดยไม่ต้องมีคำสั่งมอบหมายเป็นคดีไป อย่างไรก็ตาม มีความคิดเห็นทางกฎหมายในแง่ที่ว่า บทมาตรา 40 ไม่ใช่เพียงบทบัญญัติที่กล่าวถึง อำนาจของสำนักงานปง.เท่านั้น แต่ยังเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดไว้ด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อเป็นอำนาจของสำนักงานปง.แล้ว ก็ถือเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ด้วยเช่นกัน ดังนั้นการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน ข้อมูล เอกสาร ตรวจสอบสถานะทางการเงิน สอบปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในคดี ในระยะเวลาก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็สามารถกระทำได้ด้วยอำนาจของตน โดยอ้างมาตรา 40 ดังกล่าว ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ จะส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เป็นอย่างมาก เพราะดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า สำนักงานปง.จะรับข้อมูล การร้องเรียน เรื่องการกระทำความผิดมูลฐาน และการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมาจากหลายช่องทาง เช่น ประชาชนทั่วไป สายลับปง. หน่วยงานราชการภายนอกต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับอาจไม่ชัดเจนเพียงพอว่า บุคคลที่ได้รับการกล่าวอ้าง ดำเนินการกระทำความผิดจริง หรือมีพยานหลักฐานอันสามารถแสดงให้เห็นว่า

กระทำความผิด จึงจำเป็นที่เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ได้รับข้อมูลมาแล้ว ก็ต้องทำการตรวจสอบ และรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือเป็นบุคคลผู้กระทำผิดที่จะนำมาตรวจทางกฎหมายฟอกเงินเข้ามาใช้บังคับได้ แต่การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ก็ต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลดังกล่าว อันส่งผลให้เกิดความเสียหาย เพราะบุคคลนั้นอาจไม่ใช่อาชญากร แต่เป็นพลเมืองดีผู้ปฏิบัติตามกฎหมายก็ได้ ดังนั้นขอบเขตในการตรวจสอบ การควบคุมการดำเนินงาน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ หากการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานได้ผ่านการใช้อำนาจของเลขาธิการ คือ การได้รับการพินิจพิจารณา จากเลขาธิการป่ง.แล้ว และเป็นการใช้อำนาจที่มีกฎหมายรองรับโดยชัดเจน แม้อาจเป็นการกระทบสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์บ้าง ก็เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และมีกฎหมายให้อำนาจไว้ เป็นการกระทำโดยชอบ ตรงข้ามกับการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ก่อนมีคำสั่งมอบหมาย โดยอ้างอิงมาตรา 40 เป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้กล่าวถึงอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ไว้โดยตรงและชัดเจน ทั้งที่การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นการดำเนินการที่เข้าไปกระทบสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องแล้ว หากกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. มีอำนาจโดยตรงก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมาย ก็คงไม่บัญญัติมาตรา 38 ว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ” ก็คงใช้คำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” เท่านั้น นอกจากนี้การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ขอข้อมูลเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับคดี สอบปากคำได้ตั้งแต่ขั้นตอนแรก เห็นได้ว่าเป็นการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตมากเกินไป เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. สามารถใช้อำนาจรวบรวมพยานหลักฐานในรูปแบบต่าง ๆ ได้ในวงกว้าง โดยไม่ผ่านการควบคุมจากคณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการป่ง. ทั้งบุคคลที่ถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ทำการตรวจสอบ รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ก็จะถูกกระทบสิทธิเสรีภาพ โดยที่ไม่มีกฎหมายกำหนดอำนาจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. โดยชัดเจนในการดำเนินการ

ส่วนการดำเนินการในทางอาญา กับผู้กระทำผิดฐานฟอกเงินของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. มีอำนาจในการจับกุม และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุม ซึ่งเป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ก็ต้องอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ดังนั้นการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. จะทำการเข้าจับกุมบุคคลใด ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงกฎหมายทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การเข้าทำการจับกุมบุคคลของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. เป็นการจำกัดสิทธิในร่างกาย

ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลอย่างมาก การดำเนินการต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ ภายใต้บรรทัดฐานของกฎหมาย และเมื่อดำเนินการจับกุมแล้ว การปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกจับกุม หรือการดำเนินการในขั้นต่อไปกับผู้ถูกจับกุม เช่น การบันทึกถ้อยคำ การนำตัวส่งพนักงานสอบสวน ก็ต้องสอดคล้องกับกฎหมายด้วย อีกทั้งต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกจับกุม โดยต้องให้ผู้ที่ถูกจับกุม มีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ ญาติหรือบุคคลซึ่งตนไว้วางใจ ทราบถึงการจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก , มีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว , มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ได้รับการเยี่ยม หรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในกรณีเรื่องประเด็นปัญหา ความชัดเจนกรณีอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่ามีความคิดเห็นเป็น 2 ฝ่าย โดยประเด็นหลักที่พิพาทกัน คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ถือเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตามมาตรา 2 (16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น หรือไม่ เพราะหากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่ใช่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองแล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่ออำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในเรื่องการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะมีพยานหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลนั้นน่าจะกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อันจะเป็นเหตุที่นำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดต่อไป ซึ่งกรณีดังกล่าวพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ได้กล่าวไว้โดยชัดเจน หากจะอ้างอำนาจโดยอาศัยเพียงมาตรา 38 ก็ต้องเป็นเฉพาะกรณีที่มีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการแล้วเท่านั้น ดังนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครอง ย่อมจะส่งผลกระทบต่ออำนาจในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนดำเนินการจับกุม ว่าไม่มีบรรทัดฐานของกฎหมายให้อำนาจไว้โดยชัดเจน ทำให้การกระทำดังกล่าว ถือเป็น การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ อย่างไรก็ตามผลกระทบเช่นนี้จะไม่เกิดขึ้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ถือเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ตามมาตรา 2 (16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะทำให้มีอำนาจในการสืบสวนคดีอาญาได้ ตามมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่งผลให้มีอำนาจเข้าไปแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดได้ ก่อนเข้าทำการจับกุม อย่างไรก็ตาม แม้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่การใช้อำนาจก็ต้องเป็นไปโดยสุจริต มิใช่เป็นการกลั่นแกล้งบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพราะหากใช้อำนาจที่มีโดยไม่สุจริต ส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล ก่อให้เกิดความเสียหาย พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็ต้องรับผิดชอบในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

กรณีการยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน ก่อนพบการกระทำความผิดมูลฐาน หรือ ความผิดฐานฟอกเงิน ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ก่อนที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการปง.จะมี คำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่มีสิทธิเข้ายึด และหรืออายัดทรัพย์สินใดไว้ ดังนี้ทรัพย์สินที่ถูกพบก่อนที่จะปรากฏ พยานหลักฐาน ที่จะแสดงถึงความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ย่อมไม่มีสิทธิยึด หรืออายัดไว้ ซึ่งหากจะแก้ไขปัญหา โดยอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อมอง ในแง่ของอำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความ ผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยได้กระทำความผิด หรือสามารถใช้เป็นพยานหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาได้ ตำรวจทำการยึดหรืออายัดไว้ได้ แต่หากพบเพียงทรัพย์สิน แต่ไม่ปรากฏการกระทำความผิด หรือสิ่งของผิดกฎหมายใด หรือ ทรัพย์สินนั้นไม่เป็นทรัพย์สินซึ่ง บุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือไม่เป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยได้กระทำความ ผิด หรือไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ ตำรวจก็ไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เช่นกัน ดังนี้ ทางเดียวที่จะสามารถยึดหรือ อายัดทรัพย์สินดังกล่าวไว้ได้ก่อน คือใช้หลักความยินยอมของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งหากไม่ปรากฏ ความยินยอม โดยสมัครใจของเจ้าของทรัพย์สิน ที่จะสละสิทธิในการมีและใช้สอยทรัพย์สินนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็จะทำการยึดทรัพย์สินนั้นไม่ได้ หากกระทำการฝ่าฝืน จะเป็นการกระทำที่ ปราศจากอำนาจตามกฎหมาย เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในทางทรัพย์สินของบุคคล อันถือเป็น ความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.

ดังนี้ ความไม่ชัดเจนทางกฎหมาย จึงส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เพราะหากการใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.เป็นไปตามอำนาจของกฎหมายโดยชัดเจน และเป็นการใช้อำนาจโดยสุจริต ก็จะก่อ ความชอบธรรมให้การดำเนินงาน แต่หากการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานที่ปราศจาก อำนาจตามกฎหมาย หรือ มีการอ้างอิงกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจน การปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ดังกล่าวก็จะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ เป็นการกระทำละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลด้วย ดังนั้น การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ สิ่ง สำคัญนอกเหนือจากการมีมาตรการทางกฎหมาย และกลไกในการดำเนินงานที่เข้มแข็งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนควบคู่ไปด้วย

4.3 เปรียบเทียบอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.

การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็เพื่อนำตัวอาชญากรผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดมาตรการ ทั้งทางแพ่งและทางอาญา เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิด โดยให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ แต่ก็เฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินเท่านั้น เพราะเหตุผลของการตราพระราชบัญญัตินี้ ก็เพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาการฟอกเงินของอาชญากรนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญที่ปรากฏขึ้นทั่วโลก มิใช่เฉพาะประเทศไทย โดยที่นานาประเทศต่างก็มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นกัน อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, ความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ, คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ก็ล้วนเป็นอาชญากรรมที่สร้างความเสียหายร้ายแรงให้กับสังคมและประเทศชาติเช่นกัน จึงได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกฎหมายเกี่ยวกับการสอบสวนคดีพิเศษ ขึ้นโดยเฉพาะ อาทิ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519, พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 เพื่อดำเนินการกับอาชญากร ผู้กระทำความผิดดังกล่าวขึ้นเป็นพิเศษ โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมาย ผู้ปฏิบัติงานรวบรวมพยานหลักฐาน ตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายแต่ละฉบับบัญญัติไว้ ดังนี้ หากจะทำความเข้าใจถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ให้ชัดเจน จึงควรศึกษาเปรียบเทียบกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ และศึกษาเปรียบเทียบกับพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นตามกฎหมายพิเศษ ในประเทศไทยด้วย

4.3.1 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงินต่างประเทศ

พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยลักษณะการดำเนินงานจะเริ่มขึ้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงาน

เจ้าหน้าที่ปง.ก็จะดำเนินการตรวจสอบข้อมูล รวบรวมพยานหลักฐาน มีอำนาจในการขอข้อมูล หรือเอกสาร สอบปากคำบุคคลผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ตรวจค้นเคหสถาน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการในทางแพ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ต้องรวบรวมพยานหลักฐาน จนปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใด เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจึงส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตก เป็นของแผ่นดินต่อไป ส่วนการดำเนินการในทางอาญานั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีเพียงอำนาจ ในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้น แล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวน อย่างไรก็ตามก่อนการเข้าจับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ต้อง สืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ให้ปรากฏหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลนั้นน่าจะได้กระทำ ความผิดฟอกเงิน จึงจะเป็นเหตุให้สามารถขอหมายจับจากศาล เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำ ความผิดได้ จะเห็นได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงมีอำนาจหน้าที่ในการวิเคราะห์รายงาน ธุรกรรม ข้อมูลพฤติกรรมในการกระทำความผิด ตรวจสอบข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน จับกุมผู้กระทำความผิด คือนอกจากเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ยังเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน ด้วย ทั้งนี้ จะแตกต่างจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฮองกง กล่าวคือ

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประเทศ สหรัฐอเมริกา คือ Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN) ถือว่าเป็นหน่วยงานกลาง ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาการฟอกเงินของประเทศ เป็นหน่วยงานวิเคราะห์ ข้อมูลทางการเงิน เจ้าหน้าที่ FinCEN มีอำนาจหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน เน้นการ สืบเสาะข้อมูลทางการเงินจากหลายหน่วยงาน ซึ่งให้เห็นถึงความผิดปกติ ซึ่งมาจากธุรกรรมที่มิชอบ ด้วยกฎหมาย อันสามารถนำไปสู่การวินิจฉัยถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติในระบบการเงิน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ FinCEN ไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนแต่อย่างใด หากพบข้อมูลที่น่าสงสัยก็จะส่งไปยังหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องต่อไป เช่น ข้อมูลการเงินที่เกี่ยวกับยาเสพติด ก็จะส่งไปยังหน่วยปราบปรามยาเสพติด

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประเทศ ออสเตรเลีย คือ Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) เป็น หน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลของออสเตรเลีย ที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการการเงิน รายงานธุรกรรมให้ ดังนั้น ขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ AUSTRAC จึงเริ่มต้นขึ้นเมื่อ หน่วยงานภายนอก รายงานธุรกรรมและข้อมูลเข้ามา ตามกฎหมาย เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับข้อมูลหรือ ธุรกรรมดังกล่าวแล้วเจ้าหน้าที่ AUSTRAC มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูล ธุรกรรม สืบหา

ความผิดปกติของข้อมูล หาความเชื่อมโยงของข้อมูล และจัดทำผลการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน การโอนเงินสดของผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินสด รวมถึงการตรวจสอบคำสั่งการโอนเงินระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่ AUSTRAC ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย แต่ต้องส่งข้อมูลที่วิเคราะห์ ไปให้ยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายโดยตรง คือเจ้าหน้าที่มีอำนาจเพียงตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจไปบังคับใช้กฎหมาย ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน จับกุมผู้กระทำความผิด อำนาจในส่วนนี้เป็นของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ ได้แก่ สำนักงานศุลกากร ตำรวจรัฐบาลกลาง สำนักงานภาษีอากร คณะกรรมการอิสระต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานอาชญากรรมแห่งชาติ เป็นต้น โดยหน่วยงานปราบปราม ดังกล่าวจะรับบริการข้อมูลจาก AUSTRAC และดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป AUSTRAC ซึ่งจะมีรูปแบบที่คล้ายกับ FinCEN ของประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของเขตปกครองพิเศษฮ่องกงนั้น คือ The Joint Financial Intelligence Unit (JFIU) หรือ หน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน มีหน้าที่หลัก ในการที่จะรับรายงานธุรกรรมต้องสงสัยจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงาน นอกจากนั้นหน่วยงานนี้ยังรับรายงานธุรกรรมต้องสงสัยตามกฎหมายด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานร่วมด้านข่าวกรองทางการเงิน (JFIU) นั้น จึงมีหน้าที่หลักในการ รับและรวบรวมรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมต้องสงสัย ที่เข้าข่ายต้องรายงานจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงาน ต่างๆ เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย ผู้ค้าวัตถุดิบค่า และแหล่งอื่น ๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลที่ได้จากการร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ และนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความผิดปกติในการทำธุรกรรม ส่งไปยังหน่วยงานของฮ่องกงที่เห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 4 หน่วยงาน ได้แก่ ตำรวจ ศุลกากร คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกรมตรวจคนเข้าเมือง เพื่อที่จะให้หน่วยงานทั้ง 4 เริ่มต้นทำการสืบสวนสอบสวนต่อไป โดยเจ้าหน้าที่ในส่วนนี้ไม่ทำการสืบสวนคดีด้วยตนเอง มิได้ทำการสืบสวนสอบสวน รับผิดชอบคดี หรือดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินใด ๆ ที่ตรวจสอบพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่ต้องสงสัยแต่อย่างใด

จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงาน FinCEN, AUSTRAC หรือ JFIU คล้ายคลึงกัน คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ในทั้งสามหน่วยงาน มีอำนาจในการรับและรวบรวมรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน จากนั้นก็จะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลธุรกรรม สืบหาความผิดปกติของข้อมูล หาความเชื่อมโยงของข้อมูล วิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความผิดปกติในการทำธุรกรรม และจัดทำผลการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน ส่งไปยัง

หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายอื่น เช่น สำนักงานศุลกากร ตำรวจ เพื่อที่จะให้หน่วยงานนั้นทำการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดต่อไป โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน FinCEN, AUSTRAC หรือ JFIU จะไม่ทำการสืบสวนคดี รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง มิได้ทำการรับผิดชอบคดี ไม่มีอำนาจไปบังคับใช้กฎหมาย ดำเนินการทางกฎหมายกับทรัพย์สินใด ๆ ที่ตรวจสอบพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่ต้องสงสัย, ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน, จับกุมผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ต้องส่งข้อมูลผ่านการวิเคราะห์ไปให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายอื่นเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานที่รับข้อมูลนั้น ไม่ใช่เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเฉพาะการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังเช่นสำนักงานปปง.เท่านั้น แต่เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น หากเป็นข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับศุลกากร ก็จะส่งข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วไปยังสำนักงานศุลกากรเพื่อดำเนินการ หรือกรณีข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับยาเสพติด อาจส่งไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดียาเสพติดโดยตรง คือ หน่วยปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงาน FinCEN, AUSTRAC และ JFIU แล้ว ก็ จะเห็นความแตกต่างที่ชัดเจนใน 2 ประเด็น ดังนี้

1) พนักงานเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงาน FinCEN, AUSTRAC หรือ JFIU ไม่มีอำนาจในการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด มีเพียงอำนาจในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อส่งให้หน่วยงานอื่นเท่านั้น ผิดกับพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เมื่อได้รับข้อมูลหรือการรายงานธุรกรรม ก็มีอำนาจตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว เมื่อพบความผิดปกติ ก็สามารถดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

2) หน่วยงานที่รับข้อมูลผ่านการวิเคราะห์จากพนักงานเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงาน FinCEN, AUSTRAC หรือ JFIU ก็คือ หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร สรรพากร ซึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ไม่ได้มีอำนาจดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินเพียงเท่านั้น การดำเนินคดีในส่วนของฟอกเงิน เป็นเพียงการดำเนินการส่วนหนึ่งในทั้งหมดของอำนาจหน้าที่ กล่าวคือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงาน FinCEN ได้รับรายงานธุรกรรมจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็ทำการวิเคราะห์ ข้อมูล จนพบความผิดปกติ ในข้อมูลทางการเงินของนาย A ส่งข้อมูลดังกล่าวไปให้ตำรวจดำเนินการ เช่นนี้ ตำรวจมีอำนาจในการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน จับกุมผู้กระทำ

ความผิด ทั้งในส่วนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ของนาย A และในส่วนการกระทำ ความผิดฐานฆาตกรรมของนาย A ด้วย แตกต่างจากพนักงานเจ้าหน้าที่ปบง.ที่มีเพียงอำนาจใน การสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน และการกระทำความผิด ฐานฟอกเงินเท่านั้น หากพบว่าบุคคลผู้ดำเนินการตรวจสอบกระทำความผิดฐานอื่น เช่น ลักทรัพย์ ในเคหาสถาน หรือ วางเพลิงเผาทรัพย์ ก็ต้องส่งเรื่องดังกล่าวไปให้หน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ เช่น ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการ ไม่สามารถดำเนินการกับความผิดฐานอื่นได้เอง

**ตารางเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม
กฎหมายฟอกเงินต่างประเทศ**

ประเทศ	ไทย	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	ฮ่องกง
หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	สำนักงานปปง.	FinCen	AUSTRAC	JFIU
การวิเคราะห์ ข้อมูลหรือ ธุรกรรม	พนักงาน เจ้าหน้าที่ปปง.	พนักงานเจ้าหน้าที่ FinCen	พนักงาน เจ้าหน้าที่ AUSTRAC	พนักงาน เจ้าหน้าที่ JFIU
การสืบสวน รวบรวม พยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดี เกี่ยวกับ การ ฟอกเงิน	พนักงาน เจ้าหน้าที่ปปง.	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมายทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมาย ทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมาย ทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร
การสืบสวน รวบรวม พยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดี เกี่ยวกับ ความผิดในฐานะ อื่น	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมาย ทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมายทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมาย ทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร	หน่วยงานบังคับ ใช้กฎหมาย ทั่วไป เช่น ตำรวจ ศุลกากร

4.3.2 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ เจ้าพนักงานป.ป.ส.

เจ้าพนักงานป.ป.ส. เป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย โดยมีอำนาจเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับคดียาเสพติด ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. เป็นการดำเนินการเบื้องต้น หรือขยายผลการสืบสวนจับกุมเท่านั้น เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สอบสวนและมีความเห็นเสนอพนักงานอัยการ เห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป เจ้าพนักงานป.ป.ส. จะทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเอง แล้วส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีทันทีไม่ได้ ดังนี้ อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ของเจ้าพนักงานป.ป.ส. คือ

1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ เพื่อตรวจค้น กล่าวคือ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่ามีบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือซึ่งอาจเป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเนื่องจากการเน้นข่าวว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม เจ้าพนักงานป.ป.ส. มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ เพื่อตรวจค้นได้ อย่างไรก็ตามการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เพื่อตรวจค้น จะต้องมีการมีคำสั่งหรือหมายศาล เว้นแต่มีเหตุให้ค้นโดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล หากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก เจ้าพนักงานป.ป.ส. ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปหรือข้าราชการทหารตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองร้อยหรือเทียบเท่าขึ้นไป

2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะใด ๆ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่ามียาเสพติดซุกซ่อน อยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ เจ้าพนักงานป.ป.ส. ซึ่งได้รับมอบหมาย ให้มีอำนาจจับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ทั่วราชอาณาจักร กรณีจับตามหมายจับ เมื่อพบผู้กระทำความผิดตามหมายจับ ให้แสดงหมายจับและบัตรประจำตัวต่อผู้นั้น ก่อนจับกุม หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้กระทำความผิดตามหมายจับจะหลบหนี ให้ดำเนินการจับกุมไปก่อน แล้วแสดงหมายจับและบัตรประจำตัว กรณีจับโดยไม่มี

หมายจับให้แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้นั้นก่อนจับกุม ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ทำการจับ เอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือของพนักงานสอบสวนโดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ให้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหมายจับให้แจ้งผู้ถูกจับทราบและอ่านให้ฟัง ให้แจ้งผู้ถูกจับว่าถ้อยคำที่ผู้ถูกจับกล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาคดีได้ ทำบันทึกการจับกุมและให้ผู้ถูกจับลงลายมือชื่อไว้ หากผู้ถูกจับไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการจับกุม และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว หรือก่อนนั้น ตามที่จะเห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้โดยมิให้ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยการควบคุมผู้ถูกจับ จะกระทำได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนผู้ถูกจับ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 5 หรือเทียบเท่าลงมา เป็นผู้ควบคุมผู้ถูกจับ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับ หากจะควบคุมเกิน 24 ชั่วโมง ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงาน

4) เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจยึด หรืออายัดยาเสพติด ที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

5) ค้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

6) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งกฎหมายจำกัดเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนผู้ต้องหาเท่านั้น จะตีความให้มีความหมายว่าเป็นอำนาจสอบสวนโดยทั่วไปไม่ได้² การสอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ต้องหาทราบ ถ้ามีหมายจับให้แจ้งผู้ต้องหาทราบ, แจ้งสิทธิของผู้ต้องหาที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา, แจ้งสิทธิขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับ และสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก, แจ้งสิทธิในการพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว สิทธิได้รับการ

²หนังสือตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ สร 0601/1408 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2525

เยี่ยมตามสมควร และสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย อีกทั้งทำบันทึก รายละเอียดแห่งการสอบสวน โดยระบุสิทธิของผู้ต้องหา พร้อมทั้งระบุว่าผู้ต้องหาปฏิเสธหรือยินยอมให้สอบปากคำด้วยความสมัครใจ พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อทำบันทึกเสร็จแล้วให้อ่านให้ผู้ต้องหาฟังและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากผู้ต้องหาไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการสอบสวน

7) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา โดยทำหนังสือ

8) อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบ สารเสพติดในร่างกายในกรณีจำเป็น และมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเสพยาเสพติด ในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ

9) ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรศัพท ฯลฯ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ เป็นหนังสือ จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้ โดยการอนุญาตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน โดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ เมื่อเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ ส่วนบรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มา ให้เก็บรักษา และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวน หรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีเท่านั้น

10) ตรวจกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ซึ่งหากเจ้าของ หรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการดังกล่าว ไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการ เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการแห่งนั้นชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นแล้วแต่กรณี

นอกจากนี้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีอำนาจตามกฎหมาย ระเบียบ มติ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีก ตัวอย่างเช่น³

(1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจับ ยึด และตรวจพิสูจน์ยาเสพติด พ.ศ.2537 คือ

(ก) ทำการตรวจสอบจำนวน ปริมาณ น้ำหนัก และบรรจุยาเสพติดนั้น ลงในภาชนะที่เรียบร้อย แข็งแรงปลอดภัยเท่าที่จะกระทำได้ และจัดทำบันทึกจับกุม หรือการยึด พร้อมทั้งรายละเอียดตามสมควรไว้เป็นหลักฐาน 2 ชุด

(ข) นำยาเสพติดของกลางพร้อมตัวผู้ต้องหา (ถ้ามี) ส่งพนักงานสอบสวน โดยเร็ว

(2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2537 คือ

(ก) ขอความร่วมมือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการตรวจค้น จับกุม คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีที่ไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ ก็ให้จดแจ้งผลไว้ทำบันทึกการแจ้งขอความร่วมมือในการรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี

(ข) ขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อฝากให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เป็นการชั่วคราว ก่อนส่งมอบแก่พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี

(ค) เข้าฟังการสอบสวนร่วมกับหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามที่เลขาธิการ ป.ป.ส.มอบหมาย

(ง) แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการรวบรวมพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ที่สมควรใช้เป็นพยานหลักฐาน ในการพิสูจน์ความผิดเพิ่มเติม พร้อมทั้งเหตุผล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เจ้าพนักงานป.ป.ส.ทำบันทึกความเห็น และเหตุผลไว้ในสำนวนการสอบสวน

(จ) เข้าไปสอบสวนผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือในสถานที่คุมขังของกรมราชทัณฑ์ เมื่อได้ ร้องขอต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือหัวหน้าสถานที่นั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดียาเสพติด

---

³ อรรถณพ ลิขิตจิตตะ, เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของ เจ้าพนักงานป.ป.ส., (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 14-27.

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ อำนาจของ เจ้าพนักงานป.ป.ส. แล้ว จะเห็นว่า อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. จะนำไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิด ซึ่งจะเป็นกรณีเฉพาะ ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ต่างกับพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งก็คือ การยึดหรืออายัด ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อีกทั้งขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. นอกจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานแล้ว ยังครอบคลุมการกระทำความผิดมูลฐานอื่น คือ ความผิดเกี่ยวกับเพศ, ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน, ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง หรือฉ้อโกง ซึ่งกระทำโดยบุคคลซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินของสถาบันการเงิน, ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ, ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือ รีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร, ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร, ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย, ความผิดเกี่ยวกับการพนัน, ความผิดเกี่ยวกับการเล็ดลอด และ ความผิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ และการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย

กรณีการดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดนั้น ทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีเพียงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานเพียงเบื้องต้นเท่านั้น หลังจากนั้นต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อส่งสำนวนให้อัยการต่อไป พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเอง แล้วส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีทันทีไม่ได้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการจับกุมผู้กระทำความผิด เพียงแต่ กรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กฎหมายได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้น ตามที่จะเห็นสมควรให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้โดยมิให้ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งต่างกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ แต่หลังจากนั้นต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า แต่อย่างไรก็ตามต้องไม่เกินกำหนดเวลา 24 ชั่วโมง โดยไม่ปรากฏถึง

ข้อยกเว้นใด ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.สามารถมีอำนาจควบคุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้เกินระยะเวลาดังกล่าว

อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีความแตกต่างกันอีก กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. จะมีอำนาจบริบูรณ์ในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. จะเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปง. แล้ว ปราบกฏตาม มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แตกต่างกับกรณีของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กล่าวคือ อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ซึ่งอาจเป็นการกำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตำแหน่งใด หรือระดับใด มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น อำนาจในการตรวจค้น จับกุม โดยอาจให้เจ้าพนักงานคนใดมีอำนาจทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการก็ได้ โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น ซึ่งในทางปฏิบัติเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะมีอำนาจทันที โดยไม่ต้องมีการได้รับมอบหมายจากเลขาธิการก่อนเหมือนดังเช่นกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. กล่าวคือสำหรับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะมีการทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมาย คือ บัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดังนั้น เมื่อต้องการบังคับใช้กฎหมาย เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงสามารถแสดงบัตรประจำตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที

ตารางเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ เจ้าพนักงานป.ป.ส.

หัวข้อ	พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.	เจ้าพนักงานป.ป.ส.
ขอบเขตการดำเนินการ	ดำเนินการทางแพ่งและอาญากับผู้กระทำความผิด	ดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิด
ประเภทความผิด	ความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน ความผิดฐานฟอกเงิน	ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
การดำเนินการทางอาญา	มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นเท่านั้น หลังจากนั้นต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ เพื่อส่งสำนวนให้อัยการต่อไป	มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นเท่านั้น หลังจากนั้นต้องส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการ เพื่อส่งสำนวนให้อัยการต่อไป
การจับกุมผู้กระทำความผิด	มีอำนาจจับกุม แต่ต้องส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน โดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง	มีอำนาจจับกุม และควบคุมผู้ถูกจับได้ไม่เกิน 3 วัน จากนั้นต้องส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวน
จุดเริ่มต้นของอำนาจ	อำนาจจะบริบูรณ์ เมื่อมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ซึ่งจะต้องพิจารณา มอบหมายเป็นรายคดีไป	อำนาจเป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายดังนี้ จึงมีอำนาจทันที โดยไม่ต้องมีการได้รับมอบหมายจากเลขาธิการก่อน

4.3.3 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.

พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยมีอำนาจเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้นโดยเฉพาะ พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ตามกฎหมายฉบับนี้ จึงมีอำนาจในการริบทรัพย์สินของผู้ต้องหา ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่กระทำความผิด โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มา โดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม อีกทั้งยังให้ความหมายของคำว่า ทรัพย์สิน ให้รวมถึง ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้องผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว, หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา, ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอน หรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลา 10 ปีก่อนมีคำสั่งยึดอายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้ว่า การโอนหรือการกระทำนั้น ได้กระทำไปโดยสุจริต และ มีค่าตอบแทน ซึ่งเป็นการขยายการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะในประมวลกฎหมายอาญา หากทรัพย์สินถูกเปลี่ยนแปลงสภาพไปกลายเป็นทรัพย์สินอื่น มาตรการทางกฎหมายอาญาก็ไม่สามารถติดตามริบทรัพย์สินใหม่ได้ แต่การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ทรัพย์สินนั้นแม้จะถูกเปลี่ยนแปลงกี่ครั้งก็สามารถริบได้ อย่างไรก็ตาม บุคคลที่จะถูกตรวจสอบทรัพย์สินนั้น ต้องเป็นบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดียาเสพติด ซึ่งความผิดที่ถูกกล่าวหาเป็นความผิดฐาน ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือ พยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย โดยยาเสพติดในคดีความนั้นๆ ต้องเป็นยาเสพติดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.

2534 นี้ จำนวน 21 ชนิด และกฎกระทรวงฉบับที่ 7 ซึ่งออกตามความพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จำนวน 4 ชนิด รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีชื่อหรือส่วนประกอบทางเคมีอย่างเดียวกันกับยาเสพติดดังกล่าว และเกลือใด ๆ ของยาเสพติดดังกล่าวด้วย เช่น เฮโรอีน ผีน กัญชา โคคาอีน อีเฟดรีน แอมเฟตามีน เป็นต้น

การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติถึง อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ในการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ ดังนี้

1. อำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สิน

ก) รวบรวมข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงทรัพย์สินที่ได้มา หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากข้อมูลข่าวสาร หรือหลักฐานที่ได้รับจากการรายงานการจับกุม และจากรายงานที่ได้รับจากการสืบสวนในทางอื่น และตรวจสอบให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ให้ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้น เป็นของผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยวิธีการใด เมื่อใด มีหลักฐานอย่างไร และมีราคาโดยประมาณเท่าใด รวมทั้งจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจสอบทั้งหมด

ข) ประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การรวบรวมข้อมูล เอกสาร และพยานหลักฐาน ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน อันเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ เช่น หน่วยงานที่จับกุม สถานีตำรวจ, สำนักงานที่ดิน, กรมสรรพากร รวมทั้งธนาคารหรือสถาบันการเงิน

ค) ให้บุคคลมาให้ถ้อยคำ คือ สอบปากคำผู้ถูกตรวจสอบ ผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้ถูกตรวจสอบ ผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้ซื้อหรือขายทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสืบสวนพฤติกรรม และผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือให้แจ้งข้อมูล หรือให้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้นก็ได้ หากบุคคลใดมีข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ ที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน

2. อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และประเมินราคาทรัพย์สิน

เมื่อคณะกรรมการหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและประเมินราคาทรัพย์สินนั้น โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินได้ทุกวันในระหว่างเวลา

กลางวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ได้ดำเนินการในทันที ทรัพย์สินนั้นจะสูญหายหรือถูกขโมย ก็ให้มีอำนาจดำเนินการยึดในเวลากลางคืนได้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดสังหาริมทรัพย์ได้แล้ว ไม่สามารถขนย้ายสังหาริมทรัพย์ที่ ยึดนั้นมาเก็บรักษาไว้ได้ หรือสังหาริมทรัพย์นั้นมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาเก็บรักษา ให้รายงานเลขอาชญากรรมเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่เลขาธิการยังไม่มีคำสั่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการยึดนั้นจัดการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ตามที่เห็นสมควรไปพลางก่อน

3. อำนาจในการตรวจค้น

เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยาเสพติด ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ทรัพย์สินนั้นจะสูญหาย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. กับ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. แล้ว จะเห็นว่า อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบทรัพย์สิน และธุรกรรมทางการเงินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น ต่างกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ที่มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบทรัพย์สิน และธุรกรรมทางการเงิน ที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน ซึ่งมีทั้งหมด 11 มูลฐาน นอกจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นหนึ่งในมูลฐานแล้ว ยังมีอำนาจในความผิดมูลฐานอื่นอีก ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ความผิดเกี่ยวกับการขโมยประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก ข้อโกงของสถาบันการเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก รีดเอาทรัพย์สินโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ ซ่องโจร ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับการซื้อเสียงความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และความผิดเกี่ยวกับการพนัน

อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีความแตกต่างกันอีก กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขอาชญากรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเมื่อได้รับมอบหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร

หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาหรือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา นอกจากนั้น ยังมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม ซึ่งเป็นอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ที่ได้รับคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือ แต่สำหรับกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. จะมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานและตรวจสอบทรัพย์สิน เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีคำสั่งมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทน และในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมาย อาจร้องขอให้มอบหมายให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ดำเนินการตามมาตรา 25 แทนคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน คือ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาหรือ การมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการตรวจสอบจากธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์และสถาบันการเงินด้วย ปราบปรามตามมาตรา 21, มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ประกอบ กฎกระทรวงฉบับที่ 3 ส่วนกรณีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สิน ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูก ยกย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน ก็เป็นอำนาจของกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่นกัน แต่ประธานกรรมการ หรือเลขาธิการ จะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทน

แล้วรายงานให้ทราบก็ได้ ดังนี้ จะเห็นได้ว่าอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน พระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติให้เป็นอำนาจ ของกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และเลขาธิการคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. จะมีอำนาจในส่วนนี้ได้ ก็ต่อเมื่อ ได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการแทน ไม่มีอำนาจโดยตรงตามกฎหมาย แต่เป็นการใช้อำนาจ แทนบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้

ตารางเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.

หัวข้อ	พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.	พนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.
การดำเนินการ	การรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบทรัพย์สิน และธุรกรรมทางการเงินของผู้กระทำความผิด	การรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบทรัพย์สิน และ ธุรกรรมทางการเงินของ ผู้กระทำความผิด
ประเภทความผิด	ความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน ความผิดฐานฟอกเงิน	ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
จุดเริ่มต้นของอำนาจ	เมื่อมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือ จากเลขาธิการ ซึ่งจะต้อง พิจารณามอบหมายเป็นรายคดี ไป	เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบ ทรัพย์สิน หรือเลขาธิการ มี คำสั่งมอบหมายให้ ดำเนินการ ตรวจสอบทรัพย์สินแทน
อำนาจในการรวบรวม พยานหลักฐาน	หลังจากมีคำสั่งมอบหมายเป็น หนังสือจากเลขาธิการแล้ว ก็จะมี อำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน โดยวิธีการต่างๆ เช่น มีหนังสือ สอบถาม เรียกบุคคลมาให้ ถ้อยคำ หรือการค้นเคหสถาน ซึ่ง	เป็นอำนาจของกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สิน อนุกรรมการตรวจสอบ ทรัพย์สิน และเลขาธิการ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส.

	ถือว่าเป็นอำนาจโดยตรงของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย	จะมีอำนาจในส่วนนี้ได้ ก็เมื่อได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการแทน ไม่มีอำนาจโดยตรงตามกฎหมาย
อำนาจในการยึด และหรืออายัดทรัพย์สิน	เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้ทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม	เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขาธิการ ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม
อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิด	มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด	ไม่มีอำนาจจับกุม

4.3.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. กับ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เป็นพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 โดยจะมีอำนาจเฉพาะในคดีพิเศษ ซึ่งได้แก่ คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(1) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมิลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวน สอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(2) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (1) ตามที่ คณะกรรมการคดีพิเศษ (กพค.) มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ตัวอย่างคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ เช่น คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน, คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า, คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น ตัวอย่างคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บัญชีท้ายประกาศ กพค. ฉบับที่ 2 (2547) เช่น คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร, คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เป็นต้น

ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ซึ่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติถึง อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ไว้เฉพาะอีกด้วย ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น การจะเข้าทำการตรวจค้น ต้องมีเหตุสงสัยตามสมควรว่า มีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอัน

ควรเชื่อว่าเนื่องจากการเน้นย้ำว่าจะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม โดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปด้วย อย่างไรก็ตามพนักงานสอบสวนคดีพิเศษระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการให้เป็นไป ตามที่อธิบดีกำหนด โดยทำเอกสารให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ได้รับอนุมัตินั้น และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้นั้นต้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ เว้นแต่การตรวจเคหสถาน ที่สถานที่ใด ๆ เวลากลางคืนให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมิได้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(4) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(5) ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน จากการดำเนินการตรวจค้นเคหสถาน บุคคล หรือยานพาหนะ หรือการดำเนินการมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ อาจได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่างๆเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการ และบางครั้งอาจแสวงหาความเชื่อมโยงของเอกสารด้วยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ หรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (1) (2) (3) และ (4) โดยให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้รับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปเป็นผู้ปฏิบัติ

(6) ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสาร ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรศัพท ฯลฯ โดยทั่วไปพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ไม่มีอำนาจได้ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แต่บางกรณี ข้อมูลในอุปกรณ์สื่อสาร ดังกล่าวมีความสำคัญต่อรูปคดี จึงจำเป็นต้องร้องขอต่อศาล เป็นรายคดีไป กล่าวคือในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือ จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้ การอนุญาตดังกล่าว ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็น คือ มีเหตุอันควรเชื่อว่ามี การกระทำความผิด หรือจะมีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ, มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว, ไม่อาจ ใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้ โดยการอนุญาตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วันโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูล ข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต ข้อมูล ข่าวสารที่ได้มา ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่ง ได้รับอนุญาต และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดี พิเศษดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น

(7) จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บางครั้งการสืบสวนสอบสวนมีความจำเป็นที่ ต้องกระทำการดังกล่าว ซึ่งตามปกติถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติยกเว้นให้การกระทำดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย หากเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย คือ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการในกรณีจำเป็นและเพื่อ ประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เท่านั้น

(8) อำนาจเก็บรักษาของกลาง พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังมีอำนาจในการ เก็บรักษาของกลาง จากคดีอาญาพิเศษโดยจะเก็บรักษาไว้เองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้เก็บ รักษาก็ได้ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ของกลางนั้น ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษา หรือเก็บรักษาไว้จะเป็น

ภาวะแก่ทางราชการ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้นำของกลางนั้น ออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการได้

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. กับ อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้ว จะเห็นว่า อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ จะมีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานเฉพาะคดีอาญาที่เป็นคดีพิเศษเท่านั้น ซึ่งคดีพิเศษ นอกจากที่ถูกระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ และที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ยังมีกรณีคดีอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการคดีพิเศษ (กพค.) มีมติด้วย ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ออกไปนอกเหนือจากความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ และที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่นนี้ ความผิดอาญาบางประเภท แม้ไม่ได้ถูกระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ หากมีลักษณะหรือเหตุผลพิเศษบางประการ จนคณะกรรมการคดีพิเศษ มีมติให้เป็นคดีพิเศษแล้ว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็มีอำนาจเข้าไปดำเนินการในคดีประเภทนี้ได้ แตกต่างจากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ที่มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเฉพาะความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐานเท่านั้น คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ความผิดเกี่ยวกับการข่มขู่ประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการข่มขู่ ความผิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก รีดเอาทรัพย์สินโดยอ้างอำนาจอัยย์ ซ่องโจร ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับการซื้อเสียงความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และความผิดเกี่ยวกับการพนัน พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ไม่สามารถขยายขอบเขตอำนาจออกไป เพื่อดำเนินการกับการกระทำความผิดฐานอื่นใดได้อีก ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ๆ ก็ตาม ดังนั้นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จึงถูกจำกัดเฉพาะคดีความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐานเท่านั้น

อีกทั้งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ยังบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ใน การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ปรากฏตามมาตรา 23 ก่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องอำนาจในการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ว่านอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพราะ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย จึงมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด

แม้อำนาจดังกล่าวนี้จะไม่ได้ถูกระบุไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ก็ตาม พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็มีอำนาจดำเนินการได้ เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ไม่ได้กล่าวถึงบทบัญญัติในส่วนนี้ไว้ ทำให้เกิดข้อโต้เถียง และการตีความบทบัญญัติของกฎหมาย ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ผู้มีอำนาจจับกุม ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ได้กล่าวมาแล้วในเรื่อง 4.1 ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันจะก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี และส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่ง คือ การดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนั้น มุ่งเน้นมาตรการทางอาญา คือ จะดำเนินการกับคดีความผิดอาญาที่เป็นคดีพิเศษ และมาตรการที่บังคับใช้ก็จะเป็นมาตรการในทางอาญา การริบทรัพย์สินก็เป็นไปตามมาตรการทางอาญา แตกต่างกับการดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ซึ่งบัญญัติถึงมาตรการทางแพ่ง ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วย

ตารางเปรียบเทียบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. กับ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

หัวข้อ	พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.	พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ
ขอบเขตการดำเนินการ	ดำเนินการทางแพ่งและอาญากับผู้กระทำความผิด	ดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิด
ประเภทความผิด	ความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน ความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งถูกกำหนดไว้แน่นอนชัดเจน	ความผิดอาญาที่เป็นคดีพิเศษ ซึ่งนอกจากประเภทความผิดที่ระบุไว้แน่นอนแล้ว ก็ยังมีกรณีความผิดอาญาพิเศษที่เกิดจากมติของกพค.ด้วย อันเป็นการขยายประเภทความผิดให้เพิ่มขึ้น

<p>การดำเนินการทาง อาญา</p>	<p>มีอำนาจรวบรวม พยานหลักฐานเบื้องต้นเท่านั้น หลังจากนั้นต้องส่งเรื่องให้ พนักงานสอบสวน ดำเนินการ เพื่อส่งสำนวนให้อัยการต่อไป</p>	<p>มีอำนาจสืบสวน รวบรวม พยานหลักฐาน พร้อมทั้งสรุป สำนวน ทำความเห็น ส่งให้ พนักงานอัยการต่อไป</p>
<p>พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา</p>	<p>พระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มิได้บัญญัติถึงกรณี พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ว่าเป็น พนักงานฝ่ายปกครอง ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาหรือไม่</p>	<p>พระราชบัญญัติการสอบสวนคดี พิเศษ พ.ศ.2547 บัญญัติไว้ ชัดเจนว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับคดีพิเศษ พนักงาน สอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจ สืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือ พนักงานสอบสวน ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี</p>
<p>อำนาจจับกุมผู้กระทำ ความผิด</p>	<p>มีอำนาจจับกุม ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 38/1</p>	<p>มีอำนาจจับกุม แม้ว่า พระราชบัญญัติการสอบสวนคดี พิเศษ พ.ศ.2547 ไม่ได้ระบุ อำนาจจับกุมไว้ แต่เป็นอำนาจ ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา</p>

4.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.

แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะได้บัญญัติถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ไว้ แต่การใช้อำนาจดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก็ยังประสบกับปัญหาในบางกรณี เช่น ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะมีคำสั่งมอบหมายจากเลขาธิการ, ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. และปัญหาเกี่ยวกับการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวก่อให้เกิดความคิดเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ที่ไม่สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน บางกรณีอาจไปกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งในท้ายที่สุด ก็จะทำให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. มีประสิทธิภาพลดลงด้วย เช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

แนวทางการแก้ไขปัญหา กรณีเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการนั้น จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินงาน รวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่, ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน) ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนส่งคดีไปยังพนักงานอัยการ) และขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ เริ่มขึ้นเมื่อสำนักงานปปง. ได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด จากสถานีตำรวจ, กรมศุลกากร, หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน หรือจากสายลับปปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะต้องดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน โดยรวบรวมข้อมูล แสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะกระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งข้อมูลและพยานหลักฐานในส่วนนี้ อาจได้มาจากการตรวจสอบโดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติอาชญากร หรือ จาก

การตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกไว้ หรือ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ และการค้นหาข้อมูลบางคดี พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ได้มาจากจากค้นหาทางอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงได้เช่นนี้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ รวมทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อไป ซึ่งพยานหลักฐานที่รวบรวมมาเบื้องต้นต้องแสดงให้เห็นได้ว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มิเช่นนั้นคณะกรรมการธุรกรรมจะไม่มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสำนวนคดีข้อมูล พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมนำเสนอ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลในคดีมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็จะลงนามในคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า “คำสั่ง ม” ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก็จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้อำนาจไว้ เช่น มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ, เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ปราบปรามตามมาตรา 38, จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ปราบปรามตามมาตรา 38/1, เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต ปราบปรามตามมาตรา 46 เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมายถือเป็นขั้นที่มีความสำคัญ และจำเป็น เนื่องจากเป็นขั้นตอนในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นก่อนว่า ข้อมูล หรือเบาะแส ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ได้รับนั้น มีความถูกต้องหรือไม่ พฤติการณ์การกระทำความผิดดังกล่าวอยู่ในอำนาจของกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ บุคคลนั้นมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือเปล่า เมื่อผ่านขั้นตอนการตรวจสอบ

เบื้องต้นแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินเต็มรูปแบบต่อไป แต่เมื่อบทกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ไว้ บัญญัติด้วยถ้อยคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ” หรือ “พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือ” ดังนั้นก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ได้รับคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ จึงยังไม่มีอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 38 มาตรา 38/1 และมาตรา 46 ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้เกิดความคิดเห็นในเรื่องขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ แม้จะเป็นกรณีก่อนที่จะมีคำสั่งมอบหมาย ด้วยเหตุผลที่ว่า อำนาจดังกล่าว เป็นอำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ถือว่า เป็นผู้ปฏิบัติงาน ในสำนักงานปปง. จึงมีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน แม้จะเป็นช่วงเวลาก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย ซึ่งเป็นอำนาจตามมาตรา 40 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ได้บัญญัติว่า “ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้“

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติ ถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมายไว้ โดยในส่วนของบทบัญญัติในมาตรา 40 ฝ่ายนี้มีความเห็นว่าเป็นเพียงบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปปง. เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ไว้ด้วย จึงมีความเห็นว่า ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ได้รับคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ไม่มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน

นอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. จะประสบกับปัญหาในการดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐาน ในขั้นตอนก่อนได้รับคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส.เอง ก็ประสบปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ ก่อนคณะกรรมการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม จึงเสนอ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่...) พ.ศ.... โดยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม

2550 ลงมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยได้รับความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขไปพิจารณาด้วย ซึ่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สิน คือ ยกเลิกความในมาตรา 25 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

มาตรา 25 “เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน หรือตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการตรวจสอบจากธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์และสถาบันการเงินด้วย

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ก่อนที่คณะกรรมการหรือเลขานุการ จะมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่าเป็นทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 19 ชุกซ่อนอยู่ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

(4) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด หลังจากที่คณะกรรมการหรือเลขานุการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อทำการตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินตามมาตรา 22 ชุกซ่อนอยู่ในเวลากลางวัน ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

พนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใด หรือระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้

เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนด โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องแสดงเอกสารมอบหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง”

ดังนั้น การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในขั้นตอนก่อนมีคำสั่งมอบหมายของเลขาธิการ จึงต้องมีการกำหนดแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร เนื่องด้วยข้อมูล เบาะแสที่เข้าสู่สำนักงานปง.มีมากมาย การจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ทำการขอคำสั่งมอบหมายก่อนทุกคดี โดยการไม่ทำการกลั่นกรอง หรือทำการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ และหากยังไม่มีข้อมูล พยานหลักฐานที่เพียงพอ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะขอคำสั่งมอบหมายเพื่อเข้าทำการตรวจสอบบุคคลนั้นเลย ก็จะเป็นการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตกระทบกระเทือนถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีเกินสมควร อีกทั้งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 40 ผู้เขียนสอดคล้องกับความเห็นที่สองว่าบทบัญญัติในมาตรา 40 เป็นเพียงบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปง.เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้ด้วย เช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะใช้อำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 ไม่ได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนมีคำสั่งมอบหมายจะไม่มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้นก็ตาม แต่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปง.) มีอำนาจดังกล่าวตามกฎหมายโดยไม่ต้องมีคำสั่งมอบหมายเป็นรายคดี ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น จึงควรให้เป็นอำนาจของเลขาธิการปง. ซึ่งแม้จะก่อให้เกิดภาระในการปฏิบัติงาน และความล่าช้าในการดำเนินงาน แต่ข้อดีก็คือ การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะได้รับการพิจารณา ตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง ที่มีวุฒิภาวะ และความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างมาก ทำให้สามารถกลั่นกรองการทำงาน และการดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งบางกรณีอาจกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกมากเกินควร หรือข้อมูลบางอย่างอาจฟุ้งเฟ้อและไม่จำเป็นต้องการพิจารณาดำเนินการ ซึ่งในประเด็นนี้ ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.นั้น มีขอบเขตแค่ไหน เพียงใด คือ ในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น ก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ควรรวบรวมข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐาน เท่าที่จำเป็นต่อการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. และ

พยายามให้การดำเนินการกระทบสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุดด้วย ไม่ควรจะเรียกบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมูลฐาน เข้ามาให้ถ้อยคำ หรือไม่ควรละเมิดสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ ยังมีข้อบกพร่องในกรณีคดีที่จำเป็นเร่งด่วน ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการปง. มีข้อเสียที่ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากเป็นคดีทั่วไปก็อาจส่งผลเสียหายต่อคดีไม่มากนัก แต่สำหรับคดีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ต้องอาศัยการดำเนินงานที่รวดเร็ว การให้อำนาจการดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐานเป็นของเลขาธิการปง. ทั้งหมด จะส่งผลเสียหายต่อคดีมาก ดังนั้น คดีดังกล่าวนี้จึงควรเป็นบทยกเว้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. แม้ไม่ได้รับคำสั่งมอบหมายจากเลขาธิการ ก็มีอำนาจเข้ารวบรวมพยานหลักฐานได้ ซึ่งใช้บังคับในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเท่านั้น เช่น กรณีพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดในคดีจะถูกโยกย้าย หรือทำลายเสียก่อน

ในกรณีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เดิมพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่มีอำนาจเข้าไป ดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แต่หลังจากมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในปี พ.ศ. 2551 ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แล้วยังสามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับได้ แต่อย่างไรก็ตามอำนาจในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ส่วนใหญ่ก็ยังอยู่กับพนักงานสอบสวนเช่นเดิม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นก่อนการดำเนินการจับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จำเป็นที่จะต้องทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีความคิดเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกันเป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า อำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน

อำนาจจับกุม บันทึกล้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ตามกฎหมายพอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ เป็นอำนาจตาม มาตรา 38/1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 โดยเฉพาะ เพียงแต่การดำเนินงานทางอาญาในกรณีจับกุม บันทึกล้อยคำผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยเท่านั้น การกระทำการอย่างอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เป็นการกระทำการโดยปราศจากอำนาจ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ทำการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานพอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานพอกเงิน ก่อนการดำเนินการจับกุม ก็ต้องอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 เท่านั้น

ฝ่ายที่สองมีความเห็นว่า นอกเหนือจากอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ในดำเนินการทางอาญา ยังเป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย โดยเหตุผลที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็น พนักงานฝ่ายปกครอง ตามมาตรา 2 (16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้ ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานพอกเงิน ซึ่งเป็นมาตรการทางอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.2542 และยังมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ผลที่เกิดขึ้น คือ แม้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยังไม่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการ ซึ่งไม่มีอำนาจตามมาตรา 38 ในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนเข้าทำการจับกุม แต่ก็สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ซึ่งการสืบสวนก็คือ การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด และเมื่อเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ก็สามารถร้องขอต่อศาลให้ออกคำสั่ง หมายจับ หมายค้น หรือหมายขังได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งศาลได้ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของฝ่ายที่สอง เนื่องจากว่า บทบัญญัติมาตรา 2(16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายรวมถึง...เจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่ง

ตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม” ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ได้บัญญัติถึง อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดมูลฐานให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งตามความคิดเห็นของฝ่ายที่หนึ่ง ไม่อาจตอบปัญหาในเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ในการดำเนินการทางอาญาบางกรณีได้ เช่น อำนาจในการขอออกหมายจับ หรือหมายค้น บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจด้วยแล้ว อำนาจหน้าที่ และกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย อันจะส่งผลถึงเรื่องขอบเขต และวิธีการในการจับกุม การขอหมายจับ การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุม การนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งพนักงานสอบสวน และสิทธิของผู้ถูกจับกุม

แนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องการยึดอายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัด ซึ่งดังที่กล่าวมาแล้วว่าอำนาจในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะเกิดขึ้นเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปง.) มีคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราวทรัพย์สินหรือที่เรียกกันว่า “คำสั่ง ย” ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง ดังนี้ ก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัด พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไม่มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เลย ซึ่งในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะเกิดปัญหาขึ้น คือ ในกรณีการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยการเข้าตรวจค้นเคหสถาน สถานที่หรือยานพาหนะ ตามอำนาจในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วตรวจพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ กรณีการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้ง กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.พบทรัพย์สินก่อนทราบการกระทำความผิด เช่น กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.พบเงินสดจำนวนมากบรรจุอยู่ในรถยนต์โดยสาร แต่ไม่พบยาเสพติด หรือสิ่งของผิดกฎหมายใด ๆ กรณีดังกล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยังไม่ได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หรือบางกรณียังไม่มีแม้คำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เลยก็ตาม จึงไม่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ตรวจสอบ และแม้ว่าภายหลังจากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ตรวจพบทรัพย์สินแล้ว จะสามารถรวบรวมพยานหลักฐาน แสดงให้เห็นได้ว่าทรัพย์สินที่พบนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็สามารถติดตามยึด อายัด ทรัพย์สินที่ได้จากการแปรสภาพ

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ แต่ก็ต้องยอมรับว่าการติดตามทรัพย์สินที่ผ่านการแปรสภาพ เปลี่ยนแปลงรูปแบบ ย่อมเป็นการดำเนินการที่ซับซ้อนยุ่งยาก และบางกรณีก็เป็นไปไม่ได้ เพราะผู้กระทำความผิด สามารถคาดคะเนว่า หลังจากตรวจพบทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่ไปง.ต้องดำเนินการตรวจสอบพฤติกรรมการกระทำความผิด รวมทั้งทรัพย์สินต่างๆของตน จึงอาจทำการซุกซ่อนทรัพย์สิน ข้อมูล เอกสาร เกี่ยวกับสิทธิในทางทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยวิธีสลับซับซ้อน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส. ก็ประสบกับปัญหาการยึดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ก่อนคณะกรรมการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม จึงเสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่...) พ.ศ....ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยึดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ก่อนคณะกรรมการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน โดยบัญญัติเพิ่มมาตรา 25(3) และมาตรา 25/1 กล่าวคือ

มาตรา 25 “เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน หรือตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ก่อนที่คณะกรรมการ หรือเลขานุการ จะมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อทำการตรวจค้น ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควร ว่าเป็นทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 19 ซุกซ่อนอยู่ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า หากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

พนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใด หรือระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่เลขานุการกำหนด โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายนั้น”

มาตรา 25/1 “เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา 25 (3) แล้ว ให้ผู้ยึด หรืออายัด รายงานต่อเลขานุการภายใน 3 วัน นับแต่วันที่มีการยึดหรืออายัด เพื่อให้คณะกรรมการ หรือ

เลขาธิการ มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ในกรณีที่คณะกรรมการหรือเลขาธิการไม่มีคำสั่งยึดหรืออายัดตามมาตรา 22 วรรค 2 ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน ให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของ”

ดังนั้น เมื่อทำการเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นแล้ว การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ตรวจพบ ไว้ชั่วคราวในกำหนดระยะเวลาสั้นๆ เช่น 24 ชั่วโมง เพื่อทำการตรวจสอบทรัพย์สินในเบื้องต้น หรือ เพื่อทำการขอคำสั่งยึดหรืออายัด จากเลขาธิการปง.ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามอำนาจในส่วนนี้ เป็นอำนาจที่กระทบถึงสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยไม่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อนการบังคับใช้จึงต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง จึงควรกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่อยู่ในระดับเชี่ยวชาญ หรือชำนาญการ เป็นผู้มีอำนาจดำเนินการ และหลังจากทำการยึด อายัดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. ต้องรีบรายงานการยึด อายัดต่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปง.โดยเร็ว ต่อไป

การแก้ไขปัญหากเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ในการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง อันเป็นความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินในกรณีนี้ไว้ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ทั้งที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ผลประโยชน์หลักที่ผู้กระทำความผิดได้รับมิใช่ประโยชน์ในทางการเงินหรือทรัพย์สินโดยตรง เช่นเดียวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เงินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเลือกตั้งส่วนใหญ่ ปรากฏในรูปของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือ ไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง แต่กฎหมายฟอกเงินกลับไม่ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ยึดหรืออายัดเงินจำนวนนี้ได้ ต่างกับทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ที่มาตรา 3 บัญญัติให้ทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จึงมีอำนาจดำเนินการกับทรัพย์สินได้ ซึ่งแม้ว่าความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะถูกบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในกฎหมายฟอกเงินก็ตาม แต่หากทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับเลือกตั้ง มิได้ถูกบัญญัติไว้เป็นพิเศษเหมือนดังกรณีความผิด

เกี่ยวกับการก่อการร้าย เท่ากับว่าการบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นความผิดมูลฐาน ไม่ได้บรรลุตามความมุ่งหมายที่แท้จริง ดังนี้ ควรมีการแก้ไขนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้รวมถึงทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ความขาดแคลนของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดเทคโนโลยีอันทันสมัย สร้างความสะดวกสบาย และความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีบุคคลบางส่วนนำความสามารถที่มี มาใช้เอาตัวเขาเปรียบบุคคลอื่น สร้างความขัดแย้ง ก็จะก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคม ซึ่งยิ่งมนุษย์มีความสามารถมากขึ้นเท่าไร สังคมเจริญก้าวหน้ามากเท่าไร อาชญากรรมก็ยิ่งจะพัฒนารูปแบบขึ้นเท่านั้น ดูเหมือนว่า ความเจริญก้าวหน้าไปควบคู่กับความสลับซับซ้อนของอาชญากรรม วิทยาการและเทคโนโลยีถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหลบเลี่ยงกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย ซึ่งเป้าหมายของการก่ออาชญากรรมโดยส่วนใหญ่ ก็คือ เงินหรือทรัพย์สิน โดยเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้น มักจะมีการซุกซ่อน ยักย้ายถ่ายเทไปให้บุคคลอื่น หรือแปรสภาพไปเป็นทรัพย์สินต่าง ๆ เพื่อที่จะปกปิดแหล่งที่มา เป็นกลวิธีที่จะทำให้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือเงินสกปรก หายไปเป็นเงินที่บริสุทธิ์ หรือเงินสะอาด ที่เรียกว่า การฟอกเงิน การกระทำความผิดดังกล่าว ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ สร้างปัญหาใหญ่หลวงให้สังคม ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงถูกบัญญัติขึ้น เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหานี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ซึ่งสามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ แม้บุคคลผู้กระทำความผิดจะยังไม่ได้ถูกลงโทษทางอาญาตามคำพิพากษาของศาล หรือทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกจำหน่าย จ่ายโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพไปก็ครั้ง จะอยู่ในครอบครองของบุคคลใด ที่สำคัญก็คือ การผลัดภาระการพิสูจน์ให้ตกไปอยู่กับเจ้าของทรัพย์สิน โดยเจ้าของทรัพย์สินต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการทำมาหาได้โดยสุจริต มิเช่นนั้นทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกยึดและหรืออายัด อีกทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังได้บัญญัติให้การกระทำการฟอกเงินเป็นความผิดอาญา กล่าวคือบุคคลใด โอน รับโอน เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้

สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน บุคคลนั้นอาจมีความผิดฐานฟอกเงิน อันเป็นความผิดอาญาอีกฐานหนึ่งด้วย ซึ่งประตูช่องทางที่จะเข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย ฟอกเงิน คือ ความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐาน ดังนั้นการกระทำความผิดอื่น แม้จะเป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมาย แต่หากไม่เข้าความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐานแล้ว ก็ไม่สามารถใช้กระบวนการตามกฎหมายฟอกเงินเข้าบังคับได้ โดยความผิดมูลฐานทั้ง 11 มูลฐานนั้น ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจร
7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร
8. ความผิดเกี่ยวกับก่อการร้าย
9. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน
10. ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
11. ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

การดำเนินงานรวบรวมของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง.) แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง และการดำเนินการทางอาญากับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ในส่วนกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในทางแพ่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. คือ เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้รับจากการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ, ศุลกากร, สถาบันการเงิน, หน่วยงานภายนอกอื่น ๆ หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน หรือจากสายลับปปง. รายงานและข้อมูลดังกล่าว จะถูกจัดแบ่งแยกเป็นประเภทดี แล้วส่งมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ผู้รับผิดชอบ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ต้องดำเนินการตรวจสอบก่อน โดยรวบรวมข้อมูล

พยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ากระทำความผิดมูลฐานหรือกระทำความผิดฐานพอกเงิน เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงได้เช่นนี้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จะเสนอข้อมูลและพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เช่น บิดา มารดา ภรรยาและบุตร รวมทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว ก็ต้องสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มิเช่นนั้นคณะกรรมการธุรกรรมจะไม่มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เข้าทำการตรวจสอบ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสำนวนคดีข้อมูล พยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. รวบรวมนำเสนอ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลในคดีมีการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน (เลขาธิการปง.) ก็จะลงนามในคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า “คำสั่ง ม” เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปง. แล้ว ก็จะมีอำนาจในการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ รวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรม จัดทำสำนวน อีกทั้งร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรากฏตามมาตรา 38 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542

หลังจากมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปง. แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. ก็ต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานอีกครั้งหนึ่ง เป้าหมายก็คือเรื่องทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กล่าวคือ พยานหลักฐานที่ได้มาในขั้นตอนนี้จะต้องแสดงให้เห็นได้ว่า ทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คือ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานพอกเงิน รวมถึงเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐาน ก่อการร้ายด้วย หรือเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งดอกผลจากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วย เมื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย

ปกปิด หรือซ่อนเร้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จะประมวลเรื่องดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อพิจารณายึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้น ก็จะมีคำสั่งให้ยึดและหรืออายัดไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ซึ่งต่อมาเลขาธิการปง.ก็จะลงนามในคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน หรือที่เรียกกันว่า “คำสั่ง” อย่างไรก็ตามหากที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรม เห็นว่าพยานหลักฐานไม่สามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด หรือแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทรัพย์สินกับผู้กระทำความผิดไม่ได้ คณะกรรมการธุรกรรม ก็อาจมีมติไม่ยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมใหม่อีกครั้ง แต่หากในขั้นนี้ไม่ปรากฏทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ข้อมูลดังกล่าวก็จะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลของสำนักงานปง.

การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานยังคงดำเนินต่อไป เพื่อสำนวนคดีที่มีสมบูรณ์หลังจากมีคำสั่งยึดและหรืออายัด พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะจัดส่งคำสั่งยึดและหรืออายัดให้กับผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้อง เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราว มีสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งยึดและหรืออายัด ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็มีหน้าที่พิจารณาคำโต้แย้ง โดยต้องพิจารณาจากพยานหลักฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ต้องเข้ามาตรวจสอบในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่า จะเพิกถอนทรัพย์สินรายการใดรายการหนึ่งหรือไม่เพียงใด ถ้าหากตัดสินใจที่จะไม่เพิกถอนทรัพย์สิน เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานจนเป็นที่สมบูรณ์แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็จะนำสำนวนคดีที่รับผิดชอบ เข้าที่ประชุมคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อมีมติให้เลขาธิการปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งหากที่ประชุมเห็นชอบว่าสำนวนมีความสมบูรณ์แล้วมีมติให้เลขาธิการปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าทรัพย์สินบางรายการไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก็สามารถขอเพิกถอนการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ ส่วนทรัพย์สินที่เหลือในส่วนอื่น ก็ขอให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานอัยการต่อไป อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นที่ที่ประชุมจะต้องเห็นสอดคล้องกับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. บางครั้งที่ประชุมก็มีความเห็นแตกต่างไป เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ขอส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณามีมติ ให้ไปรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมในบางประเด็นอีกก็ได้

ซึ่งทรัพย์สินที่ศาลเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินพึงไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน กรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นเงิน จะถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนเท่ากัน ส่วนหนึ่งตกแก่กองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนอีกส่วนส่งให้กระทรวงการคลัง

ในส่วนการดำเนินการทางอาญา เดิมการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้เป็นความผิดที่มีโทษอาญานั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีการแก้ไขเพิ่มเติม ในปี 2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 2 มีนาคม 2551 ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 38/1 ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แล้วยังสามารถบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดไปยังพนักงานสอบสวนภายใน 24 ชั่วโมง แน่นนอนว่าอำนาจในการดำเนินคดีอาญาส่วนใหญ่ก็จะอยู่กับพนักงานสอบสวนเหมือนเช่นเดิม เพียงแต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้เพิ่มอำนาจจับกุม และบันทึกถ้อยคำ ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ดังนั้น เมื่อสำนักงานปง. ได้รับข้อมูลพฤติการณ์การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจได้รับมาจากหน่วยงานภายนอก หรือข้อมูลที่ได้รับจากการร้องเรียนของประชาชน และรวมถึงอาจเป็นข้อมูลที่ได้รับมาจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เอง ก็จะส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทางอาญา ทำการกลั่นกรอง ตรวจสอบ ความเป็นไปได้ของข้อมูล นำเชื่อถือของข้อมูล โดยอาจพิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูล ความเป็นไปได้ของการกระทำ ทั้งยังต้องพิจารณาประกอบกับข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ว่าพฤติการณ์ดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปง. หรือไม่ด้วย หลังจากทำการกลั่นกรองข้อมูลในเบื้องต้นแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็ต้องทำปฏิบัติการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะ ที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ปราบปรามตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามกฎหมายฟอกเงินบัญญัติโทษในความผิดฐานฟอกเงิน ให้ครอบคลุมบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบเพื่อกระทำความผิด ตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.สืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานพอสมควรแล้ว ก็จะต้องขอคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปง. เมื่อได้รับมอบหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.อาจเข้ารวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกก็ได้ โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 38 หรือ มาตรา 46 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่น มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา เป็นต้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน พอสมควรว่าบุคคลน่าจะกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ขั้นตอนต่อไปก็คือ การดำเนินการขอหมายจับจากศาล เพื่อทำการจับกุมบุคคลดังกล่าว โดยการจับกุมอาจประสานงานของความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เข้าร่วมจับกุมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ด้วยก็ได้ หลังจากทำการจับกุมแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.สามารถบันทึกถ้อยคำ ผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้นได้ แต่ต้องส่งตัวผู้ถูกจับกุมให้กับพนักงานสอบสวน โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินเวลา 24 ชั่วโมง พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนผู้กระทำความผิด และสรุปสำนวนพร้อมความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ให้พนักงานอัยการต่อไป

การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ทั้งทางแพ่งและอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ดังนี้

1) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรือ

อาัยตทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น จะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

- 4) จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น
- 5) เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต
- 6) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน รายงาน อีกทั้งประเมินราคาทรัพย์สิน
- 7) แจ่งเป็นหนังสือไปยังสถาบันการเงินให้ปฏิบัติการเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตน หรือเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและบันทึกข้อเท็จจริง เป็นอย่างอื่นต่างจากที่กฎหมายกำหนดไว้

แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะได้บัญญัติถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไว้ แต่การใช้อำนาจดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็ยังประสบกับปัญหาในบางกรณี เช่น ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.จะมีคำสั่งมอบหมายจากเลขาธิการ, ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.และปัญหาเกี่ยวกับการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ปัญหากรณีเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการปง.นั้น จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินงาน รวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่, ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน), ขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งมีคำสั่งยึดและหรืออายัดทรัพย์สิน (หรืออาจเรียกว่า ขั้นตอนการดำเนินการก่อนส่งคดีไปยังพนักงานอัยการ) และขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่งส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการก่อนมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ เริ่มขึ้นเมื่อสำนักงานปง.ได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะต้องดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน โดยรวบรวมข้อมูล แสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่าบุคคลในคดีนั้น กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่ากระทำความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งข้อมูลและพยานหลักฐานในส่วนนี้

อาจได้มาจากการตรวจสอบโดยการขอข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก เช่น กองทะเบียนประวัติ อาชญากร หรือ จากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกไว้ หรือ มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ ถ้อยคำ และการค้นหาข้อมูลบางคดี พนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ได้มาจากจากค้นหาทางอินเทอร์เน็ต ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น เมื่อได้พยานหลักฐานที่แสดงได้เช่นนี้แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง.ก็จะเสนอ ข้อมูลและพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณา มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ เข้าทำการตรวจสอบบุคคลดังกล่าว และบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ รวมทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อไป ซึ่งพยานหลักฐานที่รวบรวมมาเบื้องต้น ต้องแสดงให้เห็นได้ว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมจึงจะมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าทำการตรวจสอบ และต่อมา เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็จะลงนามในคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า “คำสั่ง ม” ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการหลังมีคำสั่ง มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง. ก็จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้อำนาจไว้ เช่น มีหนังสือ สอบถาม หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำ ชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ, เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือ ยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษา ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อ ประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ปราบปรามตาม มาตรา 38, จับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับ เพื่อเป็นพยานหลักฐาน เบื้องต้น ปราบปรามตามมาตรา 38/1, เข้าถึงข้อมูลบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต ปราบปรามตามมาตรา 46 เป็นต้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการรวบรวม พยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง.ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมายถือเป็นขั้นที่มีความสำคัญ และจำเป็น เนื่องจากเป็นขั้นตอนในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นก่อนว่า ข้อมูล หรือ เบาะแส ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง.ได้รับนั้น มีความถูกต้องหรือไม่ พฤติการณ์การกระทำความผิด ดังกล่าวอยู่ในอำนาจของกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ บุคคลนั้นมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำความผิด มูลฐาน หรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือเปล่า เมื่อผ่านขั้นตอนการตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว จึง เข้าสู่กระบวนการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินเต็มรูปแบบต่อไป แต่เมื่อบทกฎหมายที่ให้ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ป่ง.ไว้ บัญญัติด้วยถ้อยคำที่ว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

เป็นหนังสือจากเลขาธิการ” หรือ “พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือ” ดังนั้น ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ได้รับคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ จึงยังไม่มีอำนาจ ตามบทบัญญัติมาตรา 38 มาตรา 38/1 และมาตรา 46 ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้เกิดความ คิดเห็นในเรื่องขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจในการรวบรวม พยานหลักฐานได้ แม้จะเป็นกรณีก่อนที่จะมีคำสั่งมอบหมาย ด้วยเหตุผลที่ว่า อำนาจดังกล่าว เป็น อำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ถือว่า เป็นผู้ปฏิบัติงาน ในสำนักงาน ปง. จึงมีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน แม้จะเป็นช่วงเวลาก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย ซึ่ง เป็นอำนาจตามมาตรา 40 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ได้บัญญัติ ว่า “ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้ (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงาน และข้อมูล ต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้“

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติ ถึงอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนที่ จะได้รับคำสั่งมอบหมายไว้ โดยในส่วนของบทบัญญัติในมาตรา 40 ฝ่ายนี้มีความเห็นว่า เป็นเพียง บทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปง. เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอำนาจของพนักงาน เจ้าหน้าที่ปง. ไว้ด้วย จึงมีความเห็นว่า ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ได้รับคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไม่มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เมื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ปง. มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นก่อนการดำเนินการ จับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ก็จำเป็นที่จะต้องทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดง ให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิด อาชญาฐานฟอกเงิน โดยกระทำการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลง ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การ

จำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. มีความคิดเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกัน เป็น 2 ฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า อำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน อำนาจจับกุม บันทึกล้อยค่าผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ตามกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ เป็นอำนาจตาม มาตรา 38/1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะ เพียงแต่การดำเนินงานทางอาญาในกรณีจับกุม บันทึกล้อยค่าผู้ถูกจับกุมเพื่อเป็นพยานหลักฐานเบื้องต้น ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วยเท่านั้น การกระทำการอย่างอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ เป็นการกระทำการโดยปราศจากอำนาจ พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ทำการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ก่อนการดำเนินการจับกุม ก็ต้องอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เท่านั้น

ฝ่ายที่สองมีความเห็นว่า นอกเหนือจากอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ในดำเนินการทางอาญา ยังเป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย โดยเหตุผลที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เป็น พนักงานฝ่ายปกครอง ตามมาตรา 2 (16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้ ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นมาตรการทางอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และยังมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ผลที่เกิดขึ้น คือ แม้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ยังไม่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ซึ่งไม่มีอำนาจตามมาตรา 38 ในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนเข้าทำการจับกุม แต่ก็สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ซึ่งการสืบสวนก็คือ การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครอง

หรือตำรวจ ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด และเมื่อเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ก็สามารถร้องขอต่อศาลให้ออกคำสั่ง หมายจับ หมายค้น หรือหมายขังได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งศาลได้

ปัญหาในเรื่องการยึดอายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัด ซึ่งอำนาจในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะเกิดขึ้นเมื่อคณะกรรมการตุลาการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปง.) มีคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราวทรัพย์สิน หรือที่เรียกกันว่า “คำสั่ง ย” ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง ดังนี้ ก่อนมีคำสั่งยึดและหรืออายัด พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ไม่มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เลย ซึ่งในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. จะเกิดปัญหาขึ้น คือ ในกรณีการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยการเข้าตรวจค้นเคหสถาน สถานที่หรือยานพาหนะ ตามอำนาจในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วตรวจพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ กรณีการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และพบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมทั้ง กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. พบทรัพย์สินก่อนทราบการกระทำความผิด เช่น กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. พบเงินสดจำนวนมาก บรรจุอยู่ในรถยนต์โดยสาร แต่ไม่พบยาเสพติด หรือสิ่งของผิดกฎหมายใด ๆ กรณีดังกล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ยังไม่ได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หรือบางกรณียังไม่มีแม้คำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เลยก็ตาม จึงไม่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ตรวจสอบ และแม้ว่าภายหลังจากพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ตรวจพบทรัพย์สินแล้ว จะสามารถรวบรวมพยานหลักฐาน แสดงให้เห็นได้ว่าทรัพย์สินที่พบนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ก็สามารถติดตามยึด อายัด ทรัพย์สินที่ได้จากการแปรสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้ แต่ก็ต้องยอมรับว่าการติดตามทรัพย์สินที่ผ่านการแปรสภาพเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ย่อมเป็นการดำเนินการที่ซับซ้อนยุ่งยาก และบางกรณีก็เป็นไปไม่ได้ เพราะผู้กระทำความผิด สามารถคาดคะเนว่า หลังจากตรวจพบทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่ปง. ต้องดำเนินการตรวจสอบพฤติกรรมกระทำความผิด รวมทั้งทรัพย์สินต่าง ๆ ของตน จึงอาจทำการซุกซ่อนทรัพย์สิน ข้อมูล เอกสาร เกี่ยวกับสิทธิในทางทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยวิธีสลับซับซ้อน

ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.กรณีสุดท้าย คือ การยึดและหรืออายัด ทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุน การกระทำ ความผิดกฎหมายเลือกตั้ง อันเป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิด” ตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไม่ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินในกรณีนี้ไว้ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ไม่มี อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำ ความผิด กฎหมายเลือกตั้ง ทั้งที่การกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ผลประโยชน์หลักที่ผู้กระทำ ความผิดได้รับมิใช่ประโยชน์ในทางเงินหรือทรัพย์สินโดยตรง เช่นเดียวกับการกระทำผิด เกี่ยวกับการก่อการร้าย เงินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเลือกตั้งส่วนใหญ่ ปรากฏในรูปของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำผิด หรือ ไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำ ความผิดกฎหมายเลือกตั้ง แต่กฎหมายฟอกเงินกลับก็ไม่ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ยึด หรืออายัดเงินจำนวนนี้ได้ ต่างกับทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ที่มาตรา 3 บัญญัติให้ทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำผิดฐานฟอกเงินด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.จึงมีอำนาจดำเนินการกับทรัพย์สินได้ ซึ่งแม้ว่าความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะถูกบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในกฎหมายฟอก เงินก็ตาม แต่หากทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำผิดเกี่ยวกับ เลือกตั้ง มิได้ถูกบัญญัติไว้เป็นพิเศษเหมือนดังกรณีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เท่าที่ว่าการ บัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นความผิดมูลฐานไม่ได้บรรลุตามความมุ่งหมายที่ แท้จริง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ดังที่ได้ กล่าวมา ก่อให้เกิดความคิดเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการดำเนินงานของ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ที่ไม่สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในบางกรณีอาจไป กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดี โดย ในท้ายที่สุด ก็จะทำให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปปง.มีประสิทธิภาพลดลงด้วย เช่นนี้ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะ แนวทางสำหรับแก้ไขปัญหากเกี่ยวกับ อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ในกรณีก่อนมีคำสั่งมอบหมาย เป็นหนังสือจากเลขาธิการปปง., กรณีอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปปง. และอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ดังนี้

1. กรณีเกี่ยวกับอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ก่อนมีคำสั่งมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการนั้น ซึ่งมีความคิดเห็นในเรื่องขอบเขตอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ แม้จะเป็นกรณีก่อนที่จะมีคำสั่งมอบหมาย ด้วยอ้างบทบัญญัติในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ได้รับคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ไม่มีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยเห็นว่ามาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นเพียงอำนาจบทบัญญัติอำนาจโดยทั่วไปของสำนักงานปปง. ไม่ใช่บทบัญญัติเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. อย่างไรก็ตามพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส.ก็ประสบปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ ก่อนคณะกรรมการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สินเช่นเดียวกัน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเสนอ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่...) พ.ศ..... ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนั้น เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว เห็นว่า การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ในขั้นตอนก่อนมีคำสั่งมอบหมายของเลขาธิการ ต้องมีการกำหนดแนวทางที่สามารถดำเนินการได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร เนื่องด้วยข้อมูล เบาะแสที่เข้าสู่สำนักงานปปง.มีมากมาย การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ทำการขอคำสั่งมอบหมายก่อนทุกคดี โดยไม่ทำการกลั่นกรอง หรือทำการตรวจสอบเบื้องต้นก่อน ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ และหากยังไม่มีข้อมูล พยานหลักฐานที่เพียงพอ พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.จะขอคำสั่งมอบหมาย เพื่อเข้าทำการตรวจสอบบุคคลนั้นเลย ก็จะเป็นการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต กระทบกระเทือนถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีเกินสมควร อีกทั้งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 40 ผู้เขียนสอดคล้องกับความเห็นที่สองว่า บทบัญญัติในมาตรา 40 เป็นเพียงบทบัญญัติที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปปง.เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ไว้ด้วย ดังนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.จะใช้อำนาจรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 ไม่ได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก่อนมีคำสั่งมอบหมายจะไม่มีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้นก็ตาม แต่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปปง.) มีอำนาจดังกล่าวตามกฎหมายโดยไม่ต้องมีคำสั่งมอบหมายเป็นรายคดี ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐาน

เบื้องต้น จึงควรให้เป็นอำนาจของเลขาธิการปปง. ซึ่งแม้จะก่อให้เกิดภาระในการปฏิบัติงาน และความล่าช้าในการดำเนินงาน แต่ข้อดีก็คือ การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะได้รับการพิจารณา ตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง ที่มีวุฒิภาวะ และความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างมาก ทำให้สามารถถ่วงดุลการทำงาน และการดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งบางกรณี อาจกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกมากเกินไป หรือข้อมูลบางอย่างอาจฟุ้งเฟ้อ และไม่จำเป็นต้องการพิจารณาดำเนินการ ซึ่งในประเด็นนี้ ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. นั้น มีขอบเขตแค่ไหน เพียงใด คือ ในการรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น ก่อนที่จะได้รับคำสั่งมอบหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ควรรวบรวมข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐาน เท่าที่จำเป็น ต่อการพิจารณาของคณะกรรมการตุลาการ เพื่อมีคำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. และพยายามให้การดำเนินการกระทบสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุดด้วย ไม่ควรจะเรียกบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมูลฐาน เข้ามาให้ถ้อยคำ หรือไม่ควรละเมิดสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ ยังมีข้อบกพร่องในกรณีคดีที่จำเป็นเร่งด่วน ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า การดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ก่อนได้รับคำสั่งมอบหมาย โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการปปง. มีข้อเสียที่ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากเป็นคดีทั่วไปก็อาจส่งผลเสียหายต่อคดีไม่มากนัก แต่สำหรับคดีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ต้องอาศัยการดำเนินงานที่รวดเร็ว การให้อำนาจการดำเนินงานรวบรวมพยานหลักฐานเป็นของเลขาธิการปปง. ทั้งหมด จะส่งผลเสียหายต่อคดีมาก ดังนั้น คดีดังกล่าวนี้ จึงควรเป็นข้อยกเว้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. แม้ไม่ได้รับคำสั่งมอบหมายจากเลขาธิการ ก็มีอำนาจเข้ารวบรวมพยานหลักฐานได้ ซึ่งใช้บังคับในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเท่านั้น เช่น กรณีพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดในคดีจะถูกโยกย้าย หรือทำลายเสียก่อน

2. ในส่วนอำนาจในการดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ซึ่งมีความคิดเห็นในทางกฎหมายที่แตกต่างกันเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า อำนาจในดำเนินการทางอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน ส่วนฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า นอกเหนือจากอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. ในดำเนินการทางอาญา ยังเป็นอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย โดยเหตุผลที่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เป็น พนักงานฝ่ายปกครอง ตามมาตรา 2 (16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาญา ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของฝ่ายที่สอง เนื่องจากว่า บทบัญญัติมาตรา 2(16) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติว่า “ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า ...เจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม” ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ได้บัญญัติถึง อำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดมูลฐานให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จึงถือเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจด้วย และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจด้วยแล้ว อำนาจหน้าที่ และกระบวนการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย อันจะส่งผลถึงเรื่องขอบเขต และวิธีการในการจับกุม การขอหมายจับ การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับกุม การนำตัวผู้ถูกจับกุมส่งพนักงานสอบสวน และสิทธิของผู้ถูกจับกุม ดังนี้ ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นมาตรการทางอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.จะมีอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และยังมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย ส่งผลให้แม้พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.ยังไม่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ซึ่งไม่มีอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในการรวบรวมพยานหลักฐานก่อนเข้าทำการจับกุม แต่ก็สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งบัญญัติให้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้ ซึ่งการสืบสวนก็คือ การแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด และเมื่อเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็สามารถร้องขอต่อศาล ให้ออกคำสั่ง หมายจับ หมายค้น หรือหมายขังได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า โดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งศาลได้

3. ส่วนข้อเสนอแนะเรื่องอำนาจในการยึดอายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ปปง.

3.1 กรณีก่อนที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการปปง.) จะมีคำสั่งยึดและหรืออายัดชั่วคราวทรัพย์สิน พนักงานเจ้าหน้าที่ปปง. จะไม่มีอำนาจดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งอาจเกิดปัญหาในบางกรณี เช่น กรณีการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยการเข้าตรวจค้นเคหสถาน สถานที่หรือยานพาหนะ ตาม

อำนาจในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้ว ตรวจพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด, กรณีการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และพบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด, กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.พบทรัพย์สินก่อนทราบการกระทำความผิด ซึ่งเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาการยึดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ก่อนคณะกรรมการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ป.ป.ส. ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ได้ทำการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเสนอ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่...) พ.ศ..... กำหนดหลักเกณฑ์ในการยึดทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหา ก่อนคณะกรรมการมีคำสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน ดังนั้น เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ตรวจพบ ไว้ชั่วคราวในกำหนดระยะเวลาสั้นๆ เช่น 24 ชั่วโมง เพื่อทำการตรวจสอบทรัพย์สินในเบื้องต้น หรือ เพื่อทำการขอคำสั่งยึดหรืออายัด จากเลขาธิการปง.เฉพาะในกรณีจำเป็น เร่งด่วน จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยิ่งขึ้น ซึ่งอำนาจในส่วนนี้ เป็นอำนาจที่กระทบถึงสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยไม่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการธุรกรรมก่อน การบังคับใช้จึงต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง จึงควรกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ที่อยู่ในระดับเชี่ยวชาญ หรือชำนาญการ เป็นผู้ที่มีอำนาจดำเนินการ และหลังจากทำการยึด อายัดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ ปง. ต้องรับรายงานการยึดอายัดต่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปง.โดยเร็ว ต่อไป

3.2 กรณีอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ในการยึดและหรืออายัด ทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง อันเป็นความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งบทนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติถึงทรัพย์สินในกรณีนี้ไว้ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.ไม่มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง จึงควรมีการแก้ไขนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้รวมถึงทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. คู่มือตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: สำนัก ป.ป.ส., 2545.

ชาญชัย แสงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. “กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” วารสารกฎหมาย 16 (เมษายน 2539): 6-27.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่มที่ 3 ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2538.

ปณิดา อนุวัตคุณธรรม. การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปง.มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. การเผยแพร่ความรู้ด้านมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปปง., 2550.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปปง., 2547.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: คู่มือประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนัก ปปง., 2543.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

สอบสวนคดีพิเศษ, กรม. เกี่ยวกับ DSI. [Online]. กรุงเทพมหานคร: กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2545. แหล่งที่มา: http://www.dsi.go.th/dsi/about_box.jsp?detail=2 (10 มิถุนายน 2551)

สีหนาท ประยูรรัตน์. ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการยุติธรรมและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2542.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชีย เพลส, 2542.

สุทธิชัย จิตรวาณิช. “กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา”, วารสารกฎหมายทั่วไป 42, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2538): หน้า 151-155.

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายพยาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2545.

อรรถนพ ลิขิตจิตตะ. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส., ม.ป.ท., ม.ป.ป.

อลงกรณ์ นาคประเสริฐ. อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2546.

ภาษาอังกฤษ

Anti-Terrorist Financial Act H.R.2975

Australian Transaction Reports and Analysis Centre, Australian Government. Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act 2006 [online].

Available from: http://www.austrac.gov.au/aml_ctf.html [30 June 2008]

Criminal Division, Department of Justice. Asset Forfeiture and Money Laundering

Section (AFMLS) [online]. Available from: <http://www.usdoj.gov/criminal/afmls> [30 June 2008]

Drug Trafficking (Recovery of Proceeds) Ordinance 1989.

Narcotics Division, Security Bureau. Anti-Money Laundering & Counter-Terrorist

Financing: A Practical Guide for Remittance Agents and Money Changers,

Money Lenders, Estate Agents, Precious Metals and Precious Stones Dealers,

2007, Printed by the Government Logistics Department, Hong Kong [online].

<http://www.jfiu.gov.hk/eng/about.html> [30 June 2008]

Organized and Serious Crimes Ordinance 1995.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวทักษอร สุวรรณสายะ เกิดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2525 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2546 และสำเร็จการศึกษานิติบัณฑิต จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เมื่อปี พ.ศ. 2548 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งนักสืบสวนสอบสวน ระดับปฏิบัติการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)